

บทเรียน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้าง เครื่องมือคือ บทเรียนเรื่องราชาศัพท์ขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย บทเรียนที่สร้างขึ้นแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. บทเรียนราชาศัพท์ ที่ใช้สอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งได้สร้างขึ้นในรูปของชุดการสอน

2. บทเรียนราชาศัพท์ ที่ใช้สอนในห้องเรียนแบบครู เป็นศูนย์กลาง บทเรียนนี้มีเนื้อหาความรู้เหมือนกับบทเรียนที่เป็นชุดการสอนทุกประการ แตกต่างกันที่กระบวนการในการให้ความรู้และการใช้สื่อการสอนบางประเภทเท่านั้น

วัตถุประสงค์ทั่วไปของบทเรียน

ในการสร้างบทเรียนราชาศัพท์ทั้ง 2 ประเภท ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้คือ

1. ให้เห็นถึงความสำคัญของราชาศัพท์
2. ให้รู้จักหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์ที่ถูกต้อง
3. ให้รู้จักนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
4. ให้ได้รับมโนทัศน์ (Concept) ที่สำคัญในการศึกษาเรื่องราชาศัพท์

มโนทัศน์ที่คาดหมายว่านักเรียนจะได้รับจากบทเรียน

1. ราชาศัพท์ เป็นลักษณะอย่างหนึ่งของภาษาไทยที่ควรอนุรักษ์ไว้ เพราะเป็นสิ่ง que แสดงถึงลักษณะวัฒนธรรมอันดีงามสูงส่งของชาติ
2. ประเทศไทยมีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข พระมหากษัตริย์ของไทยส่วนใหญ่ทรงไว้ซึ่งพระคุณอันล้ำเลิศ จึงถวายความเคารพสักการะและเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพอ่อนน้อม เป็นพิเศษต่างจากคนธรรมดา

3. เจ้านาย เป็นพระญาติของพระมหากษัตริย์ เป็นผู้เจริญด้วยชาติวุฒิ วาจาจริง ถวายพระเกียรติด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพอ่อนน้อม ต่างจากบุคคลสามัญทั่วไป

4. พระสงฆ์เป็นผู้เจริญด้วยคุณธรรม เป็นผู้สืบทอดศาสนา วาจาจริงให้ความเคารพสักการะถวาย ถวาย วาจา ใจ ฉะนั้นการใช้ถ้อยคำสำหรับพระสงฆ์จึงต้องใช้ถ้อยคำที่แสดงความคารวะและอ่อนน้อม

5. การให้เกียรติบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ด้วยการให้วาจาที่สุภาพอ่อนน้อมตามสมควรแก่ฐานะของแต่ละบุคคล เป็นเครื่องแสดงถึงความมีมารยาทอันดีงามของผู้ใช้ภาษานั้น

6. การรู้จักหลักเกณฑ์ในการใช้ภาษาและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมแก่บุคคลและกาลเทศะนั้น เป็นสิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามและแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดี

เนื้อหาของบทเรียน

1. เนื้อหาของบทเรียนที่ใช้สอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งสร้างในรูปแบบของชุดการสอน ได้แบ่งเป็น 2 หน่วย คือ

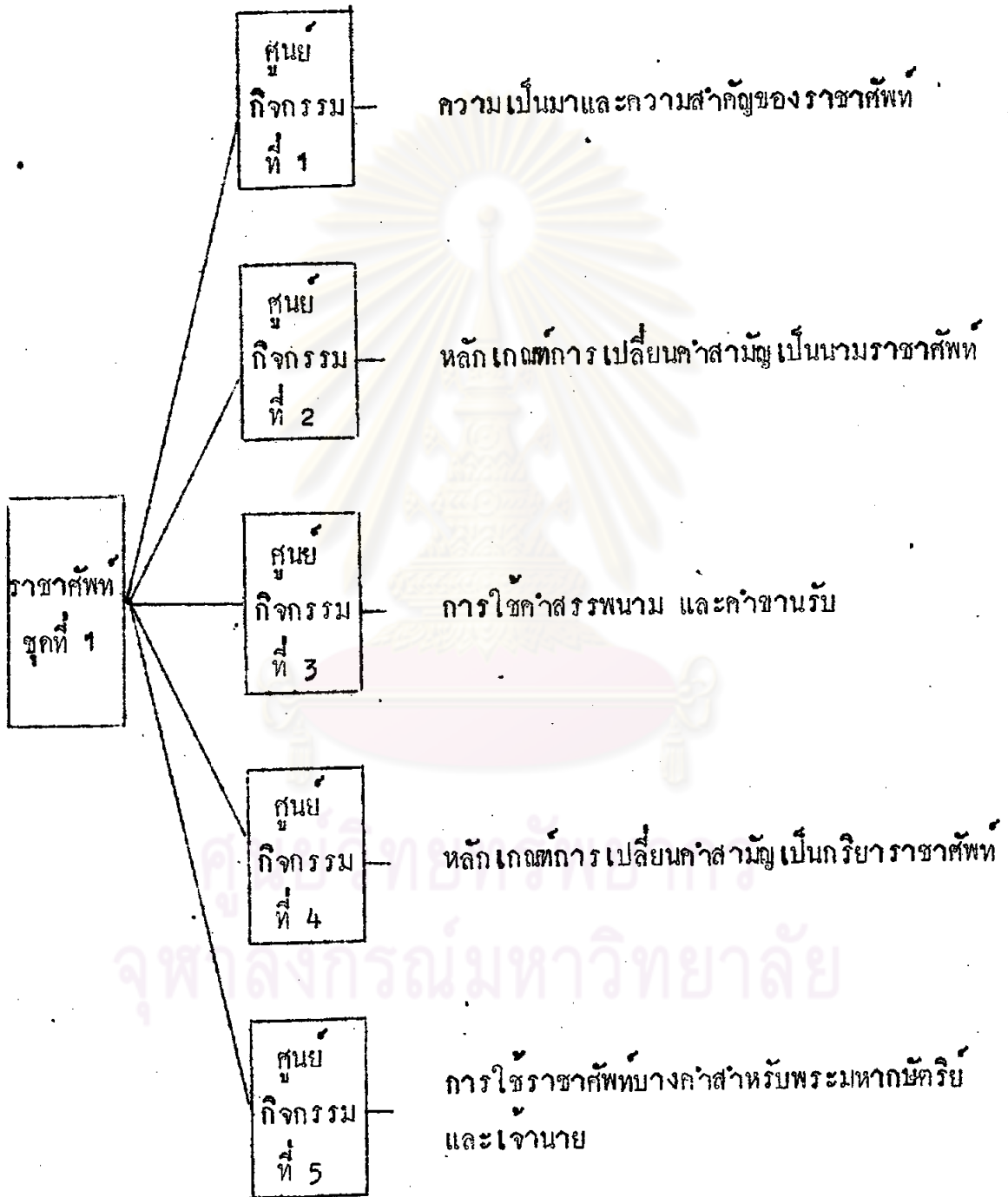
1.1 หน่วยที่ 1 เรื่อง ราชาศัพท์ ชุดที่ 1

1.2 หน่วยที่ 2 เรื่อง ราชาศัพท์ ชุดที่ 2

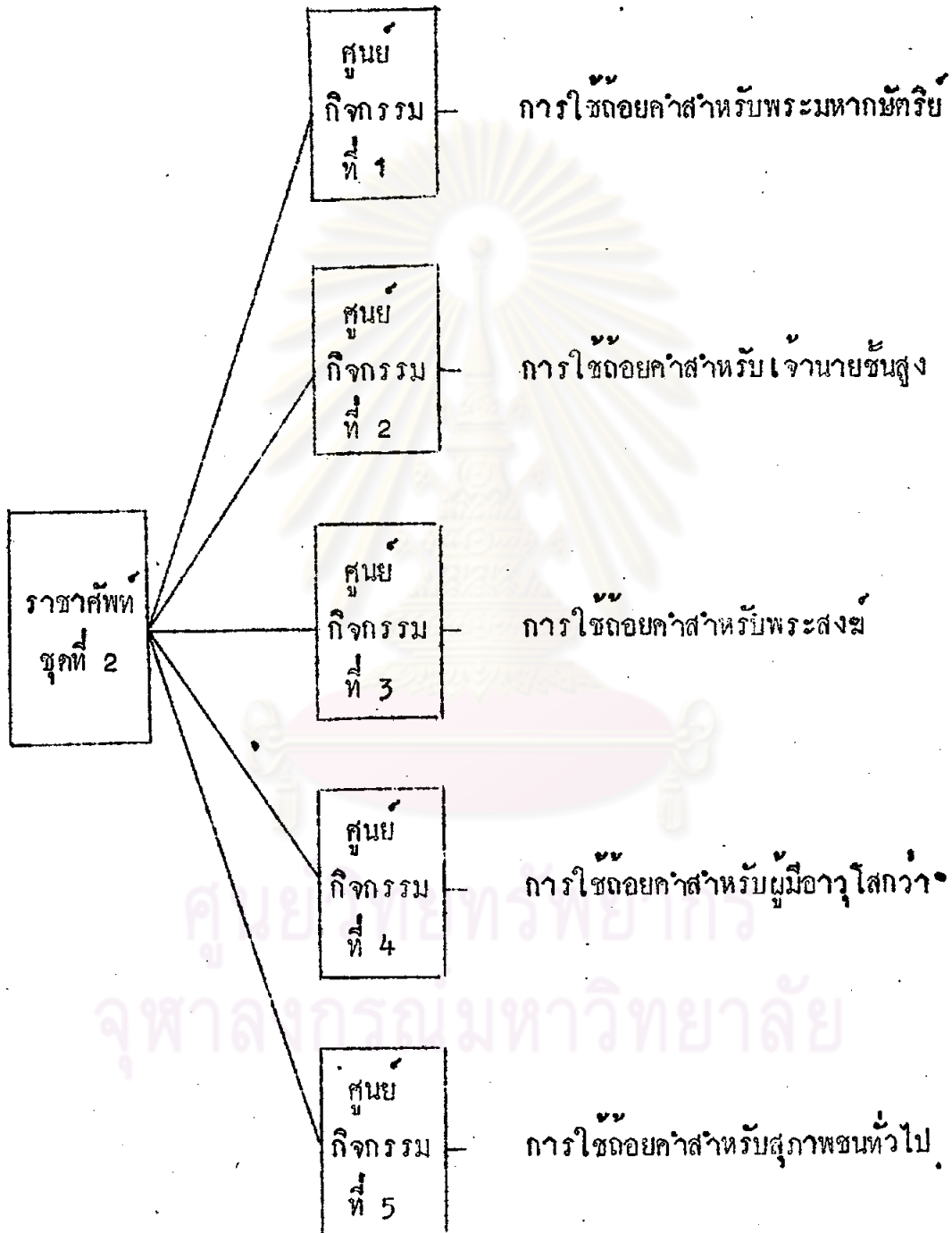
ในแต่ละหน่วยกำหนดเนื้อหาโดยหน่วยละ 5 หัวข้อ แต่ละหัวข้อถือเป็นศูนย์กิจกรรมหนึ่งศูนย์ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5 ลักษณะเนื้อหาของเรียนราชาศัพท์ ชุดที่ 1

แผนภูมิที่ 6 ลักษณะเนื้อหาของเรียนราชาศัพท์ ชุดที่ 2

2. เนื้อหาบทเรียนราชาศัพท์ที่ใช้สอนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง แบ่งเป็น 2 หน่วย คือ

2.1 ราชาศัพท์ชุดที่ 1 เกี่ยวกับความสำคัญและหลักเกณฑ์ของราชาศัพท์

2.2 ราชาศัพท์ชุดที่ 2 เกี่ยวกับการใช้ราชาศัพท์ให้ถูกต้อง

เนื้อหานี้เหมือนกับเนื้อหาของบทเรียนในชุดการสอนที่ใช้ในห้องเรียน แบบศูนย์การเรียนรู้ แต่ต่างกันที่กระบวนการในการสอน ซึ่งจะดูรายละเอียดกระบวนการสอนของบทเรียนนี้ได้จากบันทึกการสอนกลุ่มควบคุม¹

ชุดการสอนเรื่องราชาศัพท์

ชุดการสอนเรื่องราชาศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำเร็จรูปในการสอน รวบรวมไว้ในกล่อง (Package) ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ

1. คู่มือครู
2. บันทึกการสอน
3. สื่อการสอน
4. บัตรคำสั่ง
5. เนื้อหาวิชา
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. ขอบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

¹ คู่มือ หน้า 243 - 248.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือครู

วิชาหลักภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา

เรื่อง ราชาศัพท

วันที่

สถานที่

คำนำ

ในการสอนบทเรียนเรื่องนี้ บทบาทของครู เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติการของครูในการสอนเรื่องนี้ จากคำชี้แจงข้างล่าง เพื่อทราบสิ่งที่ครูจะต้องเตรียมทำอะไรบ้าง

คำชี้แจง

1. ครูต้องอ่าน เนื้อหาที่ต้องสอนอย่างละเอียดและศึกษาชุดการสอนอย่างรอบคอบพร้อมกับหาความเข้าใจในกระบวนการของกิจกรรมเป็นอย่างดี
2. ครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ซึ่งมีได้จัดไว้ในชุดการสอน มี
 1. นาฬิกาจับเวลา
 2. กระดาษเปล่า
 3. เครื่องเขียน ไตแก คินสอ ปากกา ซอด้ก
3. ก่อนสอนครูต้องเตรียมชุดการสอนไว้บนโต๊ะประจำกลุ่มไว้ให้เรียบร้อย โดยให้นักเรียนแต่ละคนได้รับ 1 ชุด เว้นแต่สื่อการสอนที่ต้องใช้ร่วมกันในกลุ่ม
4. ก่อนสอนครูจะต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเสียก่อน
5. ก่อนสอนดำนักรเรียนไม่เคยเรียนตามกระบวนการนี้ ครูต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียน และการใช้ชุดการสอนเสียก่อน

6. การสอนแบ่งเป็น 3 ชั้น
 - ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - ชั้นเข้าสู่กิจกรรม
 - ชั้นสรุปบทเรียน
7. เมื่อเด็กเริ่มทำกิจกรรม ครูอย่าพูดเสียงดัง ควรพูดเป็นรายกลุ่มในกรณีที่กลุ่มนั้นไม่เข้าใจในการทำ
8. ครูต้องเห็นคุณค่าการทำงานของนักเรียน เป็นรายกลุ่มอย่างใกล้ชิด ถ้ากลุ่มใดมีปัญหา ครูควรช่วยเหลือทันที
9. ถ้านักเรียนคนใดทำงานช้าหรือเร็วเกินไป ครูต้องให้เขามาร่วมทำชุดสำรองที่เตรียมไว้เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม (ถ้ามี)
10. การเปลี่ยนกลุ่ม จะทำได้เมื่อนักเรียนทุกกลุ่ม (หรืออย่างน้อย 2 กลุ่ม) ทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับกลุ่ม 1 - 4 อาจสลับไปกลุ่มใดก็ได้
11. ครูอย่าลืม เน้นให้นักเรียนเก็บชุดสื่อการสอนให้เรียบร้อยก่อนเปลี่ยนกลุ่ม ห้ามถือชุดการสอนไป เว้นแต่กระดาษคำตอบของนักเรียนเท่านั้น
12. การสรุปบทเรียน ควร เป็นกิจกรรมร่วมทุกกลุ่ม หรือตัวแทนกลุ่มมาร่วมกัน
13. เมื่อสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบชุดเดียวเหมือนกับชุดแรก
14. เมื่อนักเรียนได้เรียนเนื้อหาทุกกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ให้ครูเก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนไว้ในแฟ้มของนักเรียนแต่ละคน เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความก้าวหน้าของการเรียน

คำเตือนสำหรับครู

1. เตรียมกิจกรรมสำรองไว้ 2 ประเภท สำหรับนักเรียนช้าและนักเรียนเร็วไว้
2. ถ้านักเรียนขาดเรียนในหน่วยใด ครูควรให้นักเรียนเรียนเป็นรายบุคคล โดยนำชุดการสอนมาให้ทำอย่างละชุด
3. ครูควรชี้แจงนักเรียนให้ยิงในเกียรติ โดยไม่ลอกหรือแอบดูคำตอบของเพื่อนหรือในบทเฉลยของชุดการสอน

สิ่งที่ครูควรเตรียม

1. เครื่องเขียน ได้แก่ ดินสอ ปากกา ชอล์ก
2. นาฬิกาจับเวลา
3. กระดาษ
4. บัตรคำสั่ง
5.

บทบาทนักเรียน (ครูควรอ่าน หรือบอกให้นักเรียนทราบก่อนปฏิบัติงานในกลุ่ม)

1. อ่านบัตรคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่งที่ละขั้นตอนอย่างระมัดระวัง
2. พยายามตอบคำถามหรือ เขียนรายงานอภิปรายสรุปความสามารถ คำถามมิใช่ข้อสอบแต่เป็นสิ่งที่จะทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้
3. นักเรียนต้องตั้งใจปฏิบัติงาน ไม่ชักชวนเพื่อนพูดสนทนากว้างเรื่องที่ไม่เรียน
4. เวลาเปลี่ยนกลุ่มขอให้จับบัตรคำสั่งและสื่อการสอนอย่างอื่นให้เรียบร้อยเหมือนของเดิม
5. นักเรียนต้องใช้ชุดการสอนอย่างระมัดระวัง และพยายามรักษาเวลาได้ตามคำสั่งในบัตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสอน

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน หน่วยที่ 1

วิชา หลักภาษาไทย เรื่อง ราชศัพท์ ชุดที่ 1

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

วัน วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2519

เวลา 10.10 - 12.10 น.

สถานที่ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาวิชา

1. ความสำคัญและความเป็นมาของราชศัพท์
2. หลักเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นนามราชศัพท์
3. การใช้คำสรรพนามและคำชานรับ
4. หลักเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นกริยราชศัพท์
5. การใช้ราชศัพท์ทางคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียน :

1. สามารถเลือกคำที่มี 2 พยางค์ เติมคำลงในช่องว่างของข้อความให้ได้ ใจความที่ถูกต้องสมบูรณ์
2. สามารถร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นนามราชศัพท์ได้
3. สามารถเติมตัวอักษรลงในวงกลมให้เป็นค่านามราชศัพท์ที่มีความหมายตรงกับคำสามัญที่กำหนดให้ โดยอย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ
4. สามารถร่วมกันชี้เฉพาะได้ว่าค่านามสามัญคำใดที่ใช้คำว่า พระ พระราช พระบรม หรือพระบรมราช นำหน้า และคำใดที่ใช้คำว่า ทน หลวง ทรง ตามข้างหลัง อย่างน้อย 8 จาก 10 คำ

5. สามารถเติมคำสรรพนามและคำชานรับลงในช่องว่างให้ได้ความที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้
6. สามารถร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นกวียาราชศัพท์ได้
7. จากข้อความที่กำหนดให้ นักเรียนสามารถชี้บ่งได้ว่าคำใดเป็นกวียาราชศัพท์ และบอกความหมายของคำนั้นได้ควย อย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ
8. เมื่อกำหนดคำให้ นักเรียนสามารถเลือกคำกวียาราชศัพท์ที่ถูกต้องเหมาะสมได้อย่างน้อย 4 คำ จาก 5 คำ
9. สามารถเติมคำและข้อความลงในช่องว่างได้ถูกต้องเหมาะสม
10. สามารถชี้บ่งได้ว่าคำใดเป็นคำราชศัพท์และสามารถแยกประเภทคำราชศัพท์นั้นตามชนิดของคำได้อย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ
11. สามารถชี้บ่งคำราชศัพท์และบอกความหมายของคำราชศัพท์นั้นได้อย่างน้อย 13 คำ จาก 15 คำ
12. สามารถร่วมกันพูดสรุปถึงความสำคัญและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เรียนไปทั้งหมด

การจัดกลุ่มกิจกรรม

กลุ่มที่	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
1	ความสำคัญและความเป็นมาของราชศัพท์	1. เทปโทรทัศน์ เรื่อง "ความสำคัญและความเป็นมาของราชศัพท์"	1. ดูและฟังบทสนทนาจาก เทปโทรทัศน์ 2. ให้นักเรียนหาคำ 2 พยางค์เติมลงในช่องว่างของข้อความที่ครูกำหนดให้ ให้เป็นข้อความที่ถูกต้องสมบูรณ์	1. นักเรียนจับใจความสำคัญของบทสนทนาจากเทปโทรทัศน์ได้ 2. นักเรียนสามารถหาคำ 2 พยางค์เติมลงในช่องว่างของข้อความได้ถูกต้อง

กลุ่มที่	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
2	หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นนามราชา- ศัพท์	1. สมุดคำบรรยาย เนื้อหาเรื่อง การเปลี่ยนคำ สามัญเป็นนาม ราชาศัพท์ 2. ภาพชุดคำนาม ราชาศัพท์	1. อ่านคำบรรยายเนื้อหา 2. ศึกษารูปคำนามราชาศัพท์ 3. ร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญให้เป็น นามราชาศัพท์ 4. เติมตัวอักษรลงในวงกลม ให้เป็นคำนามราชาศัพท์ ที่มีความหมายตรงกับคำ สามัญที่กำหนดให้ 5. แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แข่งขันกันเติมคำ พระ พระราช พระบรม พระ- บรมราช คน หลวง หรือ ทรง หน้าหรือหลังคำศัพท์ ที่กำหนดไว้ให้	1. นักเรียนสามารถร่วม กันสรุปกฎเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญให้เป็น นามราชาศัพท์ได้ 2. นักเรียนสามารถเติม ตัวอักษรลงในวงกลม ให้เป็นคำนามราชา- ศัพท์ที่มีความหมาย ตรงกับคำสามัญที่ กำหนดให้ 3. นักเรียนสามารถเติม คำ พระ พระราช พระบรม พระบรม- ราช คน หลวง หรือ ทรง ได้ถูกต้อง
3	การใช้คำ สรรพนาม และคำชานรับ	1. สไลด์-เพป โปรแกรมเรื่อง การใช้คำสรรพ- นาม	1. ดูและฟังสไลด์เพป โปรแกรมเรื่องการใช้ คำสรรพนามและคำชาน รับ 2. ทำแบบฝึกหัดตามคำสั่ง ในเพปคำบรรยาย	1. นักเรียนสามารถจับ ใจความสำคัญของ เนื้อหาวิชาในบท เรียนได้ 2. นักเรียนสามารถทำ แบบฝึกหัดได้ถูกต้อง

กลุ่มที่	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
4	หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำ สามัญเป็น กริยาราช ศัพท์	1. เนื้อเพลง 2. เทปบันทึก เสียง เพลง "หลักเกณฑ์ การเปลี่ยน คำสามัญเป็น กริยาราช ศัพท์" 3. เครื่องบันทึก เสียง 4. แผ่นคำบรรยาย	1. ฟังและร้องเพลงตาม เนื้อเพลงที่ครูแจกลูก 2. อ่านคำบรรยาย เนื้อหา "หลักเกณฑ์การเปลี่ยน คำสามัญเป็นกริยาราช ศัพท์" เพื่อเพิ่มเติมความ รู้จากเนื้อเพลง 3. ร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญให้เป็น กริยาราชศัพท์ 4. จากข้อความที่กำหนดให้ ให้นักเรียนรวมกัน หาค่ากริยาราชศัพท์ โดยบอกความหมายของ คำนั้นด้วย 5. จากข้อความที่กำหนดให้ ให้นักเรียนเลือกใช้กริยา ราชศัพท์ให้ถูกต้อง เหมาะสม	1. นักเรียนสามารถร้อง เพลงตามเทปบันทึก เสียงได้ 2. นักเรียนสามารถรวม กันสรุปกฎเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญให้เป็น กริยาราชศัพท์ได้ 3. นักเรียนสามารถชี้บ่ง ได้ว่าคำใดเป็นกริยา ราชศัพท์ และบอก ความหมายของคำนั้นได้ 4. นักเรียนสามารถเลือก ใช้กริยาราชศัพท์ได้ ถูกต้องเหมาะสม

กลุ่มที่	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
5	การใช้ราชาศัพท์ทางคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย	บทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องการใช้ราชาศัพท์บางคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย	1. อ่านบทเรียนแบบโปรแกรม. 2. ทำแบบฝึกหัดในบทเรียนแบบโปรแกรม	1. นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเนื้อหาวิชาในบทเรียนได้ 2. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง
6	กิจกรรมสำรวจ	1. บทประพันธ์เพลงยาว สรรเสริญพระเกียรติของ เกื้อ นคร 2. ข้อความบางตอน จากเรื่อง "เสด็จจกอย"	1. อ่านบทประพันธ์ เพลงยาวสรรเสริญ 2. ชี้บ่งว่าคำใดในบทประพันธ์เป็น คำนาม สรรพนาม และกริยาราชศัพท์ 3. อ่านข้อความจากเรื่องเสด็จจกอย 4. ชี้บ่งว่าคำใดเป็นคำนามและกริยาราชศัพท์ โดยบอกความหมายของคำราชศัพท์นั้นด้วย	1. นักเรียนสามารถชี้บ่งได้ถูกต้องว่าคำใดในบทประพันธ์เป็นคำราชาศัพท์ประเภทคำนาม สรรพนาม หรือกริยา 2. นักเรียนสามารถชี้บ่งได้ว่าคำใดในข้อความที่ครูกำหนดให้ เป็นคำราชาศัพท์ประเภทคำนาม หรือคำกริยา และสามารถบอกความหมายของคำนั้นได้ด้วย

หมายเหตุ

ทุกกลุ่มกิจกรรมจะต้องมี

1. บัตรคำสั่ง
2. กระดาษคำตอบของนักเรียน
3. เครื่องเขียน
4. นาฬิกาและสัญญาณเวลา

กิจกรรมขั้นสรุป

1. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่ม ๆ ละ 1 คน ออกมาจับสลากว่าจะต้องเป็นผู้สรุปเนื้อหาวิชาในศูนยกิจกรรมใด
2. เมื่อตัวแทนกลุ่มจับสลากได้เนื้อหาวิชาเรื่องใดแล้ว ให้กลับไปปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม เพื่อสรุปสาระหรือหลักเกณฑ์สำคัญ เป็นเวลา 3 นาที
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน เป็นผู้ออกมาพูดสรุปสาระและหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ๆ โดยเรียงลำดับตามศูนยกิจกรรม ตั้งแต่ศูนยที่ 1 ถึงศูนยที่ 5 ใช้เวลาในการพูดสรุปกลุ่มละ 3 นาที

ข้อเสนอแนะ

เมื่อนักเรียนสรุปบทเรียนเรียบร้อยแล้ว ครูควรแนะนำโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดให้นักเรียนได้ไปศึกษาความรู้เพิ่มเติม โดยอาจจะให้ทำเป็นรายงานมาส่งก็ได้

ศูนยวิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 1. "ความสำคัญและความเป็นมาของราชาศัพท์"

1. ให้นักเรียนดูเทปโทรทัศน์ เรื่อง "ความเป็นมาและความสำคัญของราชาศัพท์"
 ในขณะที่ดูเทปโทรทัศน์ ให้นักเรียนบันทึกใจความที่สำคัญไว้ด้วย โดยจับใจความสำคัญทั้งหัว
 ขอบต่อไปนี้ คือ

1. ความหมายของราชาศัพท์
2. คุณประโยชน์ของการศึกษาเรื่องราชาศัพท์
3. ข้อสันนิษฐานในการเริ่มใช้ราชาศัพท์ครั้งแรก
 - มีข้อสันนิษฐานอะไรบ้าง
 - เหตุผลเพราะอะไร
4. ที่มาของภาษาในราชาศัพท์
 - มีที่มาจากภาษาใด เพราะเหตุใด

2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่กำหนดไว้ให้ โดยให้นักเรียนหาคำมาเติมช่องว่าง
 ที่เว้นไว้ทั้งหมด 20 แห่ง ให้เป็นข้อความที่ถูกต้องสมบูรณ์ โดยกำหนดให้แต่ละคำที่นำมา
 เติมเป็นคำ 2 พยางค์ นักเรียนทำลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ให้เวลาทำกิจกรรม
 นี้ 5 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
4	CAM II CU.	ผู้แสดง สุปราณี พฤติการณ์ วสุภานต์ เหมศาสตร์ บวร คลังนุช	เพลง
5	CAM I CU	อาจารย์ที่ปรึกษา ศ. ฐะปะนีย์ นาครทรรพ	เพลง
6	CAM II CU.	อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์	
7	CAM I CU.	หน่วยที่ 1 ความสำคัญและความเป็นมาของราชาศัพท์	เพลง

เนื้อเรื่อง

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
8	CAM II MS.	ในห้องพักอาจารย์ ครูนั่งทำงานอยู่บนโต๊ะ	-

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
9	CAM I LS.	บวรและวสุภานต์ เดินเข้ามาในห้อง ครู เงยหน้าขึ้น นักเรียน ยกมือไหว้	นักเรียน : สวัสดีครับอาจารย์ (สวัสดีค่ะอาจารย์)
10	CAM II LS.	ตัวละครทั้ง 3 คน	ครู : มีธุระอะไรกับครูหรือ นั่งก่อน ซิคะ
11	CAM I MS.	นักเรียนชาย	นักเรียน : ผมจะมาเรียนตามอาจารย์ เกี่ยวกับความสำคัญและความเป็นมา ของราชศัพท์ อาจารย์ว่างหรือ เปล่าครับ
12	CAM II MS.	ครู	ครู : ว่างค่ะ มีอะไรสงสัยเกี่ยวกับ เรื่องนี้หรือ
13	CAM I LS.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : อาจารย์คะ ราชศัพท์ นี้หมายถึงถ้อยคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ และเจ้านายเท่านั้นใช่ไหมคะ

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
14	CAM II MS.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ผมกับวสุถานต์มีความ เข้าใจแตกต่างกัน วสุถานต์เข้าใจ ว่า ราชศัพท์หมายถึงเฉพาะถ้อยคำ ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย แค่นั้นเข้าใจว่า ราชศัพท์หมายถึง ถ้อยคำที่สุภาพไพเราะ ซึ่งใช้กับบุคคล ทุกระดับชั้น
15	CAM I CU.	ครู	ครู : ราชศัพท์ ถ้าแปลตามความ หมายของรูปศัพท์ ราชศัพท์จะ หมายถึง เฉพาะถ้อยคำที่ใช้สำหรับ พระราชาเท่านั้น แต่ถ้ามองตามความ หมายในพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตย- สถาน จะหมายถึงถ้อยคำที่ใช้สำหรับ พระมหากษัตริย์และเจ้านาย แต่ใน ปัจจุบันนี้หมายถึง ถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะเหมาะสมกับฐานะของบุคคล ตามลำดับชั้น ตามความนิยม และ กาลเทศะ

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
16	CAM II MS.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : อาจารย์ครับ แล้ว ทำไมเราต้องมีราชาศัพท์ใช้ด้วยครับ การที่เราใช้ถ้อยคำแตกต่างกันตาม ระดับชั้นของบุคคล ไม่เป็นการก่อให้เกิด ความรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำ ไม่ เท่าเทียมกันหรือครับ
17	CAM I LS.	ครู	ครู : ที่เรามีราชาศัพท์ใช้เพราะเป็น ลักษณะวัฒนธรรมอันดีงามของไทยเรา ซึ่งถือการให้เกียรติยกย่องบุคคลอื่นนั้น เป็นสิ่งที่ดีและพึงกระทำอย่างยิ่ง โดย เรายกย่องให้เกียรติบุคคลตามระดับ ชาติวุฒิ คุณวุฒิ และวัยวุฒิ ของบุคคล การพูดจาถ้อยคำที่ไพเราะ สุภาพ อ่อนน้อม เป็นวิธีหนึ่งที่แสดงถึงการ ยกย่องเคารพนับถือ ที่เรามีต่อผู้พูด อย่างคุณพ่อคุณแม่ของบวร บวรจะพูด กับท่านว่า ฉันท เสด เวลาจะกราบ ขอบพระคุณท่าน ก็พูดแต่เพียงว่า "ขอบใจมากพอ หรือ ขอบใจเธอมาก" เช่นนี้เหมาะสมไหม

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
18	CAM II CU	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ไม่เหมาะสมแน่ครับ เพราะการพูดเช่นนั้นเป็นการขาดความ เคารพไป
19	CAM III CU.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว	ครู : แล้วอย่างพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว บวรคิดว่าสมควรหรือไม่ที่เรา จะถวายความเคารพสักการะพระองค์ ท่าน โดยใช้ถ้อยคำให้อ่อนน้อมเป็น พิเศษ แตกต่างจากบุคคลธรรมดา
20	CAM I คัทไป CAM III	นักเรียนชาย กล้องคัทไป พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว และพระฉายา- ลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ขณะ เสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎร	นักเรียนชาย : สมควรอย่างยิ่งครับ เพราะทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงเปี่ยมไปด้วยพระคุณอันล้ำเลิศ นำพระราชหฤทัยของพระองค์ท่าน ประเสริฐยิ่งนัก ใครก็ใคร่ร้อนที่ไหน พระองค์ท่านจะเสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงช่วยเหลือ ทรงเป็นกำลังใจ ปลอบขวัญให้ทุกแห่งไป ไม่ว่าสถานที่ นั้นจะลำบากและมีอันตรายเพียงใด

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
21	CAM II ตัดไป CAM III CU.	นักเรียนหญิง กล้องตัดไป พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ขณะมีพระราช ปฏิสันถารกับทหารเรือ น.ป.ช.	นักเรียนหญิง : จริงด้วยคะ พระองค์ ท่านทรงมีพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใย พลกนิกรชาวไทยทุกคน อย่างกรณี ทุ่งช้าง หรือเวือ น.ป.ช. ทั้งนี้ที่ทรง ทราบข่าว พระองค์ท่านก็เสด็จพระ- ราชดำเนินไปเยี่ยมทหารเหล่านั้นทันที
22	CAM I MS. ตัดไป CAM II และ CAM III CU.	ครู กล้องตัดไป พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระบรมโอรสา- ธิราช และสมเด็จพระ บรมราชชนนี	ครู : สำหรับเจ้านายเล่าคะ เช่น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระ บรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้า ลูกเธอทั้ง 2 พระองค์ หรือเจ้านาย อื่น เราสมควรจะไขถ้อยคำให้ออน- นอมเพื่อถวายพระเกียรติหรือไม่
23	CAM I CU. ตัดไป CAM III CU.	นักเรียนหญิง กล้องตัดไป พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ทั้งสองพระองค์	นักเรียนหญิง : ตามความคิดของหนู นะคะ หนูว่าสมควรคะ เพราะเจ้า นายท่านเป็นพระญาติของพระมหา กษัตริย์ เมื่อเรายกของพระมหากษัตริย์ เราก็ควรที่จะยกของถวายพระเกียรติ แก่พระญาติของพระองค์ท่านด้วย

Scene	กลอง	ภาพ	เสียง
24	CAM I CU.	ครู	ครู : ถูกต้องอย่างที่สุกานต์เข้าใจ เจ้านายท่านเป็นผู้ที่เจริญด้วยชาติวุฒิ กว่าเรา เป็นพระญาติของพระมหา กษัตริย์ สมควรที่เราจะต้องถวาย พระเกียรติท่านด้วยการใช้ดอกลำ ไพลเพราะ อ่อนนุ่ม กว่าดอกลำไพลที่เรา ใช้กันอยู่ตามปกติ
25	CAM II MS.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ถ้าเช่นนั้น ในระคับ สุภาพชนทั่วไป การที่เรามีค่าใช้กับ บุคคลแตกต่างกัน ก็เพื่อยกย่องให้ เกียรติบุคคลเหล่านั้นใช่ไหมครับ
26	CAM I CU.	ครู	ครู : ค่ะ เพราะบุคคลเหล่านั้นจะ เป็นผู้ที่มีอาวุโสกว่าเรา มีคุณวุฒิสูง กว่า หรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง กว่า สมควรที่เราจะต้องยกย่องให้ เกียรติเช่นกัน
27	CAM II CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : ฉะนั้นการใช้ดอกลำไพล อ่อนนุ่มถือว่าเป็นลักษณะมารยาทอันดี งามควายใช้ไหมคะ

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
28	CAM I CU.	ครู	ครู : ค่ะ ทั้งยังแสดงถึงความประณีตละเอียดอ่อนในการใช้ภาษาอีกด้วย ไม่ได้ถือว่าเป็นการแบ่งชนวรรณะ หรือแสดงความเหลื่อมล้ำแต่อย่างใด
29	CAM II CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ผมเข้าใจแล้วครับ แต่ผมก็ยังไม่เข้าใจว่าเรามีความจำเป็นมากเพียงใดที่ต้องศึกษาเรื่องราชาศัพท์
30	CAM I CU	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : จริงด้วยค่ะ โอกาสที่เราจะใช้ราชาศัพท์สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ก็มีน้อยมากในชีวิตประจำวัน
31	CAM II MS. กล้องตัดไป CAM III CU.	ครู กล้องตัดไป พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขณะมีพระราชปฏิสันถารกับชายชราคนหนึ่ง	ครู : ถ้าเราไม่ศึกษาเรื่องราชาศัพท์เลย เราจะทราบไหมคะว่า บุคคลในระดับใดควรใช้ถ้อยคำอย่างไรด้วย ครูมีตัวอย่างสนุกจะเล่าให้ฟัง มีชาวบ้านคนหนึ่งมาเฝ้ากับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยความที่

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
			เขาไม่ได้เรียนเรื่องราชาศัพท์ แต่พอจะทราบถึงถ้อยคำในการกราบบังคมทูลบ้าง เพราะเคยดูลิเกที่แสดงตามงานวัดหรือในวิทยุ พอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาถึง ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับชาวบ้านคนนั้นว่า มาคอยนานไหม ชาวบ้านไม่รู้จะกราบบังคมทูลว่าอย่างไร พอจำคำใดบ้างในลิเก เขาก็คิดว่าเขาเคารพสักการะพระเจ้าอยู่หัว ฉะนั้นคงยกย่องพระองค์ท่านไว้เหนือหัว ส่วนตัวเขาเองคำทูลก็เปรียบได้กับเท้าซึ่งเป็นของต่ำ ฉะนั้นเขาเลยกราบบังคมทูลว่า "ไต่ฝ่าพระบาท มาคอยเฝ้ารับเสด็จเกล้ากระหม่อมมานานแล้ว พระเจ้าข้า..."
32	CAM I MS.	นักเรียนทั้งสองคน	นักเรียน : (หัวเราะ)
33	CAM II MS.	ครู	ครู : เป็นอย่างไรคะ ถูกต้องไหม

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
34	CAM I CU	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : ดิฉัน ใช้สรรพนามดิฉัน สรรพนามแทนตัวเองต้องใช้ว่า ข้าพระพุทธเจ้า สรรพนามแทนพระมหากษัตริย์ต้องใช้ ไตฝ่าละอองธุลี พระบาท คำขานรับก็ต้องใช้ พระพุทธเจ้าข้า
35	CAM II MS.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : พระเจ้าข้า นี่เป็นคำย่อ มาจากพระพุทธเจ้าข้าใช้ใหม่ครับ
36	CAM I CU.	ครู	ครู : พระเจ้าข้า ก็มาจากพระพุทธ เจ้าข้า พูดเร็ว ๆ ก็กลายเป็นพระ เจ้าข้าไป แต่มักใช้ในบทละคร ลิเก มากกว่า ที่จะเป็นคำกรามบังคับมธุล จริง ๆ เห็นหรือยัง ถ้าเราไม่เรียน เราก็คงใช้ดอยคำได้ไม่ถูกต้อง
37	CAM II CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : แต่โอกาสที่เราจะได้ กรามบังคับมธุล เช่นนี้มีน้อยเหลือเกินนี่คะ บางคนตลอดชีวิตของเขา ยังไม่มีโอกาส เลยคะ

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
38	CAM I MS.	ครู	ครู : ถูกคะ โอกาสที่เราจะได้กราบบังคมทูลโดยตรงมีน้อย แต่โอกาสที่เราจะได้พบเห็นได้ฟัง ได้อ่าน คำราชศัพท์เล่มมีน้อยหรือมาก ทุกวันนี้เราไม่ได้อ่านหรือฟังข่าวพระราชกรณียกิจ จากหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ หรือวิทยุ โทรทัศน์ คอลหรือ
39	CAM II CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : จริงซิคะ หนูลืมไป
40	CAM I MS.	ครู	ครู : นอกจากนี้แม้ว่าเราจะมิได้กราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราก็คงเอยถึงพระองค์ท่านอยู่เสมอ ๆ เช่นขณะนี้ เป็นต้น
41	CAM II MS.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ถ้าอย่างเราพูดกันเองถึงพระองค์ท่าน เราไม่ใช่ราชศัพท์จะได้ไหมครับ
42	CAM I CU.	ครู	ครู : ก็อาจจะได้ภาพกันเพียง 2-3 คน แต่ถ้าวเราไม่ใช่ราชศัพท์เสียเลย

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
			ก็เท่ากับเราไม่ได้ถวายพระเกียรติแด่พระองค์ท่าน บวรคิดว่าเหมาะสมที่จะทำเช่นนั้นไหมละ
43	CAM II CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ไม่เหมาะสมครับ
44	CAM I CU.	ครู	ครู : ส่วนถ้อยคำที่ใช้กับสุภาพชนทั่วไป เราต้องใช้เป็นประจำตั้งแต่เขาดังเย็น ฉะนั้นจึงจำเป็นมากที่จะต้องสังเกตและศึกษาหาความรู้เพื่อจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้อง ถ้านักเรียนซึ่งได้รับการศึกษาสูงถึงขั้นนี้ ยังใช้ภาษาไม่ถูกต้อง วสุกานต์และบวรคิดว่าสมควรหรือไม่ละ
45	CAM MS.	ตัวละครทั้ง 3 คน	นักเรียนทั้งคู่ : ไม่สมควรครับ (ไม่คะ)
46	CAM I CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : อาจารย์คะ เราเริ่มมีราชาศัพท์ใช้ขึ้นครั้งแรกเมื่อใดคะ

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
47	CAM II MS. กล้องคัทไป CAM III CU.	ครู กล้องคัทไป ภาพบัตรคำ "พระยาสิทธิ"	ครู : ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่นอน มีแต่ ผู้สันนิษฐาน ซึ่งสันนิษฐานเป็น 3 อย่าง คือ อย่างแรก สันนิษฐานว่าคงเริ่มใช้ ในสมัยพระยาสิทธิ
48	CAM I CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : พระยาสิทธิ แห่งกรุง สุโขทัย ผู้ทรงพระราชนิพนธ์วรรคคือ เรื่องไตรภูมิพระร่วงใช้ใหม่ครับ
49	CAM II CU.	ครูหยิบหนังสือ ไตรภูมิพระร่วง เปิด หนังสือชี้ให้นักเรียนดู	ครู : ใช่ค่ะ เหตุที่สันนิษฐานก็เพราะ ในหนังสือไตรภูมิพระร่วง มีคำที่ใช้ เป็นราชาศัพท์อยู่หลายคำ เช่น คำว่า เสด็จ บรรทม สมเด็จ พระบาท ฯลฯ อย่างหน้านี้ไงคะ
50	CAM I CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : ขอสันนิษฐานอื่นเล่าคะ
51	CAM II MS.	ครู	ครู : มีท่านผู้รู้อย่างท่านสันนิษฐานว่า ไทยเราเริ่มใช้ราชาศัพท์ในสมัย สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
52	CAM I CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : เพราะอะไรหรือครับ
53	CAM III CU.	บัตรคำ "บ้านแพนทของกฎหมาย ว่าด้วยลักษณะพยาน"	ครู : มีหลักฐานปรากฏว่าในมานแพนท ของกฎหมายว่าลักษณะพยาน ซึ่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองทรงตรากฎหมาย นี้ขึ้นในปี พ.ศ. 1894 มีการใช้คำ บางคำที่เป็นราชาศัพท์ปรากฏอยู่
54	CAM I CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : แต่อาจารย์ครับ สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองทรงขึ้นครอง ราชย์ปี 1893-1912 ส่วนพระยา ลิไทขึ้นครองราชย์ปี 1894-1919 ซึ่งแสดงว่าเป็นระยะเวลาพร้อมสมัยกัน นี้ครับ
55	CAM II MS.	ครู	ครู : อ๊ะ เป็นระยะเวลาพร้อมสมัยกัน
56	CAM I CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : ถ้าอย่างนั้นราชาศัพท์ ก็ควรเกิดในสมัยพระเจ้าอยู่ทองซิคะ เพราะสมเด็จพระเจ้าอยู่ทองทรงตรา

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
			กฎหมายขึ้นก่อนพระยาสิทธิ ทรง พระราชนิพนธ์เรื่องไครภูมิพระ- ร่วง ถึง 9 ปี
57	CAM II CU.	ครู	ครู : คะ ก็อาจเป็นได้ แต่มีท่านผู้ รูดานหนึ่งคือ ม.ร.ว. แสงสุรย ลดาวัลย์ ท่านไม่เห็นด้วยว่าราชา- ศัพท์จะเริ่มใช้ครั้งแรกใน 2 สมัยนี้ เพราะเหตุว่ากรุงสุโขทัยเคยเป็น เมืองหลวงมีอำนาจในการปกครอง มาก เมื่อสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง มาแข็งเมือง ตั้งกรุงศรีอยุธยาขึ้น ใหม่เป็นอิสระ ทางกรุงสุโขทัย คงไม่พอใจมากอยู่ การที่จะยอมรับ วัฒนธรรมทางภาษาจากผู้ที่เป็น อริกันมาใช้ ดูไม่น่าจะเป็นไปได้
58	CAM I CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ถ้าเช่นนั้นราชาศัพท์ จะเกิดขึ้นเมื่อใดเล่าครับ
59	CAM II CU.	ภาพหลักศิลาจารึก จำลอง	ครู : ม.ร.ว. แสงสุรย ท่านสันนิษ- ฐานว่า ราชาศัพท์คงจะเริ่มมีใช้

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
	กล้องตัดไป CAM III Super - imposes	กล้องตัดไป ภาพตัวอักษรบนหลัก ศีลาจารึก	กันบ้างแล้วในสมัยพ่อขุนรามคำแหง เพราะในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนราม คำแหงนั้น แม้ว่าคำส่วนใหญ่จะเป็นคำ สามัญ แต่ก็มีบางคำที่ทรงใช้ต่างกัน ก็เปลี่ยนให้เป็นคำที่นิยมขึ้นบ้าง เช่นคำว่า ไหว ถ้าไหวผี ก็ทรงใช้ว่า ไหว ถ้าไหวพระ ก็ทรงใช้ว่า นม
60	CAM I	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : แต่ก็ไม่ใช้คำราชาศัพท์ นี้ครับ
61	CAM II CU.	ครู	ครู : ค่ะ แต่ถ้ามองเป็นคำสุภาพ ซึ่งเรา รวมเรียกว่าราชาศัพท์ใช้หรือไม่ ม.ร.ว. แสงสุรีย์ ท่านเห็นว่าการใช้ คำให้สุภาพอ่อนน้อม แยกต่างกันนี้แหละ เป็นรากฐานที่ทำให้เกิดราชาศัพท์ ขึ้นมา
62	CAM I CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : หมายความว่า ระยะเวลา แรกคงมีใช้แต่คำสุภาพ ภายหลังจึงมีผู้ คิดคำต่าง ๆ ขึ้น กลายเป็นคำราชา - ศัพท์

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
63	CAM II MS.	ครู	ครู : ไชคะ
64	CAM I CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : แล้วเช่นนี้ เราจะเชื่อ ในข้อสันนิษฐานใครเล่าคะ
65	CAM II MS.	ครู	ครู : ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนักเรียน เอง แต่ครูคิดว่าก่อนที่นักเรียนจะ เชื่ออะไรแน่นอน ควรค้นหาหลักฐาน อื่น ๆ ประกอบ คงจะได้ข้อคิดมาก กว่านี้
66	CAM I CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : อาจารย์ครับ แล้ว เหตุใดเราจึงต้องนำคำในภาษาอื่น เช่น บาลี สันสกฤต เขมร มาใช้เป็น ราชาศัพท์ด้วยครับ
67	CAM II MS. กล้องตัดไป CAM III CU.	ครู กล้องตัดไป บัตรคำศัพท์	ครู : เพราะคำไทยเดิมแท้ ของเรา เป็นภาษาคำโดด ซึ่งไม่พอเพราะ ทั้ง คำก็มีใช้น้อย เราจึงรับเอาภาษาอื่น มาใช้ แต่ภาษาไทยเราที่เป็นราชา- ศัพท์ก็มีหลายคำนะคะ เช่น คำว่า

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
			พระอ พระสง พระนาย พระ แทน พระเฒ่า ฯลฯ เป็นต้น
68	CAM I CU.	บัตรคำศัพท์	นักเรียนหญิง : คำว่า เส็จ บรรทม เสวย ประทับ พระขนอง เป็นคำที่ มาจากภาษาเขมรใช่ไหมคะ
69	CAM II CU.	ครู	ครู : ถูกแล้วค่ะ
70	CAM I CU.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : อาจารย์ช่วยกรุณายก ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาบาลีและ สันสกฤตด้วยครับ .
71	CAM II MS. กล้องตัดไป CAM II CU.	ครู กล้องตัดไปภาพ บัตรคำศัพท์	ครู : ที่มาจากภาษาบาลีก็เช่นคำว่า พระหัตถ์ พระอัฐิ พระราชบุจจา พระโอรส พระบัญชา ส่วนที่ มาจากภาษาสันสกฤตก็เช่น พระกรรม พระวิสูตร พระพัทตร์ พระจักษุ เรา เรียนหลัก สังเกตคำบาลี สันสกฤตและ เขมรแล้วนะคะ เพราะฉะนั้นนักเรียน นำหลัก เหล่านั้นมาสังเกตคำราชาศัพท์ ได้เช่นกันค่ะ

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
72	CAM I MS.	ตัวละครทั้ง 3 คน	นักเรียนชาย : วันนี้คุยกับอาจารย์ได้ รับความรู้มากที่เกี่ยวกับ วสุกานต์ มีอะไรจะถามอีกหรือเปล่า
73	CAM II MS.	ตัวละครทั้ง 3 คน	นักเรียนหญิง : ไม่มี (พูดกับเพื่อน แล้วหันมาพูดกับครู) หนูกับบวร รบกวนเวลาอาจารย์มากแล้วคะ เห็น จะตองกราบลาเสียที ถ้ามีอะไร ส่งสัยหนูคงตองมากกราบเรียนถามอีก หนูกราบขอบพระคุณอย่างสูงคะ ที่ อาจารย์กรุณาให้ความรู้ความกระจ่าง แก่เราในวันนี้
74	CAM I MS.	ตัวละครทั้ง 3 คน	นักเรียนชาย : ผมช่วยครับ ผมกราบ ขอบพระคุณอาจารย์อย่างยิ่งครับ
75	CAM II MS.	ครู	ครู : ไม่เป็นไรคะ ครูยินดีที่จะอธิบาย ให้ และก็ใจหายที่มีนักเรียนสนใจ เรื่องนี้
76	CAM I MS.	นักเรียนชาย	นักเรียนชาย : ขอบพระคุณครับ ผม กราบลาคุณละครับ (ไหว้)

Scene	กล้อง	ภาพ	เสียง
77	CAM II CU.	นักเรียนหญิง	นักเรียนหญิง : สวัสดิ์ทีคะอาจารย์ (ไหว้)
78	CAM I LS.	ตัวละครทั้ง 3 คน บวรับและวสุกานต์ถูกขึ้นยืน เดินออกจากห้องไป	ครู : สวัสดิ์ทีคะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมศูนย์ที่ 1

ข้อความต่อไปนี้ เว้นที่ว่างไว้ทั้งหมด 20 แห่ง ให้นักเรียนหาคำมาเติมให้เป็น
ข้อความที่ถูกต้องสมบูรณ์ โดยกำหนดให้แต่ละคำที่นำมาเติมเป็นคำ 2 พยางค์ นักเรียน
ทำลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

ตัวอย่าง

ลักษณะการใช้... 1. ของไทยเรา มีลักษณะที่ 2 : กว่าชาติอื่น เพราะ
มีความ 3 4 อ่อน ในการใช้ 5

คำตอบ

1. ภาษา
2. พิเศษ
3. ประณีต
4. ละเอียดย
5. ถ้อยคำ

แบบฝึกหัด

ราชาศัพท์ ความความหมายของรูปศัพท์ หมายถึง ศัพท์สำหรับพระ 1.....
แต่เนื่องจากลักษณะชนบ 2.....ประเพณี และวัฒนธรรมของไทยเรามีได้ยกย่องให้
เกียรติเฉพาะองค์พระมหา³.....เท่านั้น เรายังยกย่องให้เกียรติบุคคลต่าง ๆ ที่
เจริญด้วย ชาติวุฒิ คุณวุฒิ และวัยวุฒิด้วย การใช้ภาษาของไทยเราจึงมีการใช้ภาษาที่
อ่อนน้อมตาม 4.....ชั้นของบุคคล ด้วยเหตุนี้เอง ปัจจุบันความหมายของราชาศัพท์
จึงกว้างออกไป กลายเป็นหมายถึง คำที่ 5.....ไพเราะ เหมาะสมกับฐานะของ
6.....ตาม 7.....ชั้น ตามกาลนิยม และ 8.....เทศะ
เมืองไทยเราเริ่มใช้ราชาศัพท์ครั้งแรกใน 9.....ใดไม่ปรากฏ
10.....แน่นอน มีผู้สันนิษฐานไว้ 3 ประการ คือ

1. สันนิษฐานว่า เริ่มปรากฏใช้ราชาศัพท์ครั้งแรกสมัยพระยา 11.....
 แห่งกรุงสุโขทัย ผู้ทรงบทพระราชนิพนธ์เรื่อง 12.....พระร่วง เพราะปรากฏว่ามี
 การใช้ราชาศัพท์ในวรรณคดีเรื่องนี้แล้ว ซึ่งถือเป็นวรรณคดีเล่มแรกที่มีการใช้ 13.....
 ศัพท์

2. สันนิษฐานว่า ไทยเริ่มใช้ราชาศัพท์ในสมัยสมเด็จพระเจ้า 14.....
 เพราะปรากฏว่ามีราชาศัพท์ใช้ใน ขาน 15.....ของกฎหมายว่าด้วยลักษณะ
 16.....

3. สันนิษฐานว่า ไทยเริ่มใช้ราชาศัพท์ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง ฯ เพราะ
 ปรากฏหลักฐานในหลักศิลา 17.....ว่ามีบางคำที่ใช้คำสองลักษณะ คือ คำสามัญบาง
 คำสุภาพบาง

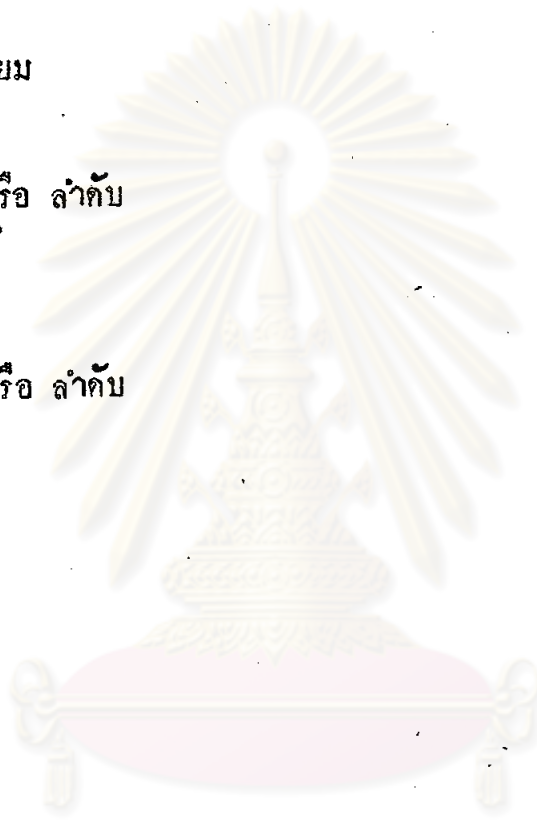
ที่มาของภาษาในราชาศัพท์ ราชาศัพท์ที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ นอกจากที่
 เป็นคำภาษาไทยแล้ว ยังมีคำภาษาต่างประเทศหลายภาษาที่เรานำมาเป็นราชาศัพท์ เช่น
 คำในภาษา 18..... ภาษาสันสกฤต และภาษา 19.....

สาเหตุที่เราต้องนำภาษาอื่นมาใช้เป็นราชาศัพท์ เพราะลักษณะภาษาไทยนั้น
 เป็นภาษา 20..... ซึ่งไม่ค่อยจะไพเราะนุ่มนวล ทั้งคำใช้ก็น้อย ไทยเราจึงรับ
 ภาษาอื่นเข้ามาใช้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยคำตอบกิจกรรมศูนย์ที่ 1
 ความสำคัญ และความเป็นมาของราชาศัพท์

1. ราชา
2. ธรรมเนียม
3. กษัตริย์
4. ระคับ หรือ ลำคับ
5. สุภาพ
6. บุคคล
7. ระคับ หรือ ลำคับ
8. กาด
9. สมัย
10. หลักฐาน
11. ลิไท
12. ไทรภูมิ
13. ราชา
14. อุทอง
15. แผนก
16. พยาน
17. จารึก
18. บาลี
19. เขมร
20. คำโกศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 ภาควิชาศิลปการพิมพ์ มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 2 "หลักเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นนามราชาศัพท์"

1. ให้นักเรียนอ่านคำบรรยาย เรื่อง "หลักเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นนามราชาศัพท์" ในขณะที่อ่านให้นักเรียนบันทึกใจความที่สำคัญไว้ด้วย (ใช้เวลา 8 นาที)
2. ให้นักเรียนดูสมุทภาพคำศัพท์ (ใช้เวลา 3 นาที)
3. ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นนามราชาศัพท์ โดยเขียนสรุปเป็นข้อ ๆ ในกระดาษคำตอบของนักเรียน เป็นรายบุคคล (ใช้เวลา 3 นาที)
4. ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ ดังนี้
 - 4.1 ให้นักเรียนเติมตัวอักษรลงในกรอบ ในกระดาษคำตอบของนักเรียน
 กรอบละ 1 ตัวอักษร โดยให้เป็นคำนามราชาศัพท์ที่มีความหมายตรงกับคำนามสามัญที่กำหนดให้ (ใช้เวลาทำกิจกรรม 3 นาที)
 - 4.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แข่งขันกันเขียนคำนามราชาศัพท์ ตามคำที่กำหนดให้โดยร่วมกันพิจารณาว่าคำใดควรใช้ พระ พระราช พระบรม พระบรมราช ทน หลวง และทรง ประกอบ ฝ่ายใดทำได้ถูกต้องมากกว่าถือ เป็นฝ่ายชนะ (ใช้เวลาทำกิจกรรม 3 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ที่ 2

หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นนามราชาศัพท์

การ เปลี่ยนคำสามัญให้ เป็นนามราชาศัพท์ มีหลักดังต่อไปนี้

1. การ เปลี่ยนคำสามัญจากรูปศัพท์เดิมเป็นรูปศัพท์ใหม่ที่มีความหมายเหมือนเดิม โดยกำหนดให้รูปศัพท์ใหม่เป็นราชาศัพท์ เช่น กับข้าว เป็นเครื่องควา ของหวาน เป็นเครื่องหวาน ของว่าง เป็นเครื่องว่าง เหล้า เป็นน้ำจัณฑ์ ฯลฯ เป็นต้น
2. ใช้คำว่า "หลวง" หรือ "คน" ประกอบหลังคำนามที่เป็นคำไทยแท้ เช่น

หลวง

เรือน	เป็น	เรือนหลวง
วัง	เป็น	วังหลวง
สวน	เป็น	สวนหลวง

คน

มา	เป็น	มาคน
ช่าง	เป็น	ช่างคน

"หลวง" กับ "คน" มีที่ไ้ตรงกันอยู่ คือ

หลวง ไ้กับ คน สัตว์ สิ่งของ

คน ไ้กับ ที่ทาง สิ่งของ และสัตว์ บางโอกาสไ้ประกอบกริยาด้วย เช่น ประพาสคน (หมายถึงการเสด็จโดยลำลอง)

ราชาศัพท์ที่ไ้คำ "หลวง" หรือ "คน" มาประกอบข้างท้ายนี้ ไ้เฉพาะกับพระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น เช่น วังหลวง หมายถึง วังที่พระเจ้าแผ่นดินประทับ มาคน ก็หมายถึง มาของพระเจ้าแผ่นดิน

3. ใช้ "ทรง" ประกอบหลังคำนามสามัญที่เป็นไทย ซึ่งหมายถึงว่าสิ่งของนั้นเป็นของพระมหากษัตริย์ หรือพระราชวงศ์ เช่น

ช่าง	เป็น	ช่างทรง
มา	เป็น	มาทรง

เครื่อง เป็น เครื่องทรง

"คน กับ "ทรง" เมื่อนำมาประกอบหลังคำนาม แม้คำนั้นจะเป็นคำเดียวกัน แต่มีความหมายและใช้ต่างกัน คือ

คน จะหมายถึงสิ่งที่สิ่งที่มีลักษณะเด่นเป็นเอก ซึ่งจะเป็นของ ๆ พระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ

ทรง จะหมายถึงสิ่งของโดยทั่วไปที่พระมหากษัตริย์ หรือพระราชวงศ์ ทรงเป็นเจ้าของหรือทรงใช้อยู่ เช่น มาทรง ก็หมายถึง มาพระที่นั่งของพระเจ้าแผ่นดิน หรือพระราชวงศ์ แต่ถ้ามารวมหมายถึง มาที่มีลักษณะเด่นเหนือมาตัวอื่น และเป็นมาของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ ซึ่งอาจใช้เป็นมาพระที่นั่ง หรือไม่ใช้ก็ได้

4. ใช้คำว่า "พระ" นำหน้าคำนามที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต และเขมร (ส่วนมากเป็นคำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต) เช่น

หัตถ์	เป็น	พระหัตถ์
เนตร	เป็น	พระเนตร
เขนย	เป็น	พระเขนย
เมตตา	เป็น	พระเมตตา
กรุณา	เป็น	พระกรุณา
อุกสาหะ	เป็น	พระอุกสาหะ

๖ ๑ ๖

การใช้ "พระ" นำนี้ ส่วนมากจะไม่ใช้กับคำนามที่เป็นคำไทยแท้ ยกเว้นคำไทยบางคำที่ใช้คำอื่นประกอบได้ไม่เหมาะสม ไม่พอเพราะรูปหู จึงใช้พระนำหน้าคำไทยเหล่านี้

แทน	เป็น	พระแทน
ที่	เป็น	พระที่
อู	เป็น	พระอู

๖ ๑ ๖

5. ใช้คำว่า "พระราช" นำหน้าคำนามที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น

ทรัพย์	เป็น	พระราชทรัพย์
พาหนะ	เป็น	พระราชพาหนะ
หฤทัย	เป็น	พระราชหฤทัย
ประวัติ	เป็น	พระราชประวัติ
กุศล	เป็น	พระราชกุศล
หัตถเลข	เป็น	พระราชหัตถเลข
โอรส	เป็น	พระราชโอรส
ธิดา	เป็น	พระราชธิดา

๗ ล ๗

คำที่ใช้ "พระราช" นี้ ใช้กับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมราชชนนีเท่านั้น พระราชวงศ์อื่น ๆ ใช้แต่เพียง "พระ" นำ ยกเว้นคำนามในหมวดร่างกายเท่านั้นที่ใช้ "พระ" นำหน้าเหมือนกันหมด ทั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจนถึงพระราชวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า

ส่วนมากคำว่า "พระราช" จะนำหน้าคำนามที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต แต่ก็มีข้อยกเว้นเป็นบางคำที่ใช้หน้าคำไทย เช่น คำว่า พระราชวัง หรือคำเขมร เช่น คำว่า พระราชอำนาจ พระราชกำหนด พระราชดำริ เป็นต้น

6. ใช้คำว่า "พระบรม" หรือ "พระบรมราช" นำหน้าคำนามที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น

นามาภิไธย	เป็น	พระบรมนามาภิไธย
วงศานุวงศ์	เป็น	พระบรมวงศานุวงศ์
โองการ	เป็น	พระบรมราชโองการ
อุปถัมภ์	เป็น	พระบรมราชูปถัมภ์
อนุเคราะห์	เป็น	พระบรมราชานุเคราะห์

๗ ล ๗

การใช้ "บรม" หรือ "พระบรมราช" นี้ ถ้าถือตามพระราชาคณะเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ใ้ใช้คำนี้สำหรับพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น ยกเว้นคำว่า "พระบรมศพ" "พระบรมอัฐิ" ซึ่งใช้ในกรณีที่จะเทิดพระเกียรติแด่สมเด็จพระอัครมเหสี พระบรมโอรสาธิราช และพระบรมราชชนนีได้

กล่าวเช่นนี้ นักเรียนอาจแย้งได้ว่า มีการใช้คำ "บรม" กับสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เช่น ศัพท์ว่า "พระบรมราชินีูปถัมภ์" หรือ "พระบรมราชินีอนุเคราะห์" เป็นต้น การใช้บรมนำหน้าในกรณีเช่นนี้ มิได้มีความหมายว่า "ความยิ่งใหญ่" หรือแสดงถึงความสำคัญยิ่งของสิ่งนั้น ดังเช่นใช้ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่คำว่า "บรม" ในที่นี้ หมายถึงคำที่เป็นพระฐานันดรของสมเด็จพระอัครมเหสี ว่ามียศเป็น สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฉะนั้น "พระบรมราชินีูปถัมภ์" จึงหมายความว่า เป็นการอุปถัมภ์ของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เช่นเดียวกับ "พระบรมราชินีอนุเคราะห์" ก็หมายถึงการอนุเคราะห์ของสมเด็จพระบรมราชินีนาถนั่นเอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนามราชาศัพท์

คำศัพท์	ความหมาย
<u>หมวดร่างกาย</u>	
พระเจ้า	หัว (โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์)
พระเศียร	หัว (ใช้สำหรับเจ้านาย)
พระเกศา พระเกศ	ผม
พระขนง	คิ้ว
พระเนตร	ตา
พระจักขุ	ตา
พระนาสิก	จมูก
พระปราง	แกม
พระโอษฐ์	ปาก
พระทนต์	ฟัน
พระฉิวหา	ลิ้น
พระกรรณ	หู
พระพักตร์	หน้า
พระศอ	คอ
พระพาหา	แขน (ตั้งแต่แขนจนถึงข้อศอก)
พระกร	ปลายแขน (ตั้งแต่ข้อศอกถึงข้อมือ)
พระหัตถ์	มือ
พระอุระ พระทรวง	อก
บั้นพระองค์	เอว
พระเพลา	ก้น
พระบาท	เท้า

คำศัพท์	ความหมาย
พระฉวี	ฉวีหนัง
พระภุชญา	ผานุ่ง
พระสนับเพลา	กางเกง
ถุงพระบาท	ถุงเท้า
ฉลองพระบาท	รองเท้า (สำหรับพระมหากษัตริย์)
รองพระบาท	รองเท้า (สำหรับเจ้านาย)
ผ้าซับพระพักตร์	ผ้าเช็ดหน้า
ผ้าซับพระโอษฐ์	ผ้าเช็ดปาก
ฉลองพระหัตถ์ชอน	ชอน
ฉลองพระหัตถ์ขอม	ขอม
พระบรรจรถรม	ทับนอน
นิตินะ	ทับนอนของพระสงฆ์
พระที่	ทับนอนของเจ้านาย
พระแท่น	ทับนอน, นั่ง หรือยืน
พระวิสุทธร	มาน มุง
พระราชาสน	ที่สำหรับนั่ง (ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์)
อาสนะ	ที่นั่งสำหรับพระสงฆ์
พระเขนย	หมอนหนุน
ผ้าลาดพระที่	ผ้าปูทับนอน
คลุมบรรทม	ผ้าหมอนนอน
ผ้าซับพระองค์	ผ้าเช็ดตัว
เครื่องพระสำอาง	เครื่องสำอาง
พระสุคนธ์	น้ำหอม
พระสำอาง	หวี

คำศัพท์	ความหมาย
พระนาย	กระจก
พระอุ	เปล
พระเตา	คนโหน้ำ หรือหม้อน้ำ
พระฉายา	เงา
พระหทัย พระกมล	หัวใจ
พระอริ	กระตูก
พระบรมอริ	กระตูก (ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์)
<u>หมวดชคยตระกูล</u>	
พระไอยกา	ปู่ ตา
พระไอยกี	ยา ยาย
พระชนก พระราชบิดา	พ่อ
พระชนนี พระราชมารดา	แม่
พระเชษฐา	พี่ชาย
พระเชษฐภคินี	พี่สาว
พระอนุชา	น้องชาย
พระภคินิษฐา	น้องสาว
พระราชาโอรส	ลูกชาย
พระโอรส	ลูกชาย
พระราชธิดา	ลูกสาว
พระธิดา	ลูกสาว
พระนัดดา	หลาน

คำศัพท์	ความหมาย
<u>หมวดเครื่องประดับ</u> <u>ภาชนะใส่สอยและสิ่งของต่าง ๆ</u> พระมาลา พระสังวาลย์ พระธำมรงค์ รักพระองค์ ฉลองพระเนตร ฉลองพระองค์	หมวก สายสร้อย แหวน เข็มขัด แว่นตา เสื้อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมศูนย์ที่ 2

1. ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญเป็นนามราชาศัพท์ โดยเขียนสรุปเป็นข้อ ๆ ในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 3 นาที)

2. ให้นักเรียนเติมตัวอักษรลงในกรอบในกระดาษคำตอบของนักเรียน กรอบละหนึ่งตัวอักษร โดยให้เป็นคำนามราชาศัพท์ที่มีความหมายตรงกับคำสามัญที่กำหนดให้ (ใช้เวลา 5 นาที)

ตัวอย่าง เช่น

หมวก	=	(พ)	(ร)	(ะ)	(ม)	(า)	(ล)	(า)					
1. หองโถง	=	()	(อ)	()	(พ)	()	(ะ)	(โ)	()	()			
2. หอน้ำ	=	()	(อ)	()	(ส)	()	()	()					
3. หมอนหนุน	=	()	()	(ะ)	(เ)	()	()	(ย)					
4. ฟันอน	=	()	()	(ะ)	(บ)	()	(ร)	()	()	(ร)	(ณ)		
5. ผาหมนอน	=	()	(ล)	()	()	()	(ร)	()	(ม)				
6. กระโถนเล็ก	=	()	()	(ะ)	(ส)	()	()	(ร)	()	()	(ร)		
7. หีบหมาก	=	()	()	()	()	(ะ)	()	()					
8. คราประทับ	=	(พ)	()	(ะ)	()	(า)	()	(ล)	()	()	()	()	(ร)
9. ฟีสาว	=	()	()	(ะ)	(เ)	()	()	(ร)	(ภ)	()	()	(น)	
10. เสื่อ	=	()	()	(อ)	()	(พ)	()	(ะ)	()	(ง)	()	(ค)	

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แข่งขันกันเขียนคำนามราชาศัพท์ ตามคำที่กำหนดให้โดยร่วมกันพิจารณาว่าคำใด ควรใช้ พระ พระราช พระบรม พระบรมราช ทน หลวง และทรงประกอบ ฝ่ายใดทำได้ถูกต้องมากกว่าถือเป็นฝ่ายชนะ (ใช้เวลาทำกิจกรรม 3 นาที)

1. เจา
2. หัตถเลขา

3. เมตตา
4. อุ
5. เครื่อง
6. วัจ (ที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)
7. อัฐิ (กระดูกของพระมหากษัตริย์)
8. อนุเคราะห์ (การอนุเคราะห์ของพระมหากษัตริย์)
9. ทศทัต
10. วงศานุวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยคำตอบกิจกรรมศูนย์ที่ 2

หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นนามราชาศัพท์

1. สรุปหลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นนามราชาศัพท์
 - 1.1 เปลี่ยนคำสามัญจากรูปศัพท์ เป็นราชาศัพท์
 - 1.2 ใช้คำว่า "หลวง" "คน" และ "ทรง" ประกอบหลังคำนามที่เป็นคำไทยแท้
 - 1.3 ใช้คำว่า "พระ" นำหน้าคำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต เขมร และไทย (ในบางคำ)
 - 1.4 ใช้คำว่า "พระราช" นำหน้า ส่วนมากนำหน้าคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต
 - 1.5 ใช้คำว่า "พระบรม" หรือ พระบรมราช" นำ ซึ่งคำที่ใช้เฉพาะกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น ยกเว้นคำว่า พระบรมศพ และพระบรมอัฐิ ใช้กับสมเด็จพระอัครมเหสี และพระบรมโอรสาธิราช ไค้ในกรณีที่จะเทิดพระเกียรติ

2. เติมตัวอักษรลงในวงกลม ให้มีความหมายตรงกับคำนามสามัญที่กำหนดให้

2.1 (ท) (อ) (ง) (พ) (ร) (ะ) (โ) (ร) (ง)

2.2 (ท) (อ) (ง) (ส) (ร) (ง)

2.3 (พ) (ร) (ะ) (เ) (ช) (น) (ย)

2.4 (พ) (ร) (ะ) (บ) (ร) (ร) (จ) (ถ) (ร) (ณ)

2.5 (ค) (ล) (ม) (บ) (ร) (ร) (ท) (ม)

2.6 (พ) (ร) (ะ) (ส) (พ) (ร) (ร) (ณ) (ศ) (ร)

2.7 (ห) (บ) (พ) (ร) (ะ) (ศ) (ร)

2.8 (พ) (ร) (ะ) (ร) (า) (ช) (ล) (ณ) (ก) (ร)

2.9 (พ) (ร) (ะ) (เ) (ช) (ษ) (ร) (ภ) (ค) (น)

2.10 (ณ) (ล) (อ) (ง) (พ) (ร) (ะ) (อ) (ง) (ค)

3. ให้เติมคำว่า พระ พระราช พระบรม พระบรมราช ทน หลวง หรือ ทรง
หน้าหรือหลังคำศัพท์ ต่อไปนี้

1. พระเจ้า
2. พระราชหัตถ์เลขา
3. พระเมตตา
4. พระอู
5. เครื่องทน หรือ เครื่องทรง
6. พระราชวัง หรือ วังหลวง
7. พระบรมอัฐิ
8. พระบรมราชานุเคราะห์
9. พระราชหฤทัย
10. พระบรมวงศานุวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 3 "การใช้คำสรรพนามและคำชานรับ"

1. ให้นักเรียนดูภาพสไลด์ และฟังคำบรรยาย จากเทปบันทึกเสียง โดยบันทึกใจความที่สำคัญไว้อย่าง
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด โดยทำที่ละเอียด ตามคำสั่งในเทปบันทึกเสียง
3. ก่อนทำแบบฝึกหัดนักเรียนต้องอ่านคำสั่งแจ้ง ในการเรียนบทเรียนนี้ให้เข้าใจเสียก่อน (ให้เวลาทั้งหมด 20 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเรียน สไลด์-เทปโปรแกรม

เรื่อง การใช้คำสรรพนามและคำชานรับ

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
1.	ศูนย์ที่ 3 การใช้คำสรรพนาม และคำชานรับ	ศูนย์ที่ 3 การใช้คำสรรพนามและคำชานรับ (เพลงประกอบ)
2.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว	ในภาษาไทยเรานั้นมีการใช้คำสรรพนามและคำชานรับ แตกต่างกันตามลำดับชั้นของบุคคล ซึ่งในศูนย์การ เรียนนี้ ครูจะกล่าวถึงการใช้คำสรรพนามและคำชานรับที่ใช้ สำหรับบุคคลระดับต่าง ๆ ดังนี้ คือ
3.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวและพระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ	1. การใช้คำสรรพนามและคำชานรับสำหรับพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
4.	พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระ พระบรมโอรสาธิราช	2. การใช้สรรพนามและคำชานรับสำหรับพระบรม ราชวงศ์ คือ - สมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลก่อน - สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช - สมเด็จพระบรมราชชนนี - และสมเด็จพระเจ้าฟ้า

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
5.	รูปหมู่พระสงฆ์	3. การใช้คำสรรพนามและคำชานรับสำหรับพระสงฆ์ โดยจะกล่าวถึงพระสงฆ์ที่ดำรงสมณศักดิ์เป็น -สมเด็จพระสังฆราช -พระราชาคณะ -และพระภิกษุสงฆ์ทั่วไป เท่านั้น
6.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมราชินีนาถขณะมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร	การใช้สรรพนามและคำชานรับต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถมีหลักในการใช้ดังนี้ คือ สรรพนามบุรุษที่ 1 หมายถึงตัวนักเรียนเอง ถ้า นักเรียนจะกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะต้องใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ข้าพระพุทธเจ้า"
7.	ภาพราษฎรกำลังกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ	ถ้าเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งหมายถึงตำแหน่งบุคคลที่นักเรียนพูดด้วย ถ้านักเรียนจะกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนต้องใช้คำแทนพระปรมาภิไธยหรือพระนามาภิไธย นักเรียนต้องใช้คำว่า "ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท"
8.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขณะมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร	ส่วนคำชานรับ ซึ่งเทียบกับคำว่า ครับ คะ นักเรียนจะต้องใช้กับพระองค์ท่านว่า "พระพุทธเจ้าข้า" ถ้าเป็นนักเรียนชายอาจใช้ว่า "พระพุทธเจ้าข้าขอรับ" ก็ได้ ซึ่งคำนี้นิยมใช้กันในวงการทหาร

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
9.	พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ขณะมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร	สรุปแล้ว การใช้คำสรรพนามต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนต้องใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า "ข้าพระพุทธเจ้า" สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า "ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท" และสรรพนามบุรุษที่ 3 ว่า "พระองค์ท่าน" คำขานรับว่า "พระพุทธเจ้าข้า"
10.	แบบฝึกหัด	ต่อไปนีขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในหน้า 1 ขอ 1 และ 2 (เสียงเพลงประกอบ)
11.	พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี	ในการกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลก่อน
12.	พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
13.	พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมราชชนนี	สมเด็จพระบรมราชชนนี นักเรียนต้องใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า "ข้าพระพุทธเจ้า" สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า "ใต้ฝ่าละอองพระบาท" สรรพนามบุรุษที่ 3 ว่า "พระองค์ท่าน" ใช้คำขานรับว่า "พระพุทธเจ้าข้า"
14.	พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถและพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์	ในการกราบทูลต่อเจ้านายชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า นักเรียนจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า "ข้าพระพุทธเจ้า" สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า "ใต้ฝ่าพระบาท" และสรรพนามบุรุษที่ 3 ว่า "พระองค์ท่าน"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
15.	พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์	ใช้คำขานรับว่า "พระพุทธเจ้าข้า" สตรีจะใช้ว่า "เพคะ" ก็ได้ สรุปแล้ว การใช้คำสรรพนามต่อพระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมราชชนนีและสมเด็จพระเจ้านั้นจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เหมือนกันว่า "ข้าพระพุทธเจ้า และคำขานรับเหมือนกันว่า "พระพุทธเจ้าข้า" แต่สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ต่างกัน ถ้ากราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระราชินี ในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมราชชนนี จะใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า "ใต้ฝ่าละอองพระบาท" แต่ถาใช้กับสมเด็จพระเจ้าฟ้าไชว "ใต้ฝ่าพระบาท"
16.	แบบฝึกหัด	ถึงเวลาทำแบบฝึกหัดแล้ว ขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดต่อไปนี้ ในข้อ 3, 4, และ 5 (เพลงประกอบ)
17.	พระรูปสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน	พระรูปที่นักเรียนเห็นนี้ คือพระรูปของสมเด็จพระสังฆราชของคปัจจุบัน การใช้ถ้อยคำสำหรับสมเด็จพระสังฆราชคือเทียบเท่ากับการใช้ถ้อยคำกับเจ้านายระดับชั้นพระองค์เจ้า การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ผู้ชายใช้ว่า "เกล้ากระหม่อม" ผู้หญิงใช้ว่า "เกล้ากระหม่อมฉัน" สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ว่า "ฝ่าพระบาท" คำขานรับ ชายใช้ "พะยะคะ" หรือ "กระหม่อม" หญิงใช้ "เพคะ"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
18.	รูปพระธรรมกิติโสภณ	รูปนี้ คือพระรูปพระธรรมกิติโสภณ เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร ท่านดำรงสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะการใช้สรรพนามสำหรับภิกษุสงฆ์ที่ดำรงสมณศักดิ์นี้ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 สำหรับนักเรียนชายใช้ว่า "กระผม" ผู้หญิงใช้ว่า "คิฉัน" สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ว่า "พระคุณท่าน" ส่วนคำขานรับผู้ชายใช้ว่า "ขอรับกระผม" หญิงใช้ว่า "เจ้าคะ"
19.	รูปพระภิกษุสงฆ์	ส่วนพระภิกษุสงฆ์ทั่วไป โดยปกติแล้วเราใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตัวของเราเองดังนี้ ผู้ชายใช้ว่า "ผม หรือ กระผม" ผู้หญิงใช้ว่า "คิฉัน" สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ว่า "ท่าน" คำขานรับใช้ตามปกติคือ ชายใช้ว่า "ครับ" หญิงใช้ว่า "คะ หรือ เจ้าคะ" ก็ได้
20.	รูปหมู่พระสงฆ์	สรุปแล้วการใช้ถ้อยคำกับพระสงฆ์นั้นก็ต้องใช้แตกต่างกัน ตามสมณศักดิ์ของสงฆ์เหล่านั้นกันไป คือ
21.	พระรูปสมเด็จพระสังฆราช (วัดโพธิ์)	สมเด็จพระสังฆราชใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า "เกล้ากระหม่อม" หรือ "เกล้ากระหม่อมฉัน" สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า "ใต้ฝ่าพระบาท" คำขานรับใช้ว่า "กระหม่อม" หรือ "เพคะ" พระราชาคณะ สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้ว่า "กระผม หรือ คิฉัน"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
		สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ว่า "พระคุณท่าน" คำชานรับใช้ว่า "ขอรับกระผม" หรือ "เจ้คะ" และพระภิกษุสงฆ์ทั่วไปนั้น สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้ว่า "ผม" หรือ "ดิฉัน" สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า "ท่าน" คำชานรับใช้ "ครับ" หรือ "คะ"
22.	แบบฝึกหัด	ขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 3 คือ ข้อ 6, 7, 8 (เพลงประกอบ)
23.	รูปภาพหญิงชายคู่หนึ่งกำลังหมอบกราบผู้มีอาวุโส	สำหรับผู้มีอาวุโสสูงกว่านักเรียนนั้น นักเรียนควรใช้คำสรรพนามและคำชานรับใช้ดังนี้คือ สรรพนามบุรุษที่ 1 นักเรียนชายใช้ว่า "ครับ" นักเรียนหญิงใช้ว่า "ดิฉัน" แต่ในกรณีที่เป็นญาติกัน นักเรียนอาจใช้คำเรียกเครือญาติ เช่นคำว่า ลุง หลาน หรือน้อง เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ก็ได้
24.	รูปภาพผู้มีอาวุโสท่านหนึ่ง	สรรพนามบุรุษที่ 2 คือคำแทนชื่อผู้มีอาวุโสกว่านักเรียนนั้น ถ้าเป็นผู้มีอาวุโสกว่านักเรียนมาก และเป็นผู้ที่นักเรียนไม่สนิทคุ้นเคยแล้ว ควรใช้สรรพนามว่า "ท่าน" แต่ในกรณีที่เป็นญาติกันหรือสนิทกัน นักเรียนจะใช้คำเรียกเครือญาติคือคำว่า พ่อ แม่ ลุง ป้าหรือที่เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ก็ได้ ในบางกรณีนักเรียนอาจใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ก็ได้ เช่นคำว่า หัวหน้า

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
		หรือ ผู้กอง หรือ อาจารย์ เป็นต้น ส่วนคำขานรับสำหรับนักเรียนชายใช้ว่า "ครับ" หรือจะให้อ่อนน้อมเป็นพิเศษจะใช้ว่า "ขอรับกระผม" ก็ได้ นักเรียนหญิงใช้ว่า "คะ" หรือสำหรับผู้มีอาวุโสมาก ๆ อาจแสดงความนับถือเป็นพิเศษโดยใช้ "เจ้าคะ" ก็ได้
25.	รูปภาพ คนกลุ่มหนึ่งกำลังสนทนากัน	ส่วนผู้ที่มีอาวุโสกว่านักเรียนนั้น ถ้าเป็นบุคคลที่นักเรียนไม่คุ้นเคยแล้วควรใช้สรรพนามและคำขานรับดังนี้ สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้ว่า "ผม" หรือ "ดิฉัน" สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้ว่า "คุณ" คำขานรับ ใช้ว่า "ครับ" หรือ "คะ" แต่ถ้าเป็นบุคคลที่สนิทกัน นักเรียนจะใช้ถ้อยคำอย่างไรก็ได้ เพียงแต่ว่าต้องเป็นคำสุภาพ ไพเราะเท่านั้น
26.	รูปภาพ เด็กนักเรียนชายและหญิง	สำหรับผู้ที่มีอาวุโสน้อยกว่านักเรียน นักเรียนจะใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกับผู้มีอาวุโสเท่ากัน หรืออาจใช้คำเรียกเครือญาติเป็นสรรพนามก็ได้ ส่วนคำขานรับใช้ "จะ" หรือ "ค่ะ"
27.	แบบฝึกหัด	ต่อไปนี้อธิให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 2 ข้อสุดท้ายคือข้อ 9 และ 10 (เพลงประกอบ)
28.	รูปภาพ ทิวทัศน์	นักเรียนคงทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องทั้งหมด แสดงว่านักเรียนสามารถใช้คำสรรพนามและคำขานรับได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลแล้ว แต่เนื่องจากเวลาเรียนของเรา

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
		มีจำกัดจึงไม่ได้สอนถึงการใช้คำสรรพนามและคำชานรับกับบุคคลทุกระดับชั้น นักเรียนควรที่จะไปศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองต่อไป
29.	จบ	เสียงเพลง

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกหัด

1. ให้นักเรียนดูภาพสไลด์พร้อมกับฟังคำบรรยายจากเทป เมื่อมีคำสั่งให้แบบฝึกหัดก็ให้นักเรียนตอบคำถามตามคำถามในแบบฝึกหัดนี้ แต่ให้นักเรียนตอบคำถามในกระดาษคำตอบของนักเรียน
2. ให้นักเรียนใช้กระดาษปิดคำตอบทางด้านขวามือไว้ก่อน เมื่อทำเสร็จแล้วแต่ละข้อจึงจะตรวจคำตอบซึ่งอยู่ในข้อต่อไปได้
3. การเรียนแบบนี้ นักเรียนต้องมีความเชื่อมั่น และซื่อสัตย์ อย่าแอบดูเฉลยคำตอบก่อน เพราะจะทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้อะไรเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบฝึกหัด

เรื่อง การใช้คำสรรพนามและคำชานรับ

ลำดับที่	เนื้อหา	คำตอบ
1.	ในการกราบบังคมทูลทอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะทอใจ สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า _____ และสรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า _____	
2.	คำชานรับซึ่งเดียวกับคำว่า ครั้น นั้น ถ้าใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จะทอใจ _____	- ข้าพระพุทธเจ้า - ไท่ฝ่าละอองธุลีพระบาท
3.	ในการกราบบังคมทูลทอสมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และสมเด็จพระบรมราชชนนี นักเรียนทอใจ สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า _____ และสรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า _____	- พระพุทธเจ้าชา หรือ พระพุทธเจ้าชาชอรับ
4.	การใช้คำชานรับทอสมเด็จพระบรมราชินี ในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และสมเด็จพระบรมราชชนนี นักเรียนทอใจ คำชานรับว่า _____	- ข้าพระพุทธเจ้า - ไท่ฝ่าละอองพระบาท

ลำดับที่	เนื้อหา	คำตอบ
5.	ในการกราบทูลขอสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทร เพ็ชรตมสุดา นักเรียนตองไข สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า _____ สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า _____ และใช้คำชานรับว่า _____	- พระพุทธเจ้าชา
6.	ถ้านักเรียนจะกราบทูลขอสมเด็จพระ สังฆราช นักเรียนตองไขคำแทนชื่อตัวเองว่า _____ และใช้คำแทนพระนาม พระองค์ท่านว่า _____ ใช้คำชานรับว่า _____	- ชาพระพุทธเจ้า - ไตผาพระบาท - พระพุทธเจ้าชา หรือเพคะ
7.	ถ้านักเรียนพบกับพระภิกษุสงฆ์ชั้นพระราชา คณะ นักเรียนตองไขสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า _____ สรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า _____ และใช้คำชานรับว่า _____	- เกลากระหม่อมหรือเภา กระหม่อมฉัน - ผาพระบาท - กระหม่อม, พระยะคะ หรือ เพคะ
8.	ถ้านักเรียนพบกับพระภิกษุสงฆ์ทั่วไป นักเรียนตองไขคำแทนชื่อตัวเองว่า _____ คำแทนชื่อพระภิกษุสงฆ์ของคณันว่า _____ และใช้คำชานรับว่า _____	- กระหม่อม หรือคณัน - พระคุณท่าน

ลำดับที่	เนื้อหา	คำตอบ
9.	การพุดกับผู้มีอาวุโสกว่านักเรียนมาก และไม่เป็นที่คุ้นเคยกับนักเรียน นักเรียน ควรใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า _____ และสรรพนามแทนผู้ที่นักเรียนพุดควยว่า _____	- ผมหรือดิฉัน - ท่าน - ครับ หรือค่ะ
10.	การพุดกับผู้มีอาวุโสเท่ากัน แคมิได้เป็น ผู้ที่นักเรียนคุ้นเคยควย นักเรียนควรใช้ สรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า _____ และบุรุษที่ 2 ว่า _____	- ผม หรือ ดิฉัน - ท่าน
		- ผม หรือ ดิฉัน - คุณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 4 "หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชาศัพท"

1. ให้นักเรียนฟังเพลงจากเครื่องบันทึกเสียง เนื้อเพลง ให้นักเรียนร้องตามได้ และให้ฟัง 2 ครั้ง เท่านั้น (ให้เวลา 7 นาที)
2. ให้นักเรียนอ่านคำบรรยายเรื่อง "หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชาศัพท" (ให้เวลาอ่าน 3 นาที)
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชาศัพท โดยเขียนสรุปเป็นข้อ ๆ ลงในกระดาษคำตอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ให้เวลา 3 นาที)
4. ให้นักเรียนทำกิจกรรม ดังนี้
 - 4.1 ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ และร่วมกันพิจารณาเลือกคำที่เป็นกริยาราชาศัพท 10 คำ เขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน โดยบอกถึงความหมายของกริยาราชาศัพททั้ง 10 คำนั้นด้วย (ใช้เวลา 5 นาที)
 - 4.2 จากข้อความที่กำหนดให้ ให้นักเรียนเลือกกริยาราชาศัพทที่ถูกต้อง โดยเขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 2 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ที่ 4

หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชศัพท์

ภาพยยานี 11

เนื้อเพลง ทำนองเพลง "เหมือนไม่เคย"

กริยาราชศัพท์	มีหลักจับจำจรงดี
หนึ่งนำคำพวกที่	ทุกวันนี้เราใช้กัน
เป็นคำกริยา	ในภาษาคนสามัญ
เช่น ฟัง สังเกต นั้น	คำกริยามาเติม "ทรง"
ทรงฟัง ทรงสังเกต	ทรงทราบ เหตุสมจำนง
ทรงรับ ทรงดำรง	อีกทรงทราบ ทรงปรามปราช
สองหลักที่ต้องจำ	ใช้ "ทรง" นำหน้าคำนาม
จึงเป็นกริยาตาม	ข้อความที่เดิมมีมา
เช่นคำว่า ทรงราชย์	อีกทรงบาตร ทรงกรุณา
ทรงรถ และทรงมา	ทรงเมตตา ประชาธิ
หลักเกณฑ์ข้อต่อไป	กำหนดให้ใช้แน่นอน
ดวงราชศัพท์ที่	มีคำ "พระ" "พระราช" นำ
เป็นคำที่แสดง	แจ้งอาการการกระทำ
ใช้ "ทรง" กำหนดคนำ	เช่นกล่าวคำ "ทรงพระประชวร"
ข้อสี่มีหลักไว้	จำใส่ใจอย่าแปรปรวน
ต่างจากข้อทั้งหมด	กำหนดให้ใช้บางคำ
ส่วนมากมักจะเป็น	คำเขมรใช้ประจำ
เสด็จ เสวย บรรทม นำ	ห้ามใช้ "ทรง" จงใส่ใจ
จึงเป็นกริยา	ราชศัพท์ใช้ทั่วไป
ไม่ต้องเปลี่ยนคำใด	สังเกตได้ไม่ยากเย็น.

ศูนย์ที่ 4

หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชศัพท์

การ เปลี่ยนคำสามัญ ให้เป็นกริยาราชศัพท์ มีหลักดังต่อไปนี้

1. ใช้คำว่า "ทรง" ประกอบคำต่อไปนี้

1.1 ใช้คำว่า "ทรง" นำหน้ากริยาสามัญในกรณีนี้คำว่า "ทรง" ไม่มีความหมายในตัวของมันเองแต่อย่างใด เป็นเพียงคำที่นำมาประกอบกับกริยาสามัญ เพื่อให้เป็นกริยาราชศัพท์เท่านั้น เช่น คำว่า ทรงทราบ ทรงนั่ง ทรงยืน ทรงกลჯว ทรงสลับ ทรงรำพึง ทรงฟัง ทรงวาง ทรงถือ ทรงขับ ทรงแต่ง ฯลฯ เป็นต้น

1.2 ใช้คำว่า "ทรง" นำหน้าคำนามสามัญ กลายเป็นคำกริยา แต่ "ทรง" ในที่นี้มีความหมายหลายประการ เปลี่ยนไปตามเนื้อความข้างหลัง ฉะนั้นเวลาแปลหรือนำมาใช้ของพิจารณาที่คำสามัญ ซึ่งเป็นองค์ประกอบ เช่น

ทรงเมตตา	ทรงกรุณา	แปลว่า	มีเมตตา มีกรุณา
ทรงมา		แปลว่า	ขึ้นมา
ทรงช่าง		แปลว่า	ชี้ช่าง
ทรงรถ		แปลว่า	โดยสารโดยรถ
ทรงศีล		แปลว่า	รับศีล
ทรงธรรม		แปลว่า	ฟังธรรม
ทรงบาตร		แปลว่า	ตักบาตร
ทรงราชย์		แปลว่า	ครองราชย์

1.3 ใช้คำว่า "ทรง" นำหน้าคำนามราชศัพท์บางคำ กลายเป็นคำกริยา

ราชศัพท์ เช่น

ทรงพระประสูติ	แปลว่า	ป่วย
ทรงพระเมตตา	แปลว่า	เมตตา
ทรงพระกรุณา	แปลว่า	กรุณา
ทรงพระอุทิศ	แปลว่า	มีความพยายาม

ทรงพระรากปรวรม	แปลว่า	พุกปรวรม
ทรงพระราชดำริ	แปลว่า	คิด
ทรงพระราชสมภพ	แปลว่า	เกิด

๗ ล ๗

2. เปลี่ยนคำกริยาสามัญให้เป็นกริยาราชศัพท์ โดยตั้งคำศัพท์และกำหนดคำศัพท์นั้นให้เป็นกริยาราชศัพท์ เช่น คำว่า ประสูติ สวรรคต เสวย ประทับ เสด็จ ตรีศ รับสั่ง ทรง ประชวร เขาทันรรม ถวาย ฯลฯ เป็นต้น

การใช้กริยาที่กำหนดขึ้นเป็นกริยาราชศัพท์นี้ ให้ใช้เป็นกริยาของประโยคได้ ไม่ต้องมีคำว่า ทรง นำหน้า ถ้ามีถือว่าผิดหลักเกณฑ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมศูนย์ที่ 4

1. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชศัพท์ โดยเขียนสรุปเป็นข้อ ๆ ลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 3 นาที)
2. จงอ่านข้อความต่อไปนี้ และร่วมกันพิจารณาเลือกคำที่เป็นกริยาราชศัพท์ 10 คำ เขียนในกระดาษคำตอบของนักเรียน โดยบอกถึงความหมายของกริยาราชศัพท์ทั้ง 10 คำนั้นด้วย

ที่โรงพยาบาลเมววนทอ เบิน ในวันนั้นผู้คนมากอยเฝ้ามากมาย รวมทั้งนักเรียนไทย และคนไทยที่มีพำนักอยู่ในบอสตันด้วย นางพยาบาลยื่นเข้าแถวคอยรับเสด็จสองข้างทางที่จะเสด็จพระราชดำเนินผ่านไปที่สวน ด้วยพิธีรับคอนรับเสด็จกระทำกันที่สนามกว้างภายในบริเวณสวนของโรงพยาบาล ที่โต๊ะริมสนามเขาคังสมุททะเบียนที่จัก วัน เดือน ปี ที่ทรงพระราชสมภพ พอได้โอกาสหญิงก็รีบตอมเข้าไปอ่าน ในสมุทคนั้นเขียนไว้ใจความภาษาไทยว่า ในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 1927 ประสูติแก่สังวาลย์ หม่อมของปรีนซ์ มหิดล พระโอรสตำแหน่งของสมเด็จพระราชบิดาที่เขียนไว้ในทะเบียนนั้นว่า "นักศึกษา" ของสมเด็จพระราชชนนี "แมบาน"

หมอมชรา คอกเตอร์ คัมบลิว สจ๊วต วิกตมอร์ ผู้ซึ่งถวายการประสูติที่ทรงพบครั้งแรกแล้ว ที่มหาวิทยาลัยฮาร์เว็ค เมื่อก่อนเสวยพระกระยาหารกลางวัน ใ้รับพระราชทานที่บนหูที่ดมทอง มีพระปรมาภิไธยข้างนอกแล้วตัวหนังสือสลักไว้ข้างในว่า "ให้เพื่อนคนแรกของฉัน คอกเตอร์ คัมบลิว สจ๊วต วิกตมอร์ เพื่อเป็น Token of affectionate sentiment" จะแปลให้ถูกใจก็ไม่สำเร็จ เลยลอกภาษาฝรั่งให้ ยาย อ่านเอาเอง

ตอนนี้หมอวิกตมอร์มากอยรับเสด็จอยู่ที่หน้าพรมคายนางพยาบาล 4 คน ผู้ช่วยของแกเมื่อครั้งกระโน้น นางพยาบาลทั้ง 4 มีชื่อว่า มิสเวลคอน มิสแอรังตัน มิสซิสเลตัน 3 คนแรกยังเป็นนางพยาบาลอยู่ที่เมววนทอเบินนั่นเอง ส่วนมิสซิสเลตัน เกกว่าคนอื่น ไม่ได้แกลงนางพยาบาลอย่างอื่น 3 คนคอก แกแกลงตัวโกสวมหมวกขนนกมีเวลคลุมลงมาที่หน้าปากก็ได้กลบขี้กัได้ สวมสร้อยคอไข่มุก เคียวนี้มีตำแหน่งใหญ่โต เป็นถึงผู้อำนวยการของสมาคมศิษย์เก่านางพยาบาลเมืองนี้ นางพยาบาลทั้ง 4 นี้ เมื่อ 32 ปีมาแล้ว คงจะเป็นนางพยาบาลสาว ๆ สำเร็จใหม่ ๆ ตัวเล็กแบบบาง บัดนี้กลายเป็นนางพยาบาลแก่ ๆ สวมแว่นตาหนา

ตัวอื่น ๆ แต่หาทางบังคับทั้ง 4 คน เมื่อพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานคลับแบ่งถมของมี
พระปรมาภิไธยที่ฝาคลับแก่ทุกคน และครัสกลาย ๆ ว่า "ทองไขบางนะ" คนหนึ่งก็เปิดฝา
คลับแบ่งขึ้นสองกระจกในนั้น พลางท่าคาหวานร้องว่า "จะไขตลอดชีวิต และจะนึกถึงทาน
ตลอดเวลา" อีกคนหนึ่งร้องว่า "You were such a nice baby" พระเจ้าอยู่หัวก็ทรง
แยมพระสรวล มีพระราชดำรัสตอบว่า "I hope I have grown into something
nice too" ตอนที่ทั้ง 4 คน ก็รุมเข้ามาใกล้พระองค์ ร้องว่า "Of course Of
course" คังลิน

เมื่อทั้งสองพระองค์เสด็จเลยไปทรงทักทายกับคนอื่นแล้ว แม่แก่ทั้ง 4 คน ก็ยังคุย
คอไมจบ เสียงแหลมเจี๊ยวที่เดี๋ยวจึงออกไม่ได้ ก็เข้าไปยืนฟังใกล้ ๆ ทางคนร้องว่า "ทาน
ช่างก็เหลือเกิน" "น่ารักเหลือเกิน" "What a nice boy" "ฉันจะไม่ลืมวันนี้เลย"

จาก "จดหมายถึงเพื่อน ฉบับที่ 11"

เรื่อง ตามเสด็จอเมริกา ของ

หม่อมเจ้า วิกาวดี รั้งสิต

3. จงเลือกกวีราชชาติพท์ที่ถูกต้อง โดยเขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน
 1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ทรงทอดพระเนตร, ทอดพระเนตร) การ
แสดงศิลปหัตถกรรมของนักเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2. สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ (ทรงเสวย, เสวย) พระ
กระยาหารค่ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 3. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช (ทรงประเคน, ประเคน) เครื่องไทยธรรม
แด่พระภิกษุสงฆ์
 4. สมเด็จพระบรมราชชนนี (ทรงพวยพระราชนุททัย, พวยพระราชนุททัย) ใน
การแสดงของลูกเสือชาวบ้าน
 5. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (เสด็จพระราชดำเนิน,
เสด็จ) ไปทรงศึกษาที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เฉลยคำตอบกิจกรรมศูนย์ที่ 4

หลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชศัพท์

1. สรุปหลักเกณฑ์การ เปลี่ยนคำสามัญ เป็นกริยาราชศัพท์
 - 1.1 ใช้ "ทรง" นำหน้ากริยาสามัญ
 - 1.2 ใช้ "ทรง" นำหน้าคำนามสามัญ
 - 1.3 ใช้ "ทรง" นำหน้าคำนามราชศัพท์บางคำ
 - 1.4 เปลี่ยนกริยาสามัญ เป็นกริยาราชศัพท์ โดยไม่ต้องใช้ "ทรง" นำ
2. เลือกคำที่เป็นกริยาราชศัพท์ 10 คำ

2.1 เฝ้า	หมายถึง	พบ
2.2 รับเสด็จ	หมายถึง	ต้อนรับ
2.3 เสด็จพระราชดำเนิน	หมายถึง	เดิน หรือ ไป
2.4 ทรงพระราชสมภพ	หมายถึง	เกิด
2.5 ประสูติ	หมายถึง	เกิด
2.6 ถวายการประสูติ	หมายถึง	ทำคลอด
2.7 ทรงพบ	หมายถึง	พบ
2.8 เสด็จ	หมายถึง	รับประธาน
2.9 พระราชทาน	หมายถึง	ให้
2.10 ตรัส	หมายถึง	พูด
2.11 ทรงแยมพระสรวล	หมายถึง	ยิ้ม
2.12 มีพระราชดำรัส	หมายถึง	พูด
2.13 เสด็จ	หมายถึง	ไป
2.14 ทรงทักทาย	หมายถึง	กล่าวทักทาย

3. เลือกกริยาราชศัพท์ที่ถูกทอง

1. ทอดพระเนตร
2. เสวย
3. ทรงประเคน
4. ทรงพอพระราชทัณฑ์
5. เสด็จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 5 "การใช้ราชาศัพท์บางคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย"

1. ให้นักเรียนอ่านบทเรียนที่กำหนดให้ โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ
ของนักเรียน
2. ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในการเรียนบทเรียนนี้ให้เข้าใจเสียก่อนที่จะอ่าน
เนื้อหาของบทเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5

การไชรราชาศัพท์บางคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย

คำชี้แจงในการเรียนบทเรียนนี้

1. ข้อความที่นักเรียนจะอ่านพบต่อไปนี้ เป็นบทเรียน ไม่ใช่แบบฝึกหัดหรือข้อสอบ นักเรียนจะได้ทั้งความรู้ และเป็นการฝึกให้นักเรียนจำสิ่งที่ได้เรียนไปด้วย
2. เมื่อเริ่มเรียนบทเรียน จะต้องเปิดบทเรียนและทำไปที่ละหน้าตามลำดับ อย่าทำข้ามข้อหรือข้ามหน้า เพราะจะทำให้เกิดการสับสนและไม่เข้าใจบทเรียน
3. ในแต่ละหน้าของบทเรียน จะมี 2 คาน คานซ้ายมือจะเป็นเนื้อหาของบทเรียน คานขวามือเป็นคำตอบ ซึ่งคำตอบในแต่ละข้อจะอยู่ในกรอบที่ตัดไปจากช่องเนื้อหา
4. ให้นักเรียนใช้กระดาษแข็งที่แนบมากับบทเรียนนี้ วางปิดส่วนล่างของบทเรียน แต่ละหน้าที่กำลังเรียนอยู่ เพื่อนักเรียนจะได้ไม่ตองพะวักพะวนกับคำตอบในกรอบตัดไป
5. อ่านบทเรียนแต่ละกรอบให้เข้าใจ แล้วทำแบบฝึกหัดที่ละกรอบ
6. ทำแบบฝึกหัดกรอบบนเสร็จ ให้เปิดกระดาษแข็งที่เปิดกรอบส่วนล่าง เพื่อตรวจคำตอบที่ทำไปในช่องซ้ายมือ
7. ถ้าคำตอบที่ทำไปในแต่ละกรอบผิด นักเรียนต้องทำความเข้าใจด้วยตนเอง หลาย ๆ ครั้ง หรือถามจากครูผู้สอนให้เข้าใจ
8. การเรียนแบบนี้ นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์และมั่นใจในตนเอง อย่าแอบดูเฉลยก่อนตอบ เพราะจะทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้จากบทเรียนนี้เลย
9. เนื้อหารราชาศัพท์ในศูนย์นี้หานั้น เป็นราชาศัพท์ที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ และเจ้านาย เฉพาะบางคำที่จำเป็นตองใช้กันอยู่เป็นประจำ แต่เป็นคำที่ชั้นชั้นอนที่มักจะไม่ใช้กันผิด จึงนำมาให้นักเรียนศึกษาเพื่อจะได้เข้าใจถึงหลักการใช้คำเหล่านั้น และสามารถนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง

บทเรียนแบบโปรแกรม

เรื่อง การใช้ราชาศัพท์บ้างคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 1 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจริญ พระชนมพรรษาสิริรวมได้ 48 พรรษา เพราะ ฉะนั้น "พระชนมพรรษา" แปลว่า..... และพรรษา แปลว่า.....	
ก. 2 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจริญ พระชนมายุได้ 21 พรรษา ดังนั้น "พระชนมายุ" แปลว่า..... "พรรษา" แปลว่า.....	อายุ ปี
ก. 3 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ภาณุพันธุ์ยุคล ทรงมีพระชันษา 65 ปี ฉะนั้น "พระชันษา" แปลว่า.....	อายุ ปี
ก. 4 รวมความแล้วพระชนมพรรษา พระชนมายุ พระชันษา มีความหมายเหมือนกัน แต่ใช้ต่างกัน ตาม.....และเมื่อใช้ พระชนม- พรรษา พระชนมายุ จำนวนปีใช้ราชาศัพท์ว่าส่วนพระชันษา จำนวนปีจะใช้ ว่า.....	อายุ

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 5 ถามลำดับชั้นของบุคคล คำว่าอายุ ใจคังนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรม ราชินีนาถ ใจเหมือนกัน คือใจว่า..... สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระมหา- สมณเจ้า และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ใจเช่นเดียวกับ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช คือใจว่า..... เจ้านายนอกนั้น ใจ.....ทั้งสิ้น	พรรษา ปี
ก. 6 คำว่า พระหทัย แปลว่าใจ ส่วนพระทัย พระหทัย และพระราชนหทัยก็แปลว่า..... เหมือนกัน แต่มีที่ใจค่างกัน	พระชนมพรรษา พระชนมายุ พระชันษา
ก. 7 "พระหทัย" หมายถึงเฉพาะ หัวใจ ซึ่ง เป็นอวัยวะของร่างกาย มีลักษณะเป็นรูปธรรม ฉะนั้นถ้าจะกล่าวว่า พระองค์เจ้าชุม ทินแทน ยินดีจนหัวใจเต้นแรง ต้องใช้ราชาศัพท์ว่า พระองค์เจ้าชุม ทรงตื่นเต้นยินดีจน..... เต้นแรง	ใจ

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 8 ส่วนคำว่า "พระทัย พระฤทัย และ พระราชฤทัย" นั้น หมายถึงจิตใจ มีลักษณะเป็นนามธรรม แต่ใช้ต่างกันตามลำดับของบุคคล ถ้าเป็นพระมหากษัตริย์และเจ้านายชั้นสูง ใช้พระราชฤทัย เจ้านาย คือคิง แตะชั้นเสม็ดเจ้เจ้ฟ้าถึงหม่อมเจ้ใช้ พระทัย หรือ พระฤทัย ฉะนั้น ถ้าสมเด็จพระบรมราชชนนี ซึ่งเป็นเจ้านายชั้นสูง ต้องใช้ว่า.....	พระทัย
ก. 9 ถ้าจะกล่าวว่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สนใจในความเป็นอยู่ของพสกนิกรชาวไทยทุกคน จะต้องใช้ราชาศัพท์ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสน.....ในความเป็นอยู่ของพสกนิกรชาวไทยทุกคน	พระราชฤทัย
ก. 10 แต่ถากล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทรเทพรัตนสุภา สนใจในความเป็นอยู่ของชาวเขาเป็นอย่างมาก ต้องใช้ราชาศัพท์ว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทรเทพรัตนสุภา ทรงสน.....ในความเป็นอยู่ของชาวเขาเป็นอย่างมาก	พระราชฤทัย

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 11 พระอุทร พระนาคี พระครรรค์ มีความหมายเหมือนกัน พระอุทร แปลว่า ทอง ฉะนั้น พระนาคี และพระครรรค์ จึงแปลว่า..... เช่นกัน	พระทัย หรือ พระหฤทัย
ก. 12 ถึงแม่พระอุทร พระนาคี และพระครรรค์ จะแปลว่าทองเหมือนกัน แต่ไขทางกัน พระอุทร ไขเฉพาะความหมายให้เห็นถึงสายสัมพันธ์รวม ทอง ดังนั้น ถ้าพี่ชายรวมทอง ก็ทองไขวา พระเชษฐารวม.....	ทอง
ก. 13 ส่วนพระนาคี ไขในความหมายถึงทองและ สะคือ ซึ่งเป็นอวัยวะในร่างกาย ฉะนั้น ถ้าจะไข ราชาศัพท์ให้ตรงกับความหมายว่า ปวดทอง ทอง ไขวา ประชวร.....	พระอุทร
ก. 14 พระครรรค์ มีความหมายเฉพาะอย่างเดียว คือ มีครรรค์หรือตั้งครรรค์ ถ้าจะไขราชาศัพท์ ให้ตรงกับความหมายนี้ ทองไขวา ทรง.....	พระนาคี
ก. 15 คำว่ารูป เมื่อทำเป็นราชาศัพท์ มีหลักเกณฑ์ ให้เติมคำว่า พระ ข้างหน้า เป็น..... ไขสำหรับเจ้านาย ถ้าพระมหากษัตริย์จะทองเติม พระบรม เป็น.....	พระครรรค์

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 16 นอกจากคำว่า พระรูปแล้ว ยังมีราชาศัพท์อีก 2 คำ ที่แปลว่ารูปเช่นเดียวกัน คือ พระฉายาลักษณ์และพระฉายาสัทิสลักษณ์ทั้งหมดนี้แม้อความหมายในส่วนกว้างจะแปลว่า..... เหมือนกันก็ตาม แต่ความหมายที่แท้จริงนั้นไม่เหมือนกัน	พระรูป พระบรมรูป
ก. 17 พระรูป หรือ พระบรมรูป มีความหมายได้ทั้งรูปถ่าย รูปเขียน รูปปั้น รูปหล่อ เช่น..... ทรงมา	รูป
ก. 18 พระฉายาลักษณ์ มีความหมายเฉพาะรูปถ่ายและรูปเขียน ส่วนพระฉายาสัทิสลักษณ์ มีความหมายแคบที่สุด หมายถึงเฉพาะรูปถ่ายเท่านั้น ถ้านักเรียนเห็นรูปเขียนองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะเรียกรูปนั้นว่า พระฉายาลักษณ์ หรือพระฉายาสัทิสลักษณ์	พระบรมรูป
ก. 19 พระฉายาลักษณ์ และพระฉายาสัทิสลักษณ์ ถ้าใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องเติมคำว่า "บรม" ต่อคำว่า "พระ" เป็น..... และ.....	พระฉายาลักษณ์

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 20 พระราชดำรัสและพระราชกระแส มีความหมายเหมือนกัน ใช้ในข้อความอย่างเดียวกัน ค่างกันที่กริยาที่ใช้ประกอบพระราชดำรัส แปลว่า พุค ฉะนั้น พระราชกระแสจึงแปลว่า.....	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมฉายาสัทสิ- ลักษณ์
ก. 21 พระราชดำรัส ใช้กริยาประกอบว่า "ทรงมี" หรือ "มี" เฉย ๆ เช่น สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงมี.....ชมเชยเหล่าลูกเสือที่ช่วยบำเพ็ญประโยชน์ให้บ้านเมือง	พุค
ก. 22 ส่วนพระราชกระแส กริยาที่ใช้ประกอบ ใช้คำว่า "พระราชทาน" เช่น สมเด็จพระบรมราชินีนาถพระราชทาน.....ชมเชยเหล่าลูกเสือที่ช่วยบำเพ็ญประโยชน์ให้บ้านเมือง คำพระราชกระแสนี้ถึงจะใช้กริยาประกอบว่า "พระราชกระแส" ก็ได้ แต่ไม่ไพเราะและไม่เป็นที่นิยมกันนัก	พระราชดำรัส
ก. 23 วันพระบรมราชสมภพ หมายถึงวันที่พระมหากษัตริย์ประสูติ ฉะนั้น วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470 คือวัน.....ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน	พระราชกระแส

เนื้อหา	คำตอบ
ก. 24 วันเฉลิมพระชนมพรรษา หมายถึงวันบำเพ็ญพระราชกุศลเฉลิมฉลองเนื่องในมหามงคลสมัย คล้ายวันพระบรมราชสมภพที่ได้เวียนบรรจบมาอีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้น ถ้าจะกล่าวเป็นคำสามัญ วันเฉลิมพระชนมพรรษา ก็คือวัน.....นั่นเอง	พระบรมราชสมภพ
ก. 25 ฉะนั้น วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2518 นี้ ก็คือวัน.....ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ฯ	วันคล้ายวันเกิด
	วันเฉลิมพระชนมพรรษา หรือวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์สำรวจ

1. ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ จากเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติ ของ เกื้อนทร และหาคำที่ใช่เป็นราชาศัพท์ (ทั้งคำนาม สรรพนาม และกริยา) ให้ได้ 10 คำ โดยระบุว่าคำใดเป็นคำนาม คำใดเป็นคำสรรพนาม หรือกริยา (เขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน)

2. ให้นักเรียนอ่านข้อความจากเรื่อง "เสด็จทอดย" และ

2.1 หาคำนามราชาศัพท์ 5 คำ

2.2 หาคำกริยารราชาศัพท์ 10 คำ

โดยบอกความหมายของคำราชาศัพท์นั้นด้วย ให้เขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์สำรวจ

1. ให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้ และหาคำที่ใช้เป็นราชาศัพท์ (ทั้งคำนาม สรรพนาม และกริยา) ให้ได้ 10 คำ โดยระบุด้วยว่าคำใดเป็นคำนาม สรรพนาม หรือกริยา (เขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน)

ขอแทรกเรื่องเนื่องพระกระยาหาร
และสมเด็จราชินีศรีวิไล

โดยเฉพาะนั้นนำพริกกะปิ
พร้อมผักสดต่างวางอย่างละนิก
ขนมะเชื้อชุบไข่เอาไปทอด
หรือถั่วเพาะ - ผักร่อนนอคกอนดี
ของในหลวงเป็นเรื่องเครื่องพิเศษ
ไม่ว่าจะประทับนับอยู่ใน
ห้องเครื่องจัดทำถวายหมายเสวย
เนื้อสะเต๊ะของพระทัยไม่มีจาง
โดยทรงจัดเจ้าหน้าที่วิธีย่าง
โตะเสวยทุกครั้งตั้งเตาไฟ
เป็นพระราชประสงค์ของคีอัส
เนื้อสะเต๊ะเย็นหมดรสไม่มี

ส่วนของโปรดของสมเด็จพระราชินี
ว่ามีแหม่มเมืองเหนือเมื่อเอาไป
แต่อย่างไรก็ตามความเบิกบาน
ทุกชนิกนั้นสองพระองค์ยัง
เสวยรสกลางกลางอย่างธรรมดา
คือมือเขาสองพระองค์บังคับพิตร
และเสวยทันทีมีรอชา

ทรงโปรดปรานของพิตรอดีตัย
นั่นคืออาหารไทยทุกชนิก
จะหากมีได้เลยเสวยทิก
เพียงประคิษฐานคือทำกรรมวิธี
ผักทอดยอกทอดน้ำมันอันร้อนฉ่ำ
นอกจากนี้มีของตองพระทัย
มีพระเจดให้จักเคยเสวยได้
หรือนอกเขตประเทศไทยทรงให้ทาง
เป็นนิจเลยเรื่องนี้มีเอ่ยอ้าง
พระองค์ข้างโปรดปรานนานแต่ไร
นำเตาบั้งบั้งหมายถวายใกล้ไกล
เสวยไปบั้งไปในเรื่องนี้
จะเสวยรอนรอนเสียก่อนที่
ทราบกันดีตลอดทั้งทั่ววังใน
นั้นก็มิไม่มากหากกล่าวได้
ทอดเสียใหม่ให้สุกก่อนทุกครั้ง
ในบรรดาเครื่องเสวยเคยรับสั่ง
ไม่โปรดรสจืดคังบางคนคิด
สามเวลาปกติมิให้ผิด
เสวยนิกน้อยเมื่อต้นบรรทม
โดยทรงโปรดพระกระยาหารแบบคม

มือกลางวันนั้นพระองค์ทรงนิยมน
 ส่วนมือเย็นเช่นอย่างมือกลางวัน
 ทั้งมือกลางวัน - เย็นเป็นเครื่องไทย

เครื่องฝรั่ง - ไทย ผสมควบกันไป
 บางครั้งนั้นพลันเปลี่ยนเวียนเสียใหม่
 ตามพระราชอัธมาศัยในพระองค์

จาก เพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติ

ของ เกื้อ นคร หน้า 156 - 157

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ และ

2.1 หากอ่านราชาศัพท์ 5 คำ

2.2 หากกริยารราชาศัพท์ 10 คำ

โดยบอกความหมายของคำราชาศัพท์นั้นด้วย ให้เขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

วันจันทร์ 2 กุมภาพันธ์ 2513

เวลา 15.30 น. เสด็จ ฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งไปยังคอยปุย แล้วทรงพระดำเนินจากคอยปุยลงเขาหลายลูกไปยังบ้านแม่ ที่หมู่บ้านขุนแม่ในอำเภอแม่ริม ซึ่งเป็นหมู่บ้านแม่วา มีอยู่ 12 หลังคาเรือน มีแม่ 85 คน ที่หมู่บ้านนี้ เมื่อปีที่แล้วเคยพระราชทานพอสุกรม้าทำพันธุ์ ซึ่งบัดนี้เกิดลูกสุกรม้าหลายตัว วันนี้พระราชทานไกโรคไอลแลนด์เรค 6 ตัว สำหรับบำรุงพันธุ์ไก่ในหมู่บ้านเป็นส่วนรวม สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระราชทานถุงขนมแฉกเด็กทั้งหมู่บ้าน ซึ่งมีราว 20 คน ผู้หญิงแม่คนหนึ่งถอดแหวนเงินฝีมือสลักงดงามจากนิ้วของตน เขามาขอพระราชทานสวมถวายพันธุพระหัตถ์ ทรงอนุญาต ทำความยินดีแก่เจ้าของแหวนมาก ครั้นแล้วทั้งสองพระองค์เสด็จ ฯ ไปทอดพระเนตรคนทอ 3 คน ซึ่งทางโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขาได้ทดลองทอถึงไว้ จากหมู่บ้านขุนแม่ใน ทรงพระดำเนินลงเขาลูกหลายลูกซึ่งชันมาก ลงไปยังหมู่บ้านเข่าบ้านข้างเคียน ซึ่งมีบ้าน 12 หลังคาเรือน มีชาวเขา 92 คน เด็ก 30 คน ทางที่จะลงไปถึงหมู่บ้านนี้เป็นเขาที่ชันและชันคิง เจ้าหน้าทีโทรทัศน์คนหนึ่ง ไปยึดที่มันตรงคันคอยตรงที่ชันที่สุดก่อนถึงหมู่บ้าน คอยบันทึกภาพประหลาด ๆ ของผู้ความเสด็จจากอนลงมาถึงหมู่บ้าน สุภาพสตรีบางคนก็ลงลงมาเกือบตลอดทาง มีคนหนึ่งลงมาลมป้าบอยู่หน้ากลองโทรทัศน์พอดี เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ถ่ายภาพกลางหัวเราะพลาง มีการร้องว่าชอบคุณที่ทำให้โทรทัศน์วันนี้มีชีวิตชีวาขึ้น ผู้ที่ถูกคอนมากที่สุดในวันนั้น เห็นจะเป็นชายหนุ่มผู้หนึ่งที่พวกความเสด็จจำใจมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพทุกคนถึงหมู่บ้านนี้ทางรถจี๊ป จึงไม่ไคลมลูกลูกกลาน ขึ้นเขาลงเขาเป็นชั่วโมง ๆ อย่างชบวนหลวง

ที่หมู่บ้านเข่าบ้านข้างเคียน สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระราชทานถุงขนมแฉกเด็กทุกคน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไกพันธุ์โรคไอลแลนด์เรค 3 ตัว แก่หัวหน้า-

หมู่บ้านไปทำพันธุ์ เพื่อบำรุงพันธุ์ไก่ในหมู่บ้าน พระราชทานเกลือ ไอโอดีนแกหัวหน้าครอบครัว
คนละถุง ทำความยินดีให้แก่เขาเป็นอันมาก เพราะเกลือเป็นของจำเป็นที่หายาก อนึ่ง พอ
สุกรสีแดงที่ทรงพระกรุณาไปรคเกล้า ฯ พระราชทานมาทำพันธุ์เมื่อปีที่แล้ว ไก่ประสมพันธุ์กับ
สุกรพื้นเมือง เกิดลูกสีแดงลายดำเป็นอันมาก วังเกลือกลางคอกอยู่ที่หมู่บ้าน หัวหน้าสถานีบำรุง
พันธุ์สัตว์ห้วยแก้ว นายสังเวียน โภษิตรี วิชากร ของโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาว
เขา แนะนำวิธีเลี้ยงไก่ที่ถูกทองแก่บรรดาชาวเขา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรง
แนะนำชาวเขาให้เลี้ยงไก่ด้วยปลวก กับพระราชทานพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่บำรุงสัตว์
ห้วยแก้วว่า โครงการนี้ควรส่งเสริมให้ชาวเขาเลี้ยงแก่สำหรับบริโภค และโฆษณาทำ
เครื่องนุ่งห่ม ทั้งนี้เพราะแกะเป็นสัตว์ที่ทนทาน และไม่ทำลายคนไม่อย่างแพะ กับทั้งไม่ต้อง
ปลูกพืชพันธุ์ให้รับประทานอย่างสุกรอีกด้วย อนึ่ง ระหว่างที่ทรงเยี่ยมชาวเขาทั้งสองหมู่บ้าน
ทรงพระกรุณาไปรคเกล้า ฯ ให้แพทย์ในกระบวนเสด็จ ฯ ปลูกฝี ตรวจโรค และแจกยาแก่
ชาวเขาด้วย

ที่บ้านช่างเคียน เสด็จพระราชดำเนินลงเขาไปทอดพระเนตรไร่นาของชาวเขา
ครั้งแล้วก็เสด็จ ฯ กลับโดยรถยนต์พระที่นั่งซึ่งทรงขับเองถึงพระตำหนัก ราว 19 น.

ตอนกลางคืนไปรคเกล้า ฯ ให้ผู้ที่จะกราบถวายบังคมลากลับกรุงเทพฯ ฯ ในวันรุ่ง
ขึ้นรวมโต๊ะเสวย คือ หม่อมหลวง ทวีสันต์ และหม่อมราชวงศ์ บุษบา ลดาวัลย์ และผู้ที่เขา
มาเฝ้า ฯ คือ พลโท สวรรุญ แพทย์กุล กับแขกรับเชิญที่เพิ่งมาถึง คือ หม่อมราชวงศ์ นิธิวัฒน์
เกษมศรี กับภริยา และ นางสาว วิลาวัลย์ วิจารณ์วงศ์ เมื่อเสวยเสร็จ เสด็จพระราชดำเนิน
ขึ้นเขาไปที่อ่างเก็บน้ำเพื่อทอดพระเนตรทิวภาพ ราว 23 น. เสด็จ ฯ ขึ้น

จาก "เสด็จคอย"

จดหมายเหตุรายวันคราวประทับภูพิงคราชนิเวศน์

เฉลยคำตอบศูนย์สำรอง

1. ทาคำราชาศัพท์จากบทประพันธ์

1.1 คำนามราชาศัพท์

- พระกระยาหาร
- พระเจด
- ในหลวง
- พระราชประสงค์
- เครื่องเสวย
- เครื่องไทย
- พระราชอิสริยยศ

1.2 คำสรรพนาม

- สมเด็จพระราชินี
- พระองค์

1.3 คำกริยารราชาศัพท์

- ทรงโปรดปราน
- เสวย
- ทอดพระทัย
- ประทับ
- ทรงจัก
- ถวาย
- โปรด
- รับสั่ง
- บรรทม
- ทรงนิยม

2. ทาคำราชาศัพท์จากข้อความ เรื่อง "เสด็จคอบ"

2.1 คำนามราชาศัพท์

- รถยนต์พระที่นั่ง	หมายถึง	รถยนต์
- พระหัตถ์	หมายถึง	มือ
- พระบรมราชานุเคราะห์	หมายถึง	การอนุเคราะห์ของ พระมหากษัตริย์
- พระราชดำริ	หมายถึง	ความคิด
- พระตำหนัก	หมายถึง	ที่พัก
- โถ้เสวย	หมายถึง	โต๊ะอาหาร

2.2 คำกริยารราชาศัพท์

- ทรงพระคำเนน	หมายถึง	เดิน
- พระราชทาน	หมายถึง	ให้
- ถวาย	หมายถึง	มอบให้
- ทรงอนุญาต	หมายถึง	อนุญาต
- ทอดพระเนตร	หมายถึง	ดู
- ทรงแนะนำ	หมายถึง	แนะนำ
- ทรงเยี่ยม	หมายถึง	เยี่ยม
- เสด็จพระราชำเนน	หมายถึง	เดิน
- ทรงขับ	หมายถึง	ขับรถ
- กราบถวายบังคมลา	หมายถึง	ลา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสอน

การจัดห้องเรียน แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 2

วิชา หลักภาษาไทย เรื่อง ราชศัพท์ (2)

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

วัน วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2519

เวลา 10.10 - 12.10 น.

สถานที่ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาวิชา

1. การใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์
2. การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้านาย
3. การใช้ถ้อยคำสำหรับพระสงฆ์
4. การใช้ถ้อยคำสำหรับผู้อาวุโสกว่า
5. การใช้ถ้อยคำสำหรับสุภาพชนทั่วไป

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียน :

1. สามารถเติมคำลงในช่องว่าง ให้เป็นข้อความที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้
2. สามารถเติม วลี ลงในช่องว่างให้เป็นข้อความที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้
3. สามารถร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูงได้
4. สามารถร่วมกัน แดงข้อความกราบบังคมทูล กราบบังคมทูลขอเจ้านายชั้นสูงตาม

สถานการณ์ในรูปแบบ และถ้อยคำตามที่กำหนดให้ได้ อย่างน้อย 3 ภาพ จาก 4 ภาพ

5. สามารถชี้เฉพาะได้ว่า ถ้อยคำที่กำหนดให้ใช้กับพระภิกษุสงฆ์สมณศักดิ์ใด
- อย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ

6. สามารถเติมคำลงในช่องว่างตามชนิดของคำ และความหมายของคำให้ถูกต้อง เหมาะสมกับสมณศักดิ์ของสงฆ์และสถานการณที่กำหนด ใต้อย่างน้อย 16 คำ จาก 20 คำ

7. สามารถรวมกันแ่งบทละครพูดตามลักษณะของสถานการณ และตัวละครตามที่กำหนดให้ได้ โดยใ้ช้ถ้อยคำภาษาใ้ถูกต้องเหมาะสม

8. สามารถข้บงข้อความที่ใ้ช้ถ้อยคำไม่ถูกต้องเหมาะสม และแก้ไขใ้เป็นข้อความที่ใ้ภาษาใ้ถูกต้องเหมาะสม อย่างน้อย 8 คำ จาก 10 คำ

9. เมื่อกำหนดข้อความใ้เลือกตอบ นักเรียนสามารถเลือกคำตอบที่ถูกต้องเหมาะสมใ้อย่างน้อย 8 ข้อ จาก 10 ข้อ

10. สามารถข้บงข้อความที่กำหนดใ้ใ้ได้ว่า ข้อใ้ใดเป็นข้อความที่ถูกต้อง และข้อใ้ใดเป็นข้อความที่ผิด อย่างน้อย 8 ข้อ จาก 10 ข้อ

11. เมื่อกำหนดคำใ้ นักเรียนสามารถแก้ไขคำเหล่านั้นใ้เป็นคำที่ใ้ใช้ในภาษาสุภาพใ้

12. สามารถหาคำราชาศัพท์จากหนังสือพิมพ์ที่กำหนดใ้ และบอกความหมายของราชาศัพท์นั้นใ้

13. สามารถข้บงคำที่ไม่สมควรใ้ใช้ในภาษาสุภาพจากหนังสือพิมพ์รายวัน และแก้ไขใ้เป็นคำสุภาพใ้

14. สามารถรวมกันตอบปัญหาราชาศัพท์ใ้อย่างน้อย 8 จาก 10 คำถาม

15. สามารถรวมกันแสดงบทบาทตามลักษณะตัวละคร และสถานการณที่ตั้งที่กำหนดใ้ได้ โดยใ้ภาษาใ้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ

การจัดกลุ่มกิจกรรม

กลุ่ม ที่	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
1	การใช้ถ้อยคำ สำหรับพระ- มหากษัตริย์	สไลด์-เทป โปร แกรมเรื่อง "การ ใช้ถ้อยคำสำหรับ พระมหากษัตริย์"	1. ดูและฟังสไลด์-เทป โปรแกรม เรื่อง "การใช้ถ้อยคำสำหรับพระ- มหากษัตริย์" 2. ทำแบบฝึกหัดตามคำสั่งของคำ บรรยายในเทปบันทึกเสียง	1. นักเรียนสามารถจับใจ ความสำคัญของเนื้อหาวิชา ในบทเรียนได้ 2. นักเรียนสามารถทำ แบบฝึกหัดได้ถูกต้อง
2	การใช้ถ้อยคำ เจ้านายชั้นสูง	1. สมุดคำบรรยาย เนื้อหา และภาพ ประกอบ 2. รูปภาพ	1. อ่านสมุดคำบรรยายเนื้อหา เรื่อง "การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้า นายชั้นสูง" 2. ร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การใช้ ถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูง 3. ร่วมกันแต่งข้อความกราบ บังคมทูล กราบทูลต่อเจ้านาย ชั้นสูงตามสถานการณ์และถ้อยคำ ที่กำหนดให้	1. นักเรียนสามารถสรุป กฎเกณฑ์การใช้ถ้อยคำ สำหรับเจ้านายชั้นสูงได้ 2. นักเรียนสามารถแต่ง ข้อความกราบบังคมทูล กราบทูลต่อเจ้านายชั้น สูงได้ถูกต้องเหมาะสม

กลุ่ม ที่	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
3	การใช้ถ้อยคำ สำหรับพระสงฆ์	1. มทสทนทาระหว่างพระภิกษุสงฆ์กับนักเรียน 2. คำบรรยายเนื้อหาวิชาเรื่อง "การใช้ถ้อยคำสำหรับพระสงฆ์" 3. การวางแผนการใช้ถ้อยคำสำหรับพระภิกษุสงฆ์ตามสมณศักดิ์	1. อ่านบทสนทนา 2. อ่านคำบรรยายเนื้อหา 3. อ่านตารางแสดงการใช้ถ้อยคำสำหรับพระภิกษุสงฆ์ตามสมณศักดิ์ 4. ร่วมกันชี้เฉพาะถ้อยคำที่กำหนดให้ว่าเป็นถ้อยคำที่ใช้กับพระภิกษุสมณศักดิ์ใด 5. เพิ่มคำลงในช่องว่างของข้อความตามชนิดและความหมายของคำที่กำหนดให้	1. นักเรียนสามารถชี้เฉพาะได้ว่าถ้อยคำที่กำหนดให้เป็นถ้อยคำที่ใช้กับพระภิกษุสมณศักดิ์ 2. นักเรียนสามารถเติมคำลงในช่องว่างได้ถูกต้องเหมาะสมกับสมณศักดิ์ของสงฆ์และสถานการณ์ตามที่กำหนดให้
4	การใช้ถ้อยคำ สำหรับผู้มีอาวุโสกว่า	แผนสนทนาเรื่อง "การใช้ถ้อยคำสำหรับผู้มีอาวุโสกว่า"	1. อ่านแผนสนทนา 2. ร่วมกันแต่งบทละครพูดตามลักษณะของตัวละคร และสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3. ชี้บ่งว่าข้อความใดเป็นข้อความที่มีคำที่ใช้ผิด และให้แก้คำที่ผิดนั้นให้ถูกต้องเหมาะสม	1. นักเรียนสามารถแต่งบทละครพูด โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับระดับชั้นของบุคคลและสถานการณ์ 2. นักเรียนสามารถชี้บ่งและแก้คำที่ผิดให้ถูกต้องได้

กลุ่ม สาระ	เนื้อหา	สื่อการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้	ผลที่คาดหวัง
5	การใช้ถ้อยคำ สำหรับสุภาพชน ทั่วไป	1. เทปบันทึกเสียง บทละครวิทยุเรื่อง "การใช้ถ้อยคำสา หรับสุภาพชนทั่วไป" 2. เครื่องบันทึก เสียง	1. ฟังบทละครวิทยุจากเทปบันทึก เสียง 2. จากข้อความที่กำหนดให้เลือกตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้อง เพียงคำตอบเดียว . 3. ชั่งน้ำหนักข้อความใดเป็นข้อความที่ ถูกและข้อความใดเป็นข้อความที่ผิด	1. นักเรียนสามารถจับ ใจความสำคัญจากบท ละครวิทยุได้ 2. นักเรียนสามารถ เลือกคำตอบที่ถูกต้อง ได้ 3. นักเรียนสามารถชั่ง น้ำหนักข้อความที่ถูกและ ผิดได้
6	กิจกรรมสำรวจ	1. หนังสือรวม เรื่องสั้นหนังสือ อ่านนอกเวลาวิชา ภาษาไทย ประโยคนอกเวลาวิชาภาษาไทย ประโยค มัธยมศึกษาตอน ปลาย 2. หนังสือพิมพ์ราย วัน 3 ฉบับคือ ก. สยามรัฐ ข. เกลียวีส ค. บ้านเมือง	1. ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้น เรื่อง ปลอยแมว หน้า 199-203 ใน หนังสือรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่าน มัธยมศึกษาตอนปลาย 2. ให้นักเรียนช่วยกันแก้ไขคำที่ กำหนดให้เป็นคำสุภาพ 3. ให้นักเรียนร่วมกันหาคำราชา ศัพท์จากหนังสือพิมพ์รายวัน โดย บอกความหมายของคำนั้นด้วย 4. ให้นักเรียนหาคำที่ไม่สมควรใช้ ในภาษาสุภาพ และแก้ไขให้เป็นคำ ที่สุภาพ	1. นักเรียนสามารถแก้ไข คำที่ครูกำหนดให้เป็นคำที่ สุภาพได้ 2. นักเรียนสามารถหาคำ ราชาศัพท์และบอกความ หมายของคำได้ 3. นักเรียนสามารถชั่ง น้ำหนักคำที่ไม่สมควรใช้ในภาษา สุภาพและแก้ไขให้เป็นคำ ที่สุภาพได้

หมายเหตุ ทุกกลุ่มกิจกรรมต้องมี

1. บัตรคำสั่ง
2. กระดาษคำตอบของนักเรียน
3. เครื่องเขียน
4. นาฬิกาจับเวลาและสัญญาณบอกเวลา

กิจกรรมขั้นสรุปทเรียน

เมื่อนักเรียนเรียนเนื้อหาครบทุกศูนย์กิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนทั้งหมดรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่อไปนี้

1. แบ่งนักเรียนกลุ่มใหญ่ทั้ง 30 คน ออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 15 คน แข่งขันกันหาปัญหาราชาศัพท์ ซึ่งจัดทำปัญหาใส่ซองไว้ 10 ซอง โดยมีนักเรียน 2 คนเป็นคนกลางคอยทำหน้าที่ถามและเฉลยปัญหาซึ่งผู้แทนกลุ่มจะเป็นผู้เลือกของปัญหาเอง คำตอบที่ถูกต้องจะได้คะแนน 1 คำตอบที่ผิดจะได้คะแนน 0

ฝ่ายใดได้คะแนนมาก ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ ให้เวลาทำกิจกรรมนี้ 10 นาที

2. ให้นักเรียนแต่ละศูนย์กิจกรรมส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน โดยให้ตัวแทนกลุ่มแสดงบทบาทตามลักษณะตัวละคร และสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ให้เวลา 7 นาที

ข้อเสนอแนะ เมื่อสรุปเนื้อหาบทเรียนแล้ว ครูควรเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ที่นักเรียนจะสามารถค้นคว้าความรู้ในเรื่องนี้ได้ด้วยตนเองเป็นการเพิ่มเติม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดกิจกรรมขั้นสรุปเนื้อหาบทเรียน

1. คำถามที่ใช้ในกิจกรรมขั้นสรุป มีทั้งหมด 10 คำถาม ดังนี้
 1. คำถาม การใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูล ครั้งแรกอย่างเป็นทางการ ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ใ้ช้ว่อย่างไร

คำตอบ ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม
 2. คำถาม การใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูล ครั้งแรกอย่างเป็นทางการ ต่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมราชินี และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ใ้ช้ว่อย่างไร

คำตอบ ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบฝ่าละอองพระบาท
 3. คำถาม คำลงท้ายอย่างเป็นทางการในการกราบบังคมทูลครั้งแรก ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ใ้ช้ว่อย่างไร

คำตอบ ควดย เกล้าควยกระหม่อม ขอเดชะ
 4. คำถาม คำลงท้ายอย่างเป็นทางการในการกราบบังคมทูลครั้งแรกต่อสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และสมเด็จพระบรมราชชนนี ใ้ช้ว่อย่างไร

คำตอบ ควดย เกล้าควยกระหม่อม
 5. คำถาม เมื่อจะกล่าว "ขอบคุณ" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จะใช้ถ้อยคำว่อย่างไร

คำตอบ เป็นพระมหากษัตริย์คุณเด่น เกล้าสนกระหม่อม
 6. คำถาม ถ้าจะกล่าวขอโอกาสกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะใช้ถ้อยคำว่อย่างไร

คำตอบ ขอพระร

7. คำถาม ถ้าจะกล่าวขอโอกาสกระทำการหนึ่งสิ่งใด คอสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จะใช้ถ้อยคำวาอย่างไร

คำตอบ ขอพระราชทานพระราชวโรกาส

8. คำถาม ถ้าจะกล่าวขออนุญาตกระทำการหนึ่งสิ่งใดคอสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช จะใช้ถ้อยคำวาอย่างไร

คำตอบ ขอพระราชทานพระราชนุญาต

9. คำถาม สมมติถ้าจะถวายชอคอกไม้ ในนามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ แดสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินทรเทพรัตนสุภา ควรใช้คำกราบทูลวาอย่างไร

คำตอบ ต้องเอ่ยชื่อตัวเองก่อน แล้วจึงกราบทูลวาเป็นนักเรียนโรงเรียนใด มีความประสงค์เช่นไร ดังนี้คือ

ข้าพระพุทธเจ้า น.ส..... นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอพระราชทาน

วโรกาสถวายชอคอกไม้ในนามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

10. คำถาม ถ้าเป็นการกราบบังคมทูลอย่างไม่เป็นทางการ คอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะต้องใช้คำขึ้นต้นลงท้าย ในการกราบบังคมทูลดังแบบแผนที่กำหนดหรือไม่

คำตอบ ไม่ต้องใช้

2. การแสดงบทบาท

1. ลักษณะตัวละคร มี 5 คน คือ

คนที่ 1 แสดงเป็นนักเรียน คนที่ 1

คนที่ 2 แสดงเป็นนักเรียน คนที่ 2

คนที่ 3 แสดงเป็นครู มีอายุในวัยกลางคน

คนที่ 4 แสดงเป็นลูกศิษย์วัด อายุได้เดียวกับนักเรียนสองคน

คนที่ 5 แสดงเป็นพระภิกษุสงฆ์ ชั้นพระราชาคณะ

2. สถานการณ์ กำหนดให้นักเรียน 2 คน สนทนากัน นักเรียนคนที่ 1
 เอยชวนเพื่อนไปในงานเลี้ยงอาหารเย็นที่บ้านของตน เนื่องในงาน
 ทำบุญวันเกิดครบ 5 รอบของบิดา และเอยชวนให้เพื่อนไปนิมนต์พระ
 ภิกษุสงฆ์ชั้นพระราชคณะ (ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดอารามหลวง) เพื่อ
 ไปในงานทำบุญของเขา ขณะที่ทั้งสองคนเดินทางมาที่วัด ได้พบ
 กับอาจารย์ของนักเรียนคนหนึ่ง ยืนอยู่หน้าวัดจึงได้ทักทายกัน แล้ว
 นักเรียนทั้งสองขอตัวเพื่อไปพบเจ้าอาวาส ก่อนที่จะขึ้นพบเจ้าอาวาส
 นักเรียนได้ไต่ถามลูกศิษย์วัดก่อน ลูกศิษย์วัดจึงเป็นผู้ขึ้นไปกราบเรียน
 เจ้าอาวาส เมื่อเจ้าอาวาสอนุญาตให้นักเรียนเข้าพบได้ นักเรียน
 จึงเข้าไปแสดงคารวะและกล่าวนิมนต์ท่านให้ไปในงานดังกล่าว โดย
 แจ้งวันกำหนดเวลาสถานที่อย่างชัดเจน เจ้าอาวาสรับนิมนต์ หลัง
 จากสนทนาสักครู นักเรียนจึงได้ลากลับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 1 "การใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์"

1. ให้นักเรียนดูภาพสไลด์ และฟังคำบรรยาย จากเทปบันทึกเสียง โดยบันทึกใจความที่สำคัญไว้ด้วย
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด โดยทำที่ละเอียด ตามคำสั่งในเทปบันทึกเสียง
3. ก่อนทำแบบฝึกหัด นักเรียนต้องอ่านคำชี้แจง ในการเรียน บทเรียนนี้ให้เข้าใจเสียก่อน (ให้เวลาทั้งหมด 20 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเรียน สไลด์ ๗ เทปโปรแกรม
เรื่อง การใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
1	ศูนย์ที่ 1 การใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์	ศูนย์ที่ 1 การใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์ (เพลงประกอบ)
2.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	เมืองไทยเรานี้มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ซึ่งพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์ล้วนใหญ่แล้วทรงไว้ซึ่งพระเกียรติคุณอันล้ำเลิศ
3.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะมีพระราชปฏิสันถารกับหญิง ชราผู้หนึ่ง	สมควรที่เราพสกนิกรทั้งหลายจะแสดงความเคารพสักการะ และยกย่องถวายพระเกียรติแด่พระองค์ท่าน เราจึงมีถ้อยคำพิเศษต่างหากที่ใช้กล่าวกับพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่แสดงความเคารพสักการะ และอ่อนน้อมอย่างสมพระเกียรติ
4	รูปภาพผู้หญิงแต่งกาย ชุดไทยเดิม	ในฐานะที่นักเรียนเป็นคนไทย เป็นผู้ที่มีการศึกษา จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องรู้จักใช้ถ้อยคำให้ถูกต้อง เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ เพราะบุคคลใดก็ตามที่รู้จักใช้ถ้อยคำให้ถูกต้อง เหมาะสม บุคคลนั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้มีอารยธรรมสูง แสดงว่าได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดี

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
5	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว	ในสมัยโบราณก่อน พ.ศ. 2440 การใช้ ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระ อัครมเหสีนั้นไม่เหมือนกัน แต่ครั้งเมื่อ พ.ศ. 2440 หรือ ร.ศ. 115 ในรัชสมัยพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้งพระองค์ ทอดเสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศยุโรป ในคราวแรก
6	พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี	ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระนางเจ้า เสาวภาผ่องศรี สมเด็จพระอัครมเหสีเป็นผู้ สำเร็จราชการแทนพระองค์ และมีพระบรม ราชโองการแต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภา ผ่องศรี เป็น สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรม ราชินีนาถ ทังมีพระบรมราชโองการกำหนดแบบ แผนการใช้ถ้อยคำในการกราบบังคมทูลต่อสมเด็จ พระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี เหมือนกับการใช้ ถ้อยคำในการกราบบังคมทูลต่อพระองค์เอง ยกเว้นไม่ให้ใช้คำว่า "บรม" เท่านั้น
7	พระฉายาลักษณ์ สมเด็จ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์ปัจจุบัน	ด้วยเหตุนี้เอง ในกาลต่อมา การใช้ถ้อยคำ ในการกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จึงได้เปลี่ยนมาใช้เหมือนกับการใช้ถ้อยคำสำหรับ พระมหากษัตริย์ เว้นเสียแต่ไม่ใช้คำว่า "บรม"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
8	แบบฝึกหัด	ต่อไปนี้ขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในหน้า 1 ข้อ 1 และข้อ 2 (เสียงเพลงประกอบ)
9	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงฉายร่วมกับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	นักเรียนได้เรียนมาแล้วถึงหลักการใช้คำ สรรพนามและคำชานรับสำหรับพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเรียนราชาศัพท์ชุดที่ 1 เพราะฉะนั้น ครูจะไม่กล่าวซ้ำอีกเพราะเชื่อแน ว่านักเรียนทุกคนเข้าใจแจ่มแจ้งดีแล้ว ในขั้นนี้ ครูจะกล่าวถึงแต่การใช้ถ้อยคำในการกราบ บังคมทูลเฉพาะบางกรณีเท่านั้น เช่น
10	พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระ บรมโอรสาธิราชฯ ดุขเดชะ กรมวังมกุฎทูลทอพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ บรมราชินีนาถ	ในการกราบบังคมทูลเป็นครั้งแรกต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือสมเด็จพระ นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ นั้น นักเรียนจะ ต้องใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูลว่า "ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้า ปกกระหม่อม" และใช้คำลงท้ายคำพูดว่า "ควย เกล้าควยกระหม่อม ขอเดชะ"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
11	รูปภาพราษฎรผู้หนึ่งกำลังกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ	ในกรณีที่ผู้กราบบังคมทูลไม่ได้เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทจน เป็นบุคคลที่ทรงคุ้นเคยแล้ว ผู้กราบบังคมทูลควรจะได้กราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงชื่อ นามสกุล ตำแหน่งหน้าที่ การงานด้วย ถ้าเป็นนักเรียนก็กราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงชื่อ นามสกุล ชั้นเรียน และ โรงเรียน
12	รูปภาพนายทหารผู้หนึ่งกำลังกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ตัวอย่าง เช่น สมมติในกรณีที่เป็นการกราบบังคมทูลรายงาน นายทหารผู้กราบบังคมทูลรายงานถึงภาพนิ่ง จะต้องใช้คำกราบบังคมทูลดังนี้ "ขอเคาะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า ร้อยเอก ศุภกิจ ฐิตาวัดีย์ ผู้บังคับกองร้อยที่ 2 กองพันทหารช่างที่ 4 ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูลรายงาน จำนวนทหารที่ได้รับการฝึกขณะนี้มี 20 นาย กำลังทำการฝึกวิธีการตรวจคน การรื้อถอน และการทำลายทุ่นระเบิด ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
13	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร	การใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายในการกราบบังคมทูลครั้งที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นแบบที่นิยมใช้กันอย่างเป็นทางการ และใช้เฉพาะเมื่อเริ่มคำพูดครั้งแรก แต่ถาเป็นการทอพระราชปุจฉา หรือการกราบบังคมทูลครั้งต่อไป ไม่นิยมใช้คำขึ้นต้นลงท้ายดังกล่าวข้างตน เพราะจะทำให้เยิ่นเย้อเสียเวลา นิยมใช้ลักษณะคำพูดที่เป็นการสนทนาตามธรรมดา แต่ใช้ราชาศัพท์ให้ถูกต้องเหมาะสม
14	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะมีพระราชปฏิสันถารกับลูกเสือ	เช่น ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชปุจฉากับนักเรียนว่านักเรียนเป็นนักเรียนโรงเรียนใด นักเรียนต้องใช้คำกราบบังคมทูลว่า "ข้าพระพุทธเจ้า เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พระพุทธเจ้าข้า"
15	คำขึ้นต้น "ขอเคะะ ฝ่าละอองธุลี พระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม" คำลงท้าย "ควยเกล้าควยกระหม่อม ขอเคะะ"	สรุปแล้ว ถ้าเป็นการกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เป็นครั้งแรก นักเรียนต้องใช้คำขึ้นต้นว่า "ขอเคะะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม" และลงท้ายคำพูดว่า "ควยเกล้าควยกระหม่อม ขอเคะะ" แต่ถาในการกราบบังคมทูลครั้งต่อไปในกาลเวลาที่ต่อเนื่องกัน ไม่ต้องใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายดังกล่าว

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
16	แบบฝึกหัด	ตอนนี้ถึง เวลาทำแบบฝึกหัด ขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ข้อ 1, 3 และ 5 (เพลงประกอบ)
17	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ	ในกรณีที่นักเรียนจะกล่าวขอโอกาสในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะต้องใช้ถ้อยคำดังนี้ ถ้ากราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใช้ว่า "ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส" ถ้ากราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ใช้ว่า "ขอพระราชทานพระราชมารชาวโรกาส"
18	รูปภาพ เด็กหญิงคนหนึ่ง กำลังทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย พวงมาลัย แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ตัวอย่าง เช่น ในภาพนี้ถ้าตามหลักที่ถูกต้องแล้ว ก่อนที่เด็กหญิงจะถวายพวงมาลัย ควรกราบทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า "ขอเคหะฝ่าละอองธุลีพระบาทขกเกล้าปกรกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า ค.อ.ว.ทัศนาศา ภูมินทร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ้านใหม่ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพวงมาลัย ถวายเกล้าถวายกระหม่อมขอเคหะ"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
19	พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ	ถ้าเป็นข้อความที่กล่าวขออนุญาตกระทำการใด ๆ มีหลักต้องใช้ดังนี้ในการกราบบังคมทูลขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใ้ว่า "ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต" ถ้ากราบบังคมทูลขอสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ใ้ว่า "ขอพระราชทานพระราชาอนุญาต"
20	รูปภาพหญิงชราผู้หนึ่งกำลังถวายกายพระขวัญแด่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ	ตัวอย่างเช่น หญิงชราผู้นี้ ถ้าตามหลักที่ถูกต้อง ก่อนที่จะผูกกายพระขวัญถวายสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ จะต้องกราบบังคมทูลว่า "ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชาอนุญาตผูกกายพระขวัญถวาย พระพุทธเจ้าข้า" แต่ในความเป็นจริง หญิงชราอาจกราบบังคมทูลด้วยภาษาชาวบ้านธรรมดาได้ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถก็มีได้ทรงถือพระองค์แต่อย่างใด

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
21	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะมีพระราชปฏิสันถารกับผู้ช่วย คนหนึ่ง	ส่วนในกรณีที่ เป็นข้อความที่จะกล่าวถึงความ สุข ความสบาย หรือการรอดพ้นจากภัยอันตราย นักเรียนจะต้องใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูล ว่า " เสด็จพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม" ตัวอย่าง เช่น ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวมีพระราชดำรัสถามถึงอาการของผู้ช่วย คนหนึ่ง ผู้ช่วยนั้นจะต้องใช้คำกราบบังคมทูลว่า " เสด็จพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม ขณะนี้อาการป่วยของข้าพระพุทธเจ้าทุเลามาก แล้วพระเจ้าข้า"
22	- ขอพระราชทานพระบรม ราชโองาส - ขอพระราชทานพระบรม ราชานุญาต - เสด็จพระบารมีปกเกล้า ปกกระหม่อม	สรุปแล้ว "ขอพระราชทานพระบรมราชโองาส" ใช้เมื่อจะกล่าวขอโองาสกระทำการสิ่งใด "ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต" ใช้เมื่อจะกล่าวขออนุญาตกระทำการสิ่งใด ๆ ทั้ง สองคำนี้ ถ้ากราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ไม่มีคำว่า "บรม" เป็น "ขอพระราชทานพระราชโองาส" และ "ขอ พระราชทานพระราชานุญาต" ส่วน "เสด็จพระบารมีปกเกล้าปก กระหม่อม" ใช้เมื่อจะกล่าวถึงความสุข ความ สบาย หรือการรอดพ้นจากภัยอันตราย

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
23	แบบฝึกหัด	ตอนนี้ถึงเวลาทำแบบฝึกหัดแล้ว ขอให้นักเรียน ทำแบบฝึกหัดในหน้า 2 ข้อ 6,7 และ 8 (เพลงประกอบ)
24	พระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระ บรมราชินีนาถ	สมมติว่านักเรียนจะต้องกราบบังคมทูลใน ข้อความที่เป็นการกล่าวขอมคุณต่อพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินี นาถ นักเรียนจะต้องใช้ราชาศัพท์ว่า "พระมหา กรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม"
25	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะทรงป้อนยาแก่เด็กสาว เขา ผู้หนึ่ง	<u>ตัวอย่าง เช่น</u> ดังภาพนี้ นักเรียนจะเห็น ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กำลังทรง ป้อนยาให้แก่เด็กสาว เขา ในกรณีนี้ หลังจากที่ เด็กได้รับพระราชทานยาแล้ว บิดาของเด็กจะต้อง กราบบังคมทูลว่า " เป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่พระราชทานพระเมตตาแก่บุตรของข้า พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าข้า "
26	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ถ้าหากเป็นกรณีที่นักเรียนกระทำสิ่งใดผิดพลาด หรือกระทำให้สิ่งที่ไม่ควรกระทำต่อพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรม ราชินีนาถ นักเรียนจะต้องใช้ถ้อยคำเริ่มต้นใน การกราบบังคมทูลว่า "พระราชอาญาไม่พบนเกล้า พนกระหม่อม"

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
27	รูปถ่ายนายทหารผู้หนึ่งกำลังกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	<u>ตัวอย่าง เช่น</u> การที่ทหารในภาพเข้าไปกราบถวายบังคมถึงเบื้องพระยุคลบาทนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำนัก เพราะในฐานะที่เราเป็นราษฎรไม่บังควรที่จะเข้าไปถูกต้องพระวรกายของพระเจ้าแผ่นดินไม่ว่าจะส่วนใดก็ตาม แต่เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงถือพระองค์ จึงเป็นสิ่งที่ไม่ว่าจะมีความผิดแต่อย่างใด ถึงกระนั้นก็ตาม ความหลักที่ถูกต้องแล้ว ก่อนที่เราจะเข้าไปกราบถวายบังคมถึงพระบาท จะต้องกราบบังคมทูลเสียก่อนว่า "พระราชอาญาไมพบนเกล้าพนกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกราบถวายบังคมให้ถึงเบื้องพระยุคลบาท เพื่อจะได้เป็นสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าข้า"
28	- พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ลนกระหม่อม - พระราชอาญาไมพบนเกล้า พนกระหม่อม	<u>สรุปแล้ว</u> "พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าลนกระหม่อม" จะใช้เมื่อเป็นข้อความที่กล่าวขอบคุณ ส่วน "พระราชอาญาไมพบนเกล้าพนกระหม่อม" จะใช้เมื่อเป็นข้อความที่จะกล่าว เป็น เชิงขอโทษ หรือขอร้อง

ลำดับที่	ภาพนิ่ง	คำบรรยาย
29	แบบฝึกหัด	ตอนนี้ขอให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 2 ข้อ ข้อสุดท้าย คือ ข้อ 9 และข้อ 10 (เพลงประกอบ)
30	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงฉายกับพระบรมวงศ	นักเรียนทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องทั้งหมดใช้ ใหม่ แสดงว่านักเรียนสามารถใช้ถ้อยคำได้ ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคลิกพอ สมควรแล้ว แต่มีใ้หมายความว่านักเรียนจะ รอบรู้ไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะยังมีถ้อยคำ อีกบางคำและบางกรณีที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ที่ครูมิได้นำมา กล่าวถึง เนื่องจากเวลาในการเรียนของเรา จำกัด ครูจึงนำเฉพาะบางถ้อยคำที่มักจะใช้กัน เป็นประจำมาสอนนักเรียน ที่เหลือออกนั้น เป็น หน้าที่ของนักเรียนที่จะศึกษาหาความรู้ ด้วยตนเองต่อไป เพราะการใช้ราชาศัพท์ที่ถูก ต่อนั้น เป็นการถวายพระเกียรติแก่องค์พระ ประมุขของเราในทางที่ถูกที่ควร สมกับนักเรียน เป็นผู้มีการศึกษาสูงถึงระดับนี้

คำชี้แจงในการทำแบบฝึกหัด

1. ให้นักเรียนดูภาพสไลด์พร้อมกับฟังคำบรรยายจากเทป เมื่อมีคำสั่งให้ทำแบบฝึกหัด ก็ให้นักเรียนตอบคำถามในแบบฝึกหัดนี้ แต่ให้นักเรียนตอบคำถามในกระดาษคำตอบของนักเรียน
2. ให้นักเรียนใช้กระดาษปิดคำตอบทางด้านขวามือไว้ก่อน เมื่อทำเสร็จแล้วแต่ละข้อจึงจะตรวจคำตอบซึ่งอยู่ในข้อต่อไปได้
3. การเรียนแบบนี้ นักเรียนต้องมีความเชื่อมั่น และซื่อสัตย์ อย่าแอบดูเฉลยคำตอบก่อน เพราะจะทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้อะไรเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบฝึกหัดแบบโปรแกรม
เรื่อง การใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์

เนื้อหา	คำทอ
1. การที่บุคคลใดก็ตามรู้จักใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและลำดับชั้นของบุคคลบุคคลนั้นย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มี _____ แสดงว่าบุคคลนั้น ได้รับ _____ มา เป็นอย่างดียิ่ง	
2. ในรัชสมัยของ _____ พระองค์ได้มีพระบรมราชโองการกำหนดแบบแผนการใช้ถ้อยคำในการกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เหมือนกับการใช้ถ้อยคำในการกราบบังคมทูลต่อพระองค์เอง ยกเว้นไม่ให้ใช้คำว่า _____ เท่านั้น	- อารยธรรมสูง - การศึกษา
3. ในการกราบบังคมทูลครั้งแรกต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะต้องใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูลว่า _____ และใช้คำลงท้ายว่า _____	- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว - บรม

เนื้อหา	คำตอบ
4. ในกรณีที่นักเรียนกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนไม่ได้เป็นบุคคลที่ทั้งสองพระองค์เคย นักเรียนควรที่จะไถ่กราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึง (1) _____ (2) _____ และ (3) _____ ของนักเรียน ถวาย	- ขอพระราชทานของชุดที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าปกกระหม่อม - ถวายเกล้าถวายกระหม่อม ขอพระ
5. การกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในครั้งต่อไปที่ต่อเนื่องกัน นักเรียนจะตองใช้คำขึ้นต้น คำลงท้ายในการกราบบังคมทูลตามแบบแผนหรือไม่ตองใช้	1. ชื่อ สกุล 2. ชั้นเรียน 3. โรงเรียน
6. เวลาที่นักเรียนจะกล่าวคำขอโอกาสกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นักเรียนจะตองใช้คำว่า _____ และกับสมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะตองใช้ว่า _____	- ไม่ตองใช้

เนื้อหา	คำตอบ
7. ถ้าเป็นการกล่าวขออนุญาตกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นักเรียนจะ ต้องใช้ถ้อยคำว่า _____ และกับ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ นักเรียนจะใช้ ว่า _____	- ขอพระราชทานพระบรมราช- วโรกาส - ขอพระราชทานพระราชมโถกาส
8. สมมติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราช ปฤจฉาถึงความเป็นอยู่หรือความสุขสบายของ นักเรียน นักเรียนจะใช้คำขึ้นต้นในการ กราบบังคมทูลว่า _____	- ขอพระราชทานพระบรมราชา นุญาต - ขอพระราชทานพระราชมโถกาส
9. ถ้านักเรียนจะตองกล่าวคำขอบุญต่อสมเด็จพระ บรมราชินีนาถ นักเรียนจะใช้ ราชาศัพท์ว่า _____	- เคะพระบารมีปกเกล้า ปกเกล้าปกกระหมอม
10. สมมตินักเรียนกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งผิดพลาด นักเรียนจะตองกล่าวคำเป็นเชิงขอโทษต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ บรมราชินีนาถ นักเรียนจะใช้ราชา- ศัพท์เป็นคำขึ้นต้นขอความว่า _____	- พระมหากษัตริย์คุณศลเกล้า ลนกระหมอม
	- พระราชาญาไมพนเกล้า พนกระหมอม

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 2 "การไชถอยคำสำหรับเจ้านาย"

1. ให้นักเรียนอ่านคำบรรยาย เรื่อง "การไชถอยคำสำหรับเจ้านาย"
(ใช้เวลาอ่าน 7 นาที)
2. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การไชถอยคำสำหรับเจ้านาย โดยเขียนสรุปลงในตารางของกระดาษคำตอบที่กำหนดให้ (ใช้เวลา 5 นาที)
3. จากภาพและคำที่กำหนดให้ในแต่ละภาพ ให้นักเรียนร่วมกันแต่งข้อความในการกราบบังคมทูล และกราบทูล ต่อเจ้านายโดยใช้คำที่กำหนดและให้ถูกต้องตามสถานการณ์ในภาพนั้น ๆ (ใช้เวลา 8 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ 2

การไถ่อดยคำ สำหรับเจ้านาย

ในศูนย์การเรียนนี้ ครูจะอธิบายถึงการไถ่อดยคำสำหรับเจ้านายบางระดับชั้น
เท่านั้น คือ

1. สมเด็จพระราชินีในรัชกาลก่อน
2. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
3. สมเด็จพระบรมราชชนนี
4. สมเด็จพระเจ้าฟ้า

การที่จะกล่าวถึงการไถ่อดยคำเฉพาะเจ้านาย เป็นบางระดับชั้นนี้ เพราะเวลา
เรียนของเราจำกัดอย่างหนึ่ง และเนื่องจากเจ้านายในบางระดับชั้นนั้น ในชีวิตประจำวัน
ของนักเรียนในปัจจุบันนี้ มีโอกาส ได้ใช้ หรือพบเห็นน้อย แต่ส่วน สมเด็จพระราชินีใน
รัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าฟ้า นั้น
ล้วนเป็นเจ้านายชั้นสูง สมควรที่นักเรียนจะต้องถวายพระเกียรติ ถวายการไถ่อดยคำให้
ถูกต้อง และเหมาะสม ทั้งในชีวิตประจำวัน นักเรียนมีโอกาสที่จะได้พบเห็นการไถ่อดยคำ
สำหรับพระองค์ท่าน ตามสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่เสมอ

ฉะนั้น ในศูนย์การเรียนนี้ ครูจึงนำเรื่องนี้ขึ้นมากล่าว แต่จะกล่าวเฉพาะการ
ไถ่อดยคำ ในบางกรณีที่เป็นเท่านั้น คือ

1. การใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายในการกราบบังคมทูลถวายวาท

ในกรณีที่นักเรียนจะเฝ้าฯ กราบบังคมทูลขึ้นเป็นครั้งแรก สมเด็จพระราชินี
ในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และสมเด็จพระบรมราชชนนี นักเรียนจะต้อง
ใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูลว่า

"ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทูลเกล้าฯ ถวายพระบาท" แล้วจึงดำเนินขอ
ความที่จะกราบบังคมทูล เมื่อจบขอความทั้งหมด ต้องลงท้ายคำกราบบังคมทูล ว่า
"ถวายเกล้าฯ ถวายกระหม่อม" ไม่มีคำว่า ขอเคฯฯ ทูลทูล เหมือนดังกราบบังคมทูลขอ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ในการกราบบังคมทูลนี้ ถ้านักเรียนมิได้เป็นผู้ที่เจ้านายทรงรู้จักคุ้นเคยแล้ว นักเรียนควรจะไถ่กราบบังคมทูลให้ทราบทราบถึงชื่อเสียง ตำแหน่งหน้าที่การงานของ นักเรียนด้วย

รูปภาพนายตำรวจกำลังกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

ตัวอย่างเช่น ในภาพนี้นายตำรวจผู้กราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช จะคงใช้คำกราบบังคมทูล ดังนี้

"ขอพระราชทานกราบบังคมทูลฝ่าละอองธุลีพระบาท ข้าพระพุทธเจ้า รอยตำรวจโท สุทธิศักดิ์ ปัญจโรจน์ ผู้บังคับหมวดนักเรียนนายร้อยตำรวจปีที่ 1 ขอพระราชทานพระราชวโรกาส กราบบังคมทูลรายงานจำนวนนักเรียนที่ได้รับการฝึกขณะนี้ มีจำนวน 50 นาย ขณะนี้กำลังทำการฝึกศิลปการป้องกันตัวอยู่ ควบเกล้าควบกระหม่อม"

แต่ต่างเป็นการกราบบังคมทูลในครั้งต่อไปที่กาลเวลาต่อเนื่องกัน หรือเป็นการทอพระราชปฐจา นักเรียนไม่คงใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายดังกล่าว นิยมใช้ลักษณะคำพูดที่เป็นการสนทนากันตามธรรมดา

ตัวอย่างเช่น ในภาพข้างล่างนี้ สมมติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มีพระราชดำรัสถามหญิงสาวว่า "มานั่งรออย่างนี้นานนาน เห็นอ้อยและเม้อยมากไหม"

พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ขณะมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร

หญิงชรา "แรก ๆ เมื่อใดฝ่าละอองพระบาทยังเสด็จพระราชดำเนินมาไม่ถึง ความขราของข้าพระพุทธเจ้า ทำให้รู้สึกเหนื่อยบ้าง แต่เมื่อได้ชมพระบารมีอย่าง ใกล้ชิดเช่นนี้ ความเหนื่อยหายไปหมดสิ้น เหลือแต่ความปลื้มปิติอย่างยิ่ง ซึ่งในชีวิตของ ข้าพระพุทธเจ้าไม่เคยพบพานมาก่อนเลย พระพุทธเจ้าชา"

หมายเหตุ ในความเป็นจริง หญิงชราผู้นี้อาจจะกราบบังคมทูลด้วยคำพูดธรรมดา เพราะหญิงชรามิได้ศึกษาราชศัพท์มาก่อน แต่ถาเป็นนักเรียน ในฐานะที่นักเรียนได้ รับ การศึกษาสูง จึงควรที่จะต้องใช้ถ้อยคำราชศัพท์ในการกราบบังคมทูลให้ถูกต้อง

การใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายในการกราบบังคมทูลควรวาจา นี้ ถ้าเป็นสมเด็จพระ เจ้าฟ้าไมต้องใช้คำขึ้นต้นลงท้าย แต่ใช้ขอความที่เป็นการสนทนาตามธรรมดา หากแต่ใช้ ราชศัพท์ให้ถูกต้องเหมาะสมเท่านั้น

2. การใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวขอโอกาสทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ในกรณีที่นักเรียนจะใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวขอโอกาสทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด นักเรียน ควรใช้ถ้อยคำดังนี้

2.1 ถ้าเป็นพระราชินีในรัชกาลก่อน พระบรมโอรสาธิราช และพระบรม ราชชนนีนักเรียนควรใช้วา "ขอพระราชทานพระราชมโรรสาธิราช"

รูปภาพสตรีหนึ่งกำลังทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัยแด่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

เช่น สตรีผู้พลเถลาพลกระหม่อมถวายพวงมาลัยแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
นี้ จะตองใจคำกราบบังคมทูลว่า

"ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท ข้าพระพุทธเจ้า
นางวรา วรพักตร์ ขอพระราชทานพระราชมโหสถคุณเถลาพลกระหม่อมถวายพวงมาลัย
ถวายเถลาถวายกระหม่อม"

2.2 ถ้าเป็นเจ้านายชั้นเจ้าฟ้า นักเรียนควรีชาว "ขอพระราชทานพระวโรกาส
ต่างกันที่ไม่มีคำว่า ราช นำหน้าคำว่า โอกาสนั่นเอง

รูปภาพเด็กหญิงผู้หนึ่งกำลังถวายช่อดอกไม้แด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทร เพ็ชรต้นสุภา

ตัวอย่างเช่น ในภาพนี้ ผู้ถวายช่อดอกไม้แด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินทร
เพ็ชรต้นสุภา คือวรีคำกราบทูลว่า

"ข้าพระพุทธเจ้า นางสาวพรพรรณ อภิมงคล ขอพระราชทานพระวโรกาส
ถวายช่อดอกไม้ ในนามของสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พระพุทธเจ้าข้า"

3. การใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวขออนุญาตกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ถ้าเป็นการกล่าวขออนุญาตกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อเจ้านาย นักเรียนควรีใช้
ถ้อยคำในการกราบบังคมทูล และกราบทูล ดังนี้

3.1 สมเด็จพระราชินีในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระ
พระราชชนนี ใจคำกราบบังคมทูลว่า "ขอพระราชทานพระราชนุญาต"

ตัวอย่างเช่น ในภาพนี้ ก่อนที่ชาวเขาจะเข้ารับพระราชทานสิ่งของจากสมเด็จพระบรมราชชนนี เจาหนาที่จะต้องเป็นผู้กราบบังคมทูลเบิกตัวเขาเข้าเฝ้า ฯ โดยใชลอยคำในการกราบบังคมทูลดังนี้

"ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบังพระบาท ฝ่าพระพุทธรูป ขอพระราชทาน พระราชทานญาติเบ็กชาวเขาเผ่ามูเซอ เขาเผ่าทูลละของพระบาทเพื่อรับพระราชทานสิ่งของ ถวายเกล้าถวายกระหม่อม"

รูปภาพ เจาหนาที่ผู้หนึ่งกำลังกราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระบรมราชชนนี

3.2 ถ้าเป็นเจ้านายชั้นเจ้าฟ้าโอรส "ขอพระราชทานพระอนุชา" ไม่มีคำว่าราช นำหน้า คำว่าอนุชานั้นเอง

4. การใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวขอมคุณหรือรำลึกในพระคุณ

การใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวขอมคุณหรือรำลึกในพระคุณต่อเจ้านายนั้น นักเรียนควรจะใชลอยคำดังต่อไปนี้

4.1 ถ้าสมเด็จพระราชินีในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมราชินีนาถ โอรส "เป็นพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม" หรือนักเรียนอาจจะใช้ว่า "เป็นพระกษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม" ก็ได้

ตัวอย่างเช่น

พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมราชชนนี กำลัง
พระราชทานสิ่งของแก่นักเรียน

ในภาพนี้ เมื่อนักเรียนได้รับพระราชทานสิ่งของจากสมเด็จพระบรมราชชนนีแล้ว
นักเรียนอาจจะกราบบังคมทูลเป็นข้อความที่รำลึกในพระกรุณาธิคุณก็ได้ โดยใช้ถ้อยคำว่า
"เป็นพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ ที่ทรงพระเมตตาต่อข้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าข้า"

4.2 ถ้าเจ้านายชั้นเจ้าฟ้าชีวา "เป็นพระกรุณาคุณเกล้า"

5. การใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวเป็นเป็นเชิงขอโทษหรือขอกภัย

การใช้คำพูดเมื่อจะกล่าวเป็นเชิงขุแกโทษหรือขอกภัยต่อเจ้านายก่อนที่จะ
กระทำการใดที่เห็นว่าล่วงเกินท่าน นักเรียนควรรู้ใช้ถ้อยคำดังนี้

5.1 ถ้าเป็นสมเด็จพระราชินีในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สมเด็จพระบรมราชชนนี ใช้ว่า "พระราชอาญาไมพบนเกล้า"

ตัวอย่างเช่น

พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมราชชนนี ขณะเสด็จ
ลงจากเขา

กิจกรรมตอนที่ 2

1. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การให้ลดหย่อนค่าสำหรับเจ้านายชั้นสูงให้ถูกต้องตามโอกาส และลำดับชั้นของบุคคลซึ่งที่กำหนดให้ เมื่อร่วมกันสรุปเสร็จแล้ว ให้นักเรียนเขียนสรุปหลักเกณฑ์ลงในตารางในกระดาษคำตอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ลำดับชั้น ของบุคคล	การใช้ค่าขึ้น คนค่าลงหลาย ในการกราบ บังคมทูลครั้ง แรกอย่างป็น ทางการ	การใช้ค่าเมื่อ จะกล่าวขอโอ ภาสกระทำสิ่ง หนึ่งสิ่งใด	การใช้ลดหย่อนค่า เมื่อจะกล่าว ขออนุญาตกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่ง ใด	การใช้ลดหย่อนค่า เมื่อจะกล่าว ขอขอบคุณ หรือ รำลึกในพระ- คุณ	การใช้ลดหย่อนค่า เมื่อจะกล่าว เป็นเชิงขอโทษ
1. สมเด็จพระบรม ราชินีในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช สมเด็จพระบรม ราชชนนี					
2. เจ้านายชั้นสูง ซึ่งทรงดำรงพระ อิสริยยศเป็น สมเด็จพระเจ้าฟ้า					

2. จากภาพและคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ให้นักเรียนร่วมกันแต่งข้อความในการกราบบังคมทูล และกราบทูลต่อเจ้านายโดยใช้คำที่กำหนดและให้ถูกต้องตามสถานการณ์ในภาพนั้น ๆ อย่างสั้น ๆ ไม่เกินกว่า 3 - 4 บรรทัด

ภาพที่ 1 เด็กหญิงกำลังถวายดอกไม้แก่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ
วลัยลักษณ์

คำที่ท่องใช้

1. ข้าพระพุทธเจ้า
2. ขอพระราชทานพระวโรกาส
3. ถวาย
4. พระพุทธเจ้าข้า

ภาพที่ 2 เด็กหญิงกำลังทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายดอกไม้แก่พระบรม
โอรสาธิราช

คำที่ท่องใช้

1. ข้าพระพุทธเจ้า
2. ขอพระราชทานพระราชมโอรสาธิราช

ภาพที่ 3 หญิงชราผู้หนึ่งจับพระหัตถ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชขึ้นวางบน
ศีรษะของนาง

คำที่ท่องใช้

1. ข้าพระพุทธเจ้า
2. พระราชอาญาไม่พบนเกล้า
3. พระราชานุญาต

ภาพที่ 4 พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ขณะมีพระราชปฏิสันถาร
กับผู้ป่วยคนหนึ่ง

คำที่ท่องใช้

1. เป็นพระกรุณาธิคุณล้นเกล้า
2. ข้าพระพุทธเจ้า
3. ไต่ฝาดะอองพระบาท
4. เส็จพระราชดำเนิ

เฉลยกิจกรรมศูนย์ที่ 2
การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูง

1. สรุปกฎเกณฑ์การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูง

ลำดับชั้น ของบุคคล	คำขึ้นต้นคำพูด ครั้งแรก	คำลงท้าย คำพูดครั้ง แรก	กล่าวขอโอ- ภาสกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใด	กล่าวขออนุ- ญาทกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใด	กล่าวขอบคุณ หรือรำลึกใน พระคุณ	กล่าว ขอโทษ
1. สมเด็จพระบรม ราชินีในรัชกาลก่อน สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช สมเด็จพระบรม ราชชนนี	ขอพระราชทาน กราบบังคมทูล ทราบบ้างระของ พระบาท	ควยเกล้า ควยกระหม่อม	ขอพระราช ทานพระ ราชวโรภาส	ขอพระราช ทานพระรา ชานุญาต	เป็นพระ กรุณาธิคุณ ลนเกล้า	พระราช อาญาไม่ พนเกล้า
2. เจ้านายชั้นสูง ซึ่งทรงดำรงพระ อิสริยยศเป็นสม เด็จพระเจ้าฟ้า	-	-	ขอพระราช ทานพระวโร ภาส	ขอพระราช ทานพระ อนุญาต	เป็นพระ กรุณา เกล้า	พระอาญา ไม่พน เกล้า

2. แดงคำกราบบังคมทูลและกราบทูล

ภาพที่ 1 ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อ นามสกุล) ขอพระราชทานพระวโรภาส
ถวายชอกอกไม้ (ในนาม.....) พระพุทธเจ้าข้า

ภาพที่ 2 ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทูลพระบาท ข้าพระพุทธเจ้า
(ค.ณ.....) ขอพระราชทานพระราชวโรกาส ทูลเกล้าทูล
กระหม่อมถวายขอไม้ ค่ายเกล้าถวายกระหม่อม

หมายเหตุ ในภาพนี้ตามความเป็นจริง เด็กหญิงอาจจะใช้คำพูดธรรมดาได้
เพราะยังเด็กเล็กอยู่ การศึกษาเรื่องราชาศัพท์ยังมีน้อย คงจะใช้
ได้ไม่ถูกต้องนัก

ภาพที่ 3 พระราชอาญาไม้พจนเกล้า ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราช
อนุญาตจับพระหัตถ์ได้ฝ่าละอองพระบาท วางไว้บนที่ระของข้าพระพุทธ-
เจ้า เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าข้า

ภาพที่ 4 เป็นพระกรุณาธิคุณดั้นเกล้าฯที่ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จพระราช
ดำเนินมาเยี่ยมข้าพระพุทธเจ้าในวันนี้ พระพุทธเจ้าข้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 3 "การไถ่อดยคำสำหรับพระภิกษุสงฆ์"

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเรื่อง "การไถ่อดยคำสำหรับพระภิกษุสงฆ์" (ใช้เวลา 10 นาที)

2. ให้นักเรียนทำกิจกรรม ดังนี้

2.1 จากคำที่กำหนดให้ ให้อธิบายว่าเป็นถ้อยคำที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์ สมณศักดิ์ใด โดยเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 5 นาที)

2.2 ให้นักเรียนเติมคำที่เว้นช่องว่างไว้ให้ข้อความที่สมบูรณ์ และถูกต้อง เหมาะสมกับสมณศักดิ์ของสงฆ์ โดยเขียนคำที่เติมตามหมายเลขที่กำหนดลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 5 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ที่ 3

การไต่ถามคำสำหรับพระสงฆ์

สถานการณ์สมมติ

สมมตินักเรียนคนหนึ่ง เป็นตัวแทนของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มานิมนต์พระภิกษุสงฆ์รูปหนึ่ง ซึ่งมีสมณศักดิ์เป็นชั้นพระราชคณะ (โดยทั่วไปพระภิกษุสงฆ์ที่มี สมณศักดิ์ชั้นนี้ จะมีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสพระอารามหลวง เช่น พระธรรมกิติโสภณ เจ้า อาวาสวัดเบญจมบพิตร เป็นต้น) ให้ไปเจริญพระพุทธมนต์และแสดงพระธรรมเทศนา เนื่อง ในวาระดิถีวันขึ้นปีใหม่

เวลาที่ไปนิมนต์ นักเรียนมีพานดอกไม้รูปเทียน นำไปถวายแด่พระราชคณะด้วย เมื่อถึงหน้ากุฏิท่าน นักเรียนได้ไต่ถามลูกศิษย์ก่อน และให้ลูกศิษย์เป็นผู้ไปเรียนท่าน เมื่อได้ รับอนุญาตให้เขาพบได้ จึงเขาไปพบ ก่อนที่นักเรียนจะขึ้นกุฏิ นักเรียนได้ถອครองเท้าและ วางไว้อย่างเรียบร้อย เมื่อขึ้นไปบนกุฏิเห็นพระราชคณะท่านนั่งอยู่บนอาสนะ นักเรียนจึง คลานยกเข่าถ้อของเขาไป เมื่อได้ระยะห่างพอสมควรแล้วจึงวางพานดอกไม้รูปเทียน นั่ง ถูกลงกราบถวายเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง แล้วนั่งพับเพียบวางศอกเหนือเข่า มือประ สานกันไว้ข้างหน้า เวลานั้นนักเรียนจะกราบเรียนต่อพระราชคณะ นักเรียนยกมือขึ้นพนมทุก ครั้ง โดยเหตุที่นักเรียนมิได้เป็นผู้ที่พระทวารรู้จักคุ้นเคย นักเรียนจึงได้กราบเรียนแนะนำ ตนเองด้วย ดังบทสนทนาต่อไปนี้

นักเรียน : "กระผม (ดิฉัน) ชื่อ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ใหญ่ให้เป็นผู้มานิมนต์พระคุณท่าน ไปเจริญ พระพุทธมนต์ และแสดงพระธรรมเทศนา เนื่องในงานสงทหายปีเก่า ตอนรับปีใหม่ของโรงเรียน วันที่ 30 ธันวาคม ศกนี้ ขอรับกระผม (เจาคะ)"

- พระราชอาณัติ : "อาตมาภาพวางในวันนั้นพอดี ยินดีจะไปตามที่นิมนต์"
- นักเรียน : "เป็นพระคุณอย่างยิ่งขอรับกระหม่อม (เจ้าคะ) และเนื่องจากโรงเรียน
 สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ซึ่งถือกำเนิดมาจากโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ตามพระราชประสงค์ของ
 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงถือได้ว่าโรงเรียนสาธิต
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น กำเนิดได้เพราะองค์พระบาทสมเด็จพระ
 จุลจอมเกล้า ฯ เช่นกัน ด้วยเหตุนี้เองโรงเรียนจึงได้จัดงานทำบุญ
 เนื่องในวาระคติวันขึ้นปีใหม่ เพื่ออุทิศถวายเป็นส่วนพระราชกุศลและ
 ไครขอประทานความกรุณาจากพระคุณท่านให้แสดงพระธรรมเทศนา
 ในเบื้องต้นเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้ตระหนักถึงพระเกียรติคุณอันล้ำเลิศ
 ของพระองค์ท่าน อันจะทำให้บังเกิดความภาคภูมิใจที่ได้มาศึกษาใน
 สถานที่อันมีเกียรติเช่นนี้ ด้วยขอรับกระหม่อม (เจ้าคะ)"
- พระราชอาณัติ : "เป็นความคิดที่ดีมาก อาตมาภาพยินดีรับปฏิบัติให้ตามที่ประสงค์ กับ
 ขอสรรเสริญในความคิดนี้ และอนุโมทนาด้วย"
- นักเรียน : "เป็นพระคุณอย่างยิ่ง ขอรับกระหม่อม (เจ้าคะ)"
- พระราชอาณัติ : "นอกจากพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงแล้ว
 ทางโรงเรียนประสงค์ให้อาตมาภาพเทศน์เรื่องใดโดยเฉพาะเจาะจง
 อีกหรือเปล่า"
- นักเรียน : "ไม่ได้เจาะจงแต่อย่างใด สุกแล้วแต่พระคุณท่านจะเห็นควร ขอรับ
 กระหม่อม (เจ้าคะ)"

- พระราชกณะ : "อาตมาภาพคิดว่าสถานการณของบ้านเมืองเราในปัจจุบันนี้ สาเหตุที่ทำให้เกิดความวุ่นวายสับสนก็เพราะคนในสังคมของเราส่วนมาก ไม่รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มักจะมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ของตัวเอง เหตุการณ์ต่าง ๆ จึงวุ่นวาย ฉะนั้นถ้าเด็กหญิงเธอได้รับการอบรมจิตใจให้ เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวแล้ว ในอนาคตบ้านเมืองของเราคงไม่วุ่นวายเช่นนี้ ตามความคิดของเธอ เห็นด้วยหรือไม่"
- นักเรียน : "เห็นด้วยขอรับกระผม (เจ้าคะ) กระผม (ดิฉัน) คิดว่านอกจากคนบางกลุ่มจะไม่รู้จักการเสียสละแล้ว ยังไม่รู้จักการวิเคราะห์ไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผลอีกด้วย ส่วนมากมักจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยอารมณ์มากกว่าประกอบด้วยความเห็นแก่ตัว จึงทำให้เหตุการณ์บ้านเมืองวุ่นวายถึงเพียงนี้ ขอรับกระผม (เจ้าคะ)"
- พระราชกณะ : "เธอเป็นเด็กที่มีความคิดดีมาก ถ้ามีเด็กที่มีความคิดเช่นเธอเป็นจำนวนมากพอ บ้านเมืองเราคงสงบราบรื่น ในอนาคตถ้าเธอได้เป็นผู้บริหารประเทศ อยาให้ความหลงใหลมีอำนาจเหนือความรู้สึกอันถึงมานี้เสียเลย"
- นักเรียน : "กระผม (ดิฉัน) ตั้งปณิธานไว้แล้ว ขอรับกระผม (เจ้าคะ) คงไม่มีสิ่งใดที่จะลบเลือนปณิธานนี้ได้ ขอรับกระผม (เจ้าคะ)"
- พระราชกณะ : "ถ้าเช่นนั้นอาตมาภาพก็ยินดี และในวันงานอาตมาภาพจะเทศน์เรื่องความเสียสละ และการรู้จักคิดด้วยเหตุผล เพราะอาตมาภาพอยากจะปลุกฝังให้เยาวชนของชาติมีคุณธรรมประจำใจที่ดี อันจะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองต่อไป เอลละ เกี่ยวอาตมาภาพจะต้องไปวางศิลาฤกษ์เปิดอาคารใหม่ ของขอโทษนะ กลับไปบอกอาจารย์ใหญ่เถิดว่าอาตมาภาพยินดีรับนิมนต์ และตั้งใจที่ได้พบเด็กที่มีความคิดที่ดี เช่นเธอ"

- นักเรียน : "เป็นพระคุณอย่างยิ่ง ขอรับกระหม่อม (เจ้านะ) ในวันงานกระหม่อม (กิดัน) จะนำรถมารับพระคุณท่านเวลา 0800 น. ขอรับกระหม่อม (เจ้านะ) พระคุณท่านคงไม่วัดของ"
- พระราชอาคัน : "ไม่วัดของ ชอบใจมาก"
- นักเรียน : "ถ้าเช่นนั้นกระหม่อม (กิดัน) ขอนมัสการลาขอรับกระหม่อม (เจ้านะ)"

คำอธิบาย

บทสนทนาที่นักเรียนได้อ่านแล้วนั้น เป็นตัวอย่างการใช้คำพูดกับพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งคำร้องสมณศักดิ์เป็น พระราชอาคัน การใช้คำพูดกับพระภิกษุสงฆ์นั้นต้องมีสัมมาคารวะ สำนวามไม่วัดของคำที่เป็นคำพูดเล่น เพราะเป็นการแสดงถึงความไม่เคารพสักการะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่บังควร สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพูดกับพระภิกษุสงฆ์ คือ ต้องใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับสมณศักดิ์ของท่าน สมณศักดิ์ของสงฆ์มีลดหลั่น ดังนี้

1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
2. สมเด็จพระสังฆราช
3. สมเด็จพระราชาคณะ
4. พระราชาคณะ
 - ชั้นเจ้าคณะรอง
 - ชั้นธรรม
 - ชั้นเทพ
 - ชั้นราช
 - ชั้นสามัญ
5. พระครู
6. พระภิกษุสงฆ์โดยทั่วไป

นักเรียนได้เรียนเรื่องการใช้คำสรรพนามและคำชานรับมาแล้ว ฉะนั้นในศูนย์การเรียนรู้นี้ ครูจะไม่กล่าวซ้ำอีก จะกล่าวถึงแต่โดยคำเพียงบางโดยคำที่ท่องเที่ยวกันบ่อย โดยเสนอในรูปแบบของตาราง เพื่อให้นักเรียนจะได้เห็นถึงความแตกต่างในการใช้โดยคำใดง่ายขึ้น ดังนี้คือ

คำสามัญ	สมณศักดิ์ของสงฆ์	คำที่ใช้กับพระสงฆ์
1. เชิญ	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะ ลงมา	- กราบทูลเชิญ - นิมนต์
2. เชิญไปในงานทำบุญ (งานมงคล)	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา	- กราบทูลเชิญเสด็จไปเจริญพระพุทธมนต์ - นิมนต์ไปเจริญพระพุทธมนต์
3. ขอบุณ	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า 2. สมเด็จพระสังฆราช 3. สมเด็จพระราชาคณะ 4. พระราชาคณะ 5. พระภิกษุสงฆ์ชั้นพระครูและชั้นธรรมคา	- เป็นพระกรุณาอย่างหาที่สุดมิได้ - เป็นพระกรุณาอย่างยิ่ง - เป็นพระคุณอย่างยิ่ง - เป็นพระคุณอย่างยิ่ง - เป็นพระคุณ

คำสามัญ	สมณศักดิ์ของสงฆ์	คำที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์
4. ลา	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา	- กราบหลา - นมัสการลา (ใช้ในการเขียน และการพูดที่เป็นพิธีการ) - กราบลา (ใช้ในการพูด)
5. ไท	พระภิกษุทั้งหมด	- ฉวาย
6. เชิญไปงานบำเพ็ญกุศล (งานศพ)	พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา	- นิมนต์ไปสวดพระพุทธมนต์ในงานบำเพ็ญกุศลครบรอบ.....วัน
7. เชิญไปสวดมนต์ในงานศพ	พระภิกษุสงฆ์ชั้นพระครู และชั้นธรรมดา	- นิมนต์ไปสวดพระอภิธรรมในงานศพ
8. กิน	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะ ลงมา	- ชช่วย - ฉัน

คำสามัญ	สมณศักดิ์ของสงฆ์	คำที่ใช้กับพระสงฆ์
9. ป่วย	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และ สมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระ ราชาคณะ ลงมา	- ประชวร - อาพาธ
10. นอน	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และ สมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระ ราชาคณะ ลงมา	- บรรทม - จำวัด
11. ทาย	1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และ สมเด็จพระสังฆราช 2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระ ราชาคณะ ลงมา	- สิ้นประชนม์ - มรณภาพ

หมายเหตุ

คำว่า "ขอบคุณ" ถ้าเป็นการพูดกับพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งมีสมณศักดิ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระ
ราชาคณะลงมา นักเรียนอาจใช้ว่า "กราบขอบพระคุณ" ก็ได้

คำว่า "ลา" ที่กำหนดไว้ว่าพระภิกษุตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา ใช้
"นมัสการลา" นั้น ถ้าในการพูด นักเรียนอาจจะใช้คำพูดรวมคำว่า "กราบลา" ก็ได้ แต่
ถ้าเป็นพิธีการ นักเรียนควรใช้ "นมัสการลา" เพราะเป็นแบบแผนเหมาะสมมากกว่า

การนิมนต์พระไปงานบำเพ็ญกุศลนั้น นิมนต์ได้เพียงแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลง
มาเท่านั้น ส่วนการนิมนต์พระให้ไปสวดในงานศพ นิมนต์พระที่มีสมณศักดิ์เป็นพระภิกษุ
ธรรมดามากที่สุด สมณศักดิ์ชั้นพระครูมีบ้าง แต่ที่สมณศักดิ์สูงกวานั้น ไม่นิยมไปนิมนต์ท่าน

เพราะพระภิกษุสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์สูง ย่อมมีอาวุโสมาก เรามักจะยกย่องท่านโดยนิมนต์ไป เฉพาะในงานที่สำคัญมาก ๆ เท่านั้น ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นงานมงคล และเป็นงานส่วนรวม มากกว่าส่วนตัว

การนิมนต์พระฉัน ถ้าใช้ภาษาที่เป็นพิธีหน่อยจะใช้ว่า "นิมนต์ฉันภัตตาหาร" แต่ถ้าเป็นส่วนงานกันเองจะใช้ว่า "นิมนต์ฉัน เขา หรือ ฉันเพล" การนิมนต์พระฉันนี้จะไม่ออกชื่อ โภชนะ (อาหาร) เลย เช่น จะไม่นิมนต์ว่า "นิมนต์ฉันข้าเจ้า" เพราะถือว่าการที่ออกชื่อโภชนะนั้น ถ้าพระรับนิมนต์ถือถือว่าอาบัติ

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมศูนย์ที่ 3

1. จากคำที่กำหนดให้ นักเรียนร่วมกันระบุว่า เป็นถ้อยคำที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์สมณศักดิ์ใด ให้เขียนตอบลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

1. กราบทูลเชิญ
2. นิมนต์
3. ถวาย
4. จำวัด
5. บรรพ
6. ประชวร
7. อาพาธ
8. สิ้นพระชนม์
9. มรณภาพ
10. ฉน์

2. ให้นักเรียนเติมคำที่เว้นช่องว่างไว้ให้ข้อความที่สมบูรณ์ และถูกต้องเหมาะสมกับสมณศักดิ์ของพระภิกษุสงฆ์ โดยเขียนคำที่เติมตามหมายเลขที่กำกับลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

1. สถานการณ์สมมติ สมมติสมเด็จพระสังฆราช เสด็จไปเป็นประธานในงานพิธียกขอฟ้าที่วัดใดวัดหนึ่ง ขณะที่เสด็จผ่านพวงอุสาบกุมาลีที่มาทำบุญที่วัด ไฉตรงตกทายกับนักเรียนหญิง 2 คนว่า

สมเด็จพระสังฆราช

"เธอเป็นนักเรียนโรงเรียนไหน"

"1..... (สรรพนาม) ทั้งสอง

เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2..... (คำขานรับ)"

สมเด็จพระสังฆราช

"ดีมาก ที่สนใจการทำบุญ อาตมภาพขออนุโมทนาด้วย"

นักเรียน "เป็น 3..... (คำขอบคุณ)
4..... (คำขานรับ)

2. สถานการณ์สมมติ สมมตินักเรียนผู้หนึ่งได้ไปนิมนต์พระภิกษุชั้นพระราชาคณะ
เพื่อไปในงานทำบุญวันเกิดของบิดาของนักเรียน

นักเรียน "กระผมชื่อ วิวัฒน์ วรวิจิ ขอรับกระผม"
พระราชาคณะ "วันนี้มาหาอากาศมภาพ มีธุระอะไร"
นักเรียน "กระผมมา 5..... (เชิญ) 6..... (สรรพนาม)
ไป 7..... (สวดมนต์) และจับ 8..... (อาหาร)
เพล เนื่องในงานทำบุญวันเกิดครบ 3 รอบ ของบิดา
กระผม 9..... (คำขานรับ)"
พระราชาคณะ "จะมีงานวันไหนหรือ"
นักเรียน "วันที่ 2 มกราคม นี้ 10..... (คำขานรับ)"
พระราชาคณะ "วันนั้นอากาศมภาพวาง ยินดีรับนิมนต์"
นักเรียน "เป็น 11..... (ขอบคุณ) ขอรับกระผม และ
ในตอนเช้า วันที่ 2 มกราคม นี้ เวลา 10.00 น.
กระผมจะจัดรถมารับ 12..... (สรรพนาม)"
พระราชาคณะ "ขอบใจมาก"
นักเรียน "ถ้าเช่นนั้น กระผมขอ 13..... (ลา)"

3. สถานการณ์สมมติ สมมตินักเรียนผู้หนึ่งได้ไปนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ชั้นธรรมคา
เพื่อไปในงานสวดศพ

นักเรียน "ผมมา 14..... (เชิญ) 15..... (สรรพนาม)
เพื่อไป 16..... (สวดมนต์)" ในงานศพ 3 คืน
ตั้งแต่วันที่ 15 - 17 ก.พ.นี้ เป็นคนไปครับ"
พระ "อากาศมภาพเสียใจด้วย ใครถึงแก่กรรม หรือ"
นักเรียน "คุณปู่ 12..... (คำขานรับ)"

พระ "สังขารเป็นของไม่เที่ยง อย่าเสียใจเลย ทั้งภพวัฏนี้
 ไซ้ใหม่"
 นักเรียน "ไซ้ครับ"
 พระ "อาคมาภาพิน گیرนิมิต"
 นักเรียน "เป็น 18..... (ขอบคุณ) 19..... (คำขานรับ)
 ถาเขนนั้นผมขอ 20..... (ลา) กอนครับ เพื่อ
 ไปจัดการธุระที่อื่นตอครับ"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยกิจกรรมศูนย์ที่ 3

การใช้ถ้อยคำสำหรับพระสงฆ์

1. ระบุว่า เป็นถ้อยคำที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์ สมณศักดิ์ใด

1. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราช
2. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา
3. พระภิกษุสงฆ์ทุกสมณศักดิ์
4. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา
5. สมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสมเด็จพระสังฆราช
6. สมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสมเด็จพระสังฆราช
7. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา
8. สมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสมเด็จพระสังฆราช
9. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา
10. พระภิกษุสงฆ์ตั้งแต่ชั้นสมเด็จพระราชาคณะลงมา

2. เติมคำ

1. เกล้ากระหม่อมฉัน	11. เป็นพระคุณอย่างยิ่ง
2. เพคะ	12. พระคุณท่าน
3. พระกรุณาอย่างยิ่ง	13. นมัสการลา หรือกราบลา
4. เพคะ	14. นิมนต์
5. นิมนต์	15. ทาน
6. พระคุณท่าน	16. สวดพระอภิธรรม
7. เจริญพระพุทธมนต์	17. ครีบ
8. ภัตตาหาร	18. เป็นพระคุณ
9. ขอรับกระผม	19. ครีบ
10. ขอรับกระผม	20. นมัสการลา หรือกราบลา

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 4 "การไรถอยคำสำหรับผู้อาวุโสกว่า"

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหา เรื่อง "การไรถอยคำสำคัญผู้อาวุโสกว่า" (ใช้เวลา 5 นาที)
2. ให้นักเรียนทำกิจกรรม ดังนี้
 - 2.1 ร่วมกันแต่งบทละคร ให้มีสถานการณ์และตัวละครตามกำหนดให้ ความยาวประมาณ 15 - 20 บรรทัด (ใช้เวลา 10 นาที)
 - 2.2 จากข้อความที่กำหนดให้ มีถ้อยคำที่ใช้ผิดอยู่ทั้งหมด 10 คำ ให้หาคำที่ผิดเหล่านั้น และแก้ไขให้เป็นคำที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเขียนลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 5 นาที)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ที่ 4

การใช้ถ้อยคำสำหรับผู้มีอาวุโส

ผู้มีอาวุโสในที่นี้ หมายถึง บุคคล 3 ประเภท ดังนี้คือ

1. ผู้มีอาวุโสสูงกว่านักเรียนทั้งในคานวัญวุฒิ และหน้าที่การงาน
2. ผู้ที่มีอาวุโสกว่านักเรียนเฉพาะในคานวัญวุฒิเท่านั้น แต่เป็นบุคคลที่นักเรียน

มีความเคารพนับถือเป็นพิเศษ เช่น อาจเป็นผู้ที่มีพระคุณต่อนักเรียน หรือ อาจเป็นญาติของนักเรียน เป็นต้น

3. ผู้ที่มีอาวุโสกว่านักเรียนในคานวัญวุฒิ แต่คุณวุฒิและหน้าที่การงานต่ำกว่านักเรียน ทั้งมิได้เป็นผู้ที่นักเรียนมีความเคารพนับถือเป็นพิเศษ

การใช้ถ้อยคำสำหรับผู้มีอาวุโสพวกที่ 1 และ 2 นี้ ใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือต้องใช้คำให้สุภาพอ่อนน้อม กว่าถ้อยคำปกติที่ใช้กันในระคับเพื่อนฝูง หรือผู้ที่สนิทสนมด้วย

ในศูนย์การเรียนรู้นี้ ครูจะอธิบายถึงการใช้ถ้อยคำบางคำที่นักเรียนต้องใช้เป็นประจำเท่านั้น คือ

1. คำว่า "บอก" หรือ "กล่าว" คำนี้ถ้านักเรียนใช้กับผู้ที่มีอาวุโส 1 และ 2 นักเรียนควรใช้คำว่า กราบเรียน หรือ เรียน แทน ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดตายตัวไปว่านักเรียนควรใช้คำว่า กราบเรียน กับบุคคลใด และคำว่า "เรียน" กับบุคคลใด (เว้นแต่ถ้าเป็นการใช้คำขึ้นต้นในการเขียนหนังสือราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2506 ใดกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า คำ "กราบเรียน" ใช้กับประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี และ ประธานสภาผู้แทนราษฎร เท่านั้น บุคคลนอกจากนี้ใช้คำว่า "เรียน" ทั้งสิ้น) นักเรียนต้องใช้สุภาพ พินิจของนักเรียนเอง โดยถือหลักความมีอาวุโสเป็นสำคัญ หมายความว่า ถ้าบุคคลใดก็ตามที่มีวัญวุฒิ คุณวุฒิ และหน้าที่การงานสูงกว่านักเรียนมาก นักเรียนก็ควรใช้คำว่า "กราบเรียน" ถ้าอาวุโสไม่มากนัก นักเรียนควรใช้คำว่า "เรียน" สำหรับบุคคลที่นักเรียนมีความเคารพนับถือเป็นพิเศษ หรือบุคคลที่มีพระคุณต่อนักเรียน นักเรียนอาจใช้ถ้อยคำให้สุภาพอ่อนน้อมยิ่งขึ้น เพื่อแสดงความยกย่องนับถืออีกได้ สุดแล้วแต่ดุลพินิจของนักเรียนที่จะใช้ในแต่ละกรณีไป

2. คำว่า "เชิญ" คำนี้ถ้านักเรียนใช้กับผู้มีอาวุโสในพวกที่ 1 และ 2 นักเรียนควรใช้ว่า "กราบเรียนเชิญ" หรือ "เรียนเชิญ" โดยถือหลักการใช้เช่นเดียวกับ คำว่า "กราบเรียน" และ "เรียน"

3. คำว่า "ขอมใจ" ถ้านักเรียนใช้กับผู้มีอาวุโสพวกที่ 1 และ 2 นักเรียนควรใช้ว่า "กราบขอมพระคุณ" หรือ "ขอมพระคุณ" โดยพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสม ตามความมีอาวุโสและความเคารพนับถือที่นักเรียนมีต่อผู้ที่นักเรียนพูดด้วย รวมทั้งให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานการณ์นั้น ๆ

4. คำว่า "ขอโทษ" ถ้าใช้กับผู้มีอาวุโสพวกที่ 1 และ 2 นักเรียนควรใช้ว่า "กราบขอประทานโทษ" หรือ "ขอประทานโทษ" หรืออาจใช้ว่า "กราบขอประทานอภัย" หรือ "ขอประทานอภัย" ก็ได้

5. คำว่า "ขออนุญาต" คำว่า "ขออนุญาต" นี้ในตำราหลักภาษาไทย ว่าด้วยเรื่อง "ราชาศัพท์" ของพระยาอุปกิตศิลปสาร กำหนดไว้ว่า คำขออนุญาตนี้ถ้าใช้กับบุคคลที่เป็นขุนนางชั้นสูง หรือ พระราชกษัตริย์ชั้นสูง ให้ใช้ว่า "ขอประทานอนุญาต" ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้ออกหลักการใช้ เช่นเดียวกับในตำราของพระยาอุปกิตศิลปสาร แต่เนื่องจากในปัจจุบันเราไม่มีตำแหน่งขุนนาง จึงยึดหลักความมีอาวุโสเป็นสำคัญ โดยนิยมใช้คำว่า "ขอประทานอนุญาต" กับบุคคลที่มีอาวุโสสูงทั้งในค่านิยมวิวุฒิ คุณวุฒิ และตำแหน่งหน้าที่การงาน บุคคลนอกนั้นใช้ขออนุญาตเฉย ๆ แต่การใช้คำว่า "ขออนุญาต" นี้ นิยมใช้คู่กับคำอื่น เช่น คำว่า กราบเรียน หรือ เรียน เพื่อให้ถ้อยคำอ่อนน้อมสุภาพขึ้น เช่น "....จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดอนุญาต...." หรือ "...เรียนมาเพื่อให้ทราบเพื่อขออนุญาต..." ฯลฯ เป็นต้น

การที่นำคำ กราบเรียน หรือ เรียน มาใช้ประกอบคำขออนุญาตนี้ เมื่อใช้เป็นภาษาพูด จึงมักจะพูดกันรวบรัด แทนที่จะพูดประโยคเต็ม "...มากราบเรียนเพื่อขออนุญาต..." หรือ "...มาเรียนขออนุญาต..." กลายเป็น "...มากราบเรียนขออนุญาต..." และ "...มาเรียนขออนุญาต..." แทน ซึ่งเมื่อเป็นภาษาพูดก็พออนุโลมใช้ได้ แต่ถาเป็นภาษาเขียน ซึ่งจำเป็นจะต้องเป็นภาษาที่ถูกตรงตามแบบแผน

และไพบเราะสะสวดย ถ้านักเรียนเขียนย่อเช่นนี้ ความไพบเราะสะสวดยจะขาดหายไป จึงเห็นว่านักเรียนควรใช้ถ้อยคำเต็มที่มีสำนวนของประโยคเชื่อม จะทำให้สำนวนภาษาไพบเราะสะสวดย ทั้งจะไครับยกย่องควววาไคภาษาเป็น

6. การใช้คำพูดในเชิง ขอร้อง หรือ ขอความช่วยเหลือ ถ้านักเรียนจะกล่าวคำพูดในเชิงขอร้อง หรือขอความช่วยเหลือ จากผู้มีอาวุโสสูงทั้งในคานวัญวุฒิ คุณวุฒิ และตำแหน่งหน้าที่การงาน ประกอบด้วยเป็นบุคคลที่นักเรียนเคารพนับถือ และตองการพูดให้ออนนอมเป็นพิเศษ นักเรียนควรใช้วา "กรวมขอความกรรอก" ตามลำดับ

ส่วนการใช้ถ้อยคำสำหรับผู้มีอาวุโสพวกที่ 3 คือผู้ที่สูงเฉพาะในคานวัญวุฒิ แดคุณวุฒิ และหน้าที่การงานต่ำกว่านักเรียน นักเรียนไม่ตองใช้คำอนนอมควย แดตองใช้ถ้อยคำที่สุภาพ เช่นจะพูดว่า บอกรักไคบอกรัก ไม่ตองใช้ว่า เรียน หรือจะขอความช่วยเหลือก็พูดว่า "ช่วยทำ....." ไม่ตองใช้ว่า กรรอก หรือ ขอความกรรอก แดการพูดตอง ไม่ใช้คำคำคำหยาบ คำมวน และคำสะแลง ทั้งไม่ใช้คำเป็นการไวอำนาจ การพูดจาไม่ควรพูดทวน ๆ ควรมีคำลงท้าย หรือ คำขานรับบาง เช่น คะ ครับ จะ จะ ให้เหมาะสมกับขอความและเหตุการณแแต่ละกรณไคไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมที่ 4

1. ให้นักเรียนร่วมกันแต่งบทละครตามลักษณะ ตัวละคร และสถานการณ์ดังต่อไปนี้ (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที) ความยาวประมาณ 15 - 20 บรรทัด

ตัวละคร กำหนดตัวละคร 3 คน คือ

คนที่ 1 แสดงเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งมีบุคลิกลักษณะสมเป็นผู้ใหญ่ที่ดี น่ารักน่าเอ็นดู มีความเป็นกันเองต่อนักเรียน

คนที่ 2 แสดงเป็นนักเรียน มีตำแหน่งเป็นประธานชุมนุมภาษาไทยของโรงเรียน เป็นนักเรียนที่มีกริยามารยาท สุภาพอ่อนน้อม

คนที่ 3 แสดงเป็นหัวหน้าภารโรงของโรงเรียน ซึ่งเป็นชายที่มีวัยวุฒิสูง เป็นคนสุภาพอ่อนน้อมและใจดี

สถานการณ์

ให้นักเรียนซึ่งมีตำแหน่งเป็นประธานชุมนุมภาษาไทย เข้าพบอาจารย์ใหญ่ เพื่อขออนุญาตจัดงานนิทรรศการชุมนุมภาษาไทย โดยเสนอรายละเอียดให้อาจารย์ใหญ่ทราบว่า จะจัดการอย่างไร เมื่อใด และเพื่อเหตุผลใด

ฝ่ายอาจารย์ใหญ่จะต้องเป็นผู้ซักถามรายละเอียดให้กระจ่าง และอนุญาตให้จัดงานได้ ก่อนนักเรียนออกจากห้องอาจารย์ใหญ่ได้ขอร้องให้นักเรียนช่วยไปตามหัวหน้าภารโรงของโรงเรียน ซึ่งเป็นชายชราสูงอายุมาพบอาจารย์ใหญ่ด้วย นักเรียนได้ออกมาปฏิบัติตามคำสั่ง โดยออกมาบอกหัวหน้าภารโรงซึ่งกำลังปลูกต้นไม้อยู่ให้ไปพบอาจารย์ใหญ่

กิจกรรมศูนย์ที่ 4

2. ขอความที่กำหนดยี่สิบ 10 ข้อนี้ มีถ้อยคำที่ใช้ผิดอยู่ทั้งหมด 10 คำ ก็จะมี
ที่ผิดขอละ 1 คำ ไหมนักเรียน เขียนขอความที่ผิดลงในกระดาษคำตอมนักเรียน และบอก
ควยวาทวิธีอย่างไรจึงจะถูกตอง

1. กระทบในนามของนักเรียนทั้งหมด ขอเชิญอาจารย์ใหญ่มากกล่าวอวยพรในวันขึ้นปีใหม่นี้ด้วยครับ
2. กระทบในนามของนักเรียนทั้งหมด ขอกราบขอบคุณท่านอาจารย์ใหญ่ที่กรุณาให้พรในวันขึ้นปีใหม่นี้
3. อาจารย์คะ ดิฉันกราบขออนุญาตไปรับประทานยาที่โรงพยาบาลคะ
4. คุณพ่อคะ อาจารย์ใหญ่ให้มาบอกคุณพ่อว่า ท่านได้รับหนังสือที่คุณพ่อส่งไปให้แล้วคะ
5. อาจารย์คะ ช่วยอธิบายขอความตรงนี้ใหม่อีกครั้งคะ
6. อาจารย์คะ หนูกราบเท้าขอประทานโทษ ที่ไม่มาพบอาจารย์ตามที่ไ้เรียนไว้
7. หัวหน้าครับ (ตำแหน่งหัวหน้าแผนก) ผมขอประทานอนุญาตไปที่ว่าการอำเภอคูสิต เพื่อคอยับตราประชาชนครับ
8. กระทบนายภคดิพัฒน์ วรวิฑู นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขออนุญาตเป็นผู้นำท่านรัฐมนตรีชมนิทรรศการวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนครับ
9. (พูดกับภารโรง) ดุง ขอบพระคุณดุงมากที่ช่วยยกของให้
10. (พูดกับภารโรง) ดุงคะ อาจารย์ใหญ่ให้มาเรียนว่า ถ้าดุงปลูกต้นไม้เสร็จแล้ว ให้ไปพบท่านควย

เฉลยคำตอบกิจกรรมศูนย์ที่ 4

การใ้ช้ถ้อยคำสำหรับผู้มีอาวุโสกว่า

2. ช้บงถ้อยคำที่ใ้ฉฉฉ และแกใ้ใ้ใ้ใ้ใ้

1. ขอเชิญ	เปลี่ยนใ้ใ้	ขอเรียนเชิญ
2. กราบขอบคุณ	เปลี่ยนใ้ใ้	กราบขอบพระคุณ
3. กราบขออนุญาต	เปลี่ยนใ้ใ้	ขออนุญาต
4. บอ	เปลี่ยนใ้ใ้	เรียน
5. ช่วยอธิบาย	เปลี่ยนใ้ใ้	ช่วยกรุณา หรือ ขอความกรุณา
6. กราบเฝ้าขอประทานโทษ	เปลี่ยนใ้ใ้	กราบขอประทานโทษ
7. ขอประทานอนุญาต	เปลี่ยนใ้ใ้	ขออนุญาต
8. ขออนุญาต	เปลี่ยนใ้ใ้	ขอประทานอนุญาต
9. ขอบพระคุณ	เปลี่ยนใ้ใ้	ขอบคุณ หรือ ขอใ้
10. เรียน	เปลี่ยนใ้ใ้	บอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์ที่ 5 "การไรชถอยคำสำหรับสุภาพชนทั่วไป"

1. ให้นักเรียนฟังบทละครวิทยุจากเครื่องบันทึกเสียง (ใช้เวลา 12 นาที)
2. ให้นักเรียนทำกิจกรรม ดังนี้

2.1 จากข้อความที่กำหนดให้ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยเขียนเฉพาะตัวอักษรในข้อย่อยแต่ละข้อย่อยในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 5 นาที)

2.2 จากข้อความที่กำหนดให้ ข้อใดนักเรียนเห็นว่าถูกให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ข้อใดเห็นว่าผิดให้เขียนเครื่องหมาย ✗ โดยทำลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ใช้เวลา 3 นาที)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5

การไต่ถอยคำสำหรับสุภาพชนทั่วไป

- นุช (เสียงเคาะประตู) : ฟีนก ฟีนก ฟีนกทำอะไรอยู่คะ นุชเข้าไปได้ไหมคะ
- นก (เสียงดังจากข้างใน) : เขามาซิ นุช ฟีนกไม่ได้ปิดประตูหรอก
- นุช : ฟีนกทำอะไรอยู่คะ นุชมากวนหรือเปล่า
- นก : ไม่หรอกจะ ฟีนกอ่านหนังสืออ่านเล่นนะ
นุชมีอะไรหรือจะ
- นุช : นุชมาขอให้ฟีนกช่วยกรุณาอธิบาย เรื่องการไต่ถอยคำ
สำหรับสุภาพชนทั่วไปคะ นุชต้องทำรายงานเรื่องนี้
นุชสงสัยว่าภาษาอย่างใดคะที่เรียกว่าเป็นภาษาสุภาพ
เหมาะสมที่จะใช้
- นก : ภาษาจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ต้องขึ้นอยู่กับบุคคล
ที่เราพูดคุยอย่างหนึ่ง และขึ้นอยู่กับกาลเทศะในการ
พูดคุยอย่างหนึ่ง
- นุช : หมายถึงว่านุชจะพูดอะไร นุชต้องคำนึงถึงบุคคล
คำนึงถึงเวลา และสถานการณ์ เช่น กับเพื่อสนิท
ถ้านุชจะชวนเขาไปกินเลี้ยงที่บ้าน นุชจะไต่ถอยคำ
ว่ายังไงจะ
- นุช : นุชก็ชวนว่า นี่เชอวันเสาร์นี้ไปกินขนม และสนุกกัน
ที่บ้านฉันนะ

นก

: ถ้ากับเพื่อนที่ไม่สนิทแล้ว

นุช

: นุชก็ไม่เชิงช๊ะ เพื่อนไม่สนิทเชิงมากก็ไม่ค่อยสนุก
เฮฮาเต็มที่ไม๊ไค

นก

: ถ้าสมมติว่านุชอยากเชิญเขามา เพื่อให้มีความสนิทสนม
กันยิ่งขึ้นละจะ

นุช

: ถ้าอย่างนั้นนุชก็คงจะพูดว่า วันเสาร์นี้ขอเชิญเธอไป
รวมรับประทานอาหารที่บ้านฉัน ไมไคมีงานอะไรหรอก
คะ แต่อยากให้พวกเราไปสังสรรค์กันสนุก ๆ เท่านั้น
ขอไปให้ไคนะคะ

นก

: เห็นใหม่นุชใช้ภาษาต่างกับ กับเพื่อนสนิท ภาษาที่
พูดกันขางจะเป็นพิธีการขึ้นบ้าง แต่เพื่อนสนิทนะพูดกัน
อย่างธรรมดาขาง ๆ

นุช

: อย่างนี้เรียกว่า เป็นการใช้ภาษาตามความเหมาะสม
ของแต่ละบุคคลไคใหม่คะ

นก

: ไคจะ

นุช

: แล้วสถานการณ์เล่าคะ

นก

: สมมติว่า นุชจะเชิญเพื่อนไปกินเลี้ยงที่บ้านนุชนี้แหละ
แต่แทนที่จะเป็นการพูดกันตามลำพัง 2 ต่อ 2 กลับเป็น
การพูดพร้อม ๆ กัน ในกลุ่มคนหลายคนที่มีทั้งเพื่อนสนิท
และไม่สนิท อย่างนี้เรียกว่าสถานการณ์เปลี่ยนไปแล้ว
บุคคลที่เราพูดด้วยก็ต่างกัน นุชจะใช้คำพูดอย่างไร

นุช

: จริงด้วยคะ นุชไม่ทราบว่าจะพูดอย่างไรดี

นก

: นุชจะพูดอย่างที่พูดกับเพื่อนสนิทใหม่

- นุช : ไหมคะ
- นก : ทำไมละ
- นุช : ก็บางคนไม่สนิทกัน พูดอย่างนั้นไม่เหมาะสมค่ะ
- นก : ถูกต้องจะ แล้วนุชจะพูดอย่างพูดกับเพื่อนที่ไม่สนิทไหม
- นุช : ค่ะ ถ้าพูดนุชคงใช้ภาษาอย่างนั้น
- นก : ถ้าจะให้เหมาะ นุชคงใช้คำพูดให้สุภาพ และเป็นพิธีการขึ้นอีกหน่อย เช่น นุชอาจจะพูดว่า
- วันเสาร์นี้ นุชมีความยินดีขอเชิญเพื่อน ๆ ทุกคนไปร่วมรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านของนุช เพื่อเราจะได้ร่วมสนุกสังสรรค์กัน ขอให้เพื่อน ๆ ไปกันทุกคนนะคะ นุชหวังว่าคงจะไม่มีใครขัดข้อง นี่คะแผนที่ทางไปบ้านของนุช
- นุช : นุชก็อยากพูดอย่างนี้แหละค่ะ แต่นึกไม่ถอยออก
- นก : นุชเห็นความแตกต่างของภาษาที่ใช่หรือยัง ในข้อความเดียวกัน เราพูดได้หลายแบบตามแต่บุคคล และสถานที่นั่นเอง และทุกประโยคที่นุชพูดกับพี่ นุชว่าเป็นภาษาสุภาพไหมละ
- นุช : สุภาพค่ะ นี่ก็แสดงว่าภาษาที่เราใช้กันนี้มีหลายระดับตามความเหมาะสมนั่นเอง
- นก : ถ้าจะแบ่งภาษาอย่างกว้าง ๆ ก็จะได้เป็น 3 ประเภทคือ

- 1. ภาษาสำนวนที่เป็นพิธี ภาษาอังกฤษใช้ Formal
- 2. ภาษาสำนวนกึ่งพิธี ภาษาอังกฤษใช้ Semi-informal
- 3. ภาษาสำนวนกันเอง ภาษาอังกฤษใช้ Informal

บุช

: ภาษาสำนวนกันเอง คือภาษาที่ใช้กับเพื่อน หรือบุคคลที่สนิทสนม
 คุย ถ้าเป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก ๆ เราจะใช้คำหยาบได้ไหมคะ
 ฟีนก

นก

: ถ้าเราพูดคำหยาบ จะถือว่าเราพูดภาษาที่สุภาพไหมจะ

บุช

: แต่เป็นการแสดงความสนิทสนมกันยิ่งขึ้นนะคะ

นก

คายนละ (เสียงตกใจ) บุชไปได้อความคิดนี้มาจากไหน คำหยาบ
 นะคนกลุ่มหนึ่งเขาใช้สื่อสารกันก็จริง แต่ก็เพื่อเพียงชนกลุ่มน้อย
 เราไม่ถือเป็นภาษามาตรฐาน บุชเป็นผู้มีการศึกษาระดับสูงแล้ว และ
 เป็นผู้หญิงด้วย บุชคิดว่าสมควรหรือที่กุลสตรีจะพูดจาหยาบคาย
 แบบนั้น

บุช

: บุชไม่ได้หมายถึงพวกผู้หญิงนะคะ ผู้หญิงพูดจา ชื่นมึง ชื่นกู โวย
 วะ ก็ไม่น่ารักหรือคะ นาเกลียดมาก บุชเข้าใจคะ ว่าเรา
 เป็นผู้หญิงไทย ต้องเป็นคนที่มีกิริยาวาจาอ่อนโยน ตามลักษณะ
 วัฒนธรรม อันดีงามของชาติเรา ที่บุชถามนะ บุชหมายถึงเฉพาะ
 พวกผู้ชายทางภาคคะ

นก

: (เสียงถอนใจ) โด่งออกไปที พี่ตกใจคิดว่าน้องสาวที่จะไปใช้
 ภาษาภาคไหนเสียแล้ว บุชใช้ภาษาตามพี่แบบรวม ไม่ได้ระบุ
 เจาะจงว่า บุชหมายถึงพวกผู้ชาย พี่ก็เข้าใจผิดสิ

บุช

: บุชขอโทษคะ บุชหมายถึงพวกผู้ชาย เหตุผลที่นำมาอ้างกับฟีนก
 ก็นำมาจากเพื่อน ๆ ผู้ชายที่โรงเรียน บุชเคยว่าเขาว่า ทำไม
 ใช้สรรพนามหยาบคาย เขากว่าแสดงถึงความเป็นกันเองดี

นก

: พี่ว่าการแสดงความสนิทสนมเป็นกันเองของทุกคนนั้น ขึ้นอยู่กับกริยา
ทาทางการแสดงออก น่าใจที่แต่ละคนมีคอกันมากกว่าจะเป็นภาษา
ภาษาเป็นส่วนประกอบที่ตามมาทีหลัง และภาษาที่แสดงความเป็น
กันเองนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้คำหยาบ ใช้สำนวนพูดง่าย ๆ ไม่เป็น
พิธีการ ก็แสดงความเป็นกันเองแล้ว

นุช

: เหมือนข้อความชวนไปกินข้าว ใช้นิยามคะ

นก

: จะ อย่างเช่นจะให้เพื่อนเจียบเสียบ เพื่อนสนิทกันก็ใช้ว่า
คุณ เบา ๆ หน่อย แต่ถ้าไม่สนิทใช้สรรพนาม คุณ เหมือนกัน
แต่สำนวนเป็นพิธีขึ้น คือ คุณครับ กรุณาเบา ๆ หน่อยครับ ถ้า
เป็นในคนหมู่มาก ก็คงใช้ว่า คุณครับ ขอความกรุณาได้โปรด
เจียบสักนิดเถอะครับ 3 ประโยคที่พี่ยกมา แสดงความเป็น
กันเองแตกต่างกันใช้ใหม่

นุช

: ต่างกันคะ นุชคงเอาคำอธิบายของพี่นุชไปพูดให้เพื่อน ๆ ฟัง
แล้วเขาจะไต่เด็กพูดคำหยาบคายกันเสียที อ้อ พี่นุชคะ แล้วพวก
คำกามต่าง ๆ เราต้องใช้คำสุภาพทั้งหมดใหม่คะ เช่น พริกขี้หนู
ก็ต้องเปลี่ยนเป็น พริกเม็ดเล็ก ขนมหีหนุ ก็ต้องเป็น ขนมหวาย
ควยหรือคะ

นก

: ไม่ถึงอย่างนั้นหรอก คำบางคำ แม้จะเคยกำหนดไว้ว่าเป็นคำคำ
คำหยาบ ในสมัยโบราณ แต่ก็เป็นคำที่เราใช้กันเป็นประจำ
ซึ่งสังคมส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ ยอมรับว่าไม่เป็นคำหยาบ เราก็คงใช้
พูดได้ แต่ถ้าสำนวนที่เป็นพิธีรีตอง เราก็คงพูดคำที่กำหนดไว้
ในตำราว่าเป็นคำสุภาพแทน

นุช

: แล้วคำสะแวงเฒ่าคะ ใช้ได้ไหม

- นก : ถ้าพูดในภาษาถิ่นเองกับเพื่อนสนิทที่อายุพอ ๆ กัน คำสะแลง
ที่ไม่ได้มีความหมายหยาบคาย หรือสื่อไปในทางหยาบ ที่ว่าพูด
ได้ แต่ถาเป็นภาษาที่เป็นพิธี หรือค่อนข้างเป็นพิธี ที่ว่าไม่
ควรใช้
- นุช : ภาษาโชนกเลาะคะ เป็นภาษาถิ่นเอง หรือภาษาสำนวนพิธี
นก : ไม่ใช่ทั้งสองอย่างจะ ภาษาที่แบ่งเป็นสำนวนพิธี กิ่งพิธี หรือ
ถิ่นเอง นั้น เป็นเฉพาะภาษาที่พูด และเขียนสื่อสารใน
ชีวิตประจำวันเท่านั้น ภาษาโชนก เป็นภาษาอีกแบบหนึ่ง
คางหาก
- นุช : เขาใช้คำสะแลงมากนะคะ ไม่ผิดหรือคะ
นก : ที่เขาใช้คำสะแลงมาก เพื่อต้องการให้ภาษาของเขาใหม่
แปลก เราใจผู้ตอ จะโทษของ ๆ เขา เราจะว่าเขาใช้
ภาษาไม่ถูกต้องไม่ได้หรอก
- นุช : คำว่า โทหก เป็นคำหยาบใหม่คะ
นก : คำว่า โทหก สับปลับ เป็นคำคำ ไม่ถึงกับคำหยาบ แต่ก็
เป็นคำที่ไม่สมควรพูด ไม่ว่าจะพูดกับใครในสำนวนใดก็ตาม
คำว่า โทหก ถ้าจะพูดอย่างสำนวนถิ่นเอง ก็ควรใช้ว่า พูดปด
แทน ถ้าเป็นสำนวนที่เป็นพิธี ใช้ว่า พูดไม่จริง หรือ พูดเท็จ
- นุช : แล้ว สับปลับ เลาะคะ
นก : ถ้าพูดสำนวนถิ่นเอง จะใช้ว่า กลั้มถลอก ก็ได้ แต่ถาเป็นพิธี
หน่อยก็ต้องใช้ว่า ไม่รักษาคำพูด
- นุช : แล้วคำว่า กิน น้า เป็นคำคำหรือเปลาะคะ ทำไมเวลาพูดคำนี้
ใคร ๆ ชอบว่า ๆ พูดไม่เพราะ

นก

: ไม้จะ คำว่า กิน เป็นคำไทยแท้ ไม่เป็นคำคำ ไซพูดได้
ในภาษาที่เป็นตัวเอง แต่เราจะพูดเป็นพิธีการ ต้องใช้ว่า
รับประทาน อย่าไปขยอว่า ทาน เจย ๆ เพราะ ทาน
แปลว่า คำนไว้ กั้นไว้ ไม่ได้แปลว่ากิน ที่ว่าเราใช้คำไทย
ของเรานะดีแล้ว ไม่ต้องไปขยอให้ผิดไปหรอก นอกเสีย
จากเป็นภาษาที่ค่อนข้างจะเป็นพิธีการ จึงต้องใช้ว่า
รับประทาน

นุช

: คุณก็พินึกแล้วได้รับความรู้มากขึ้นจริง ๆ

นก

ขอมใจจะ

นุช

: พินึกคะ เวลาเรารับโทรศัพท์ การพูดที่ถูกต้อง เราต้อง
พูดว่า สวัสดีคะ ไม่ใช่ ฮัลโหล ไฮไหมคะ

นก

: ไซจะ เราเป็นคนไทย ควรใช้ภาษาไทย การที่รับโทรศัพท์
แล้วพูดฮัลโหล เป็นการนำภาษาอังกฤษมาใช้ ซึ่งไม่สมควร
เพราะไม่ใช่ภาษาของเรา

นุช

: แล้วเราต้องบอกเลขหมายของเราด้วยไหมคะ

นก

: ควรต้องบอก เพื่อให้ผู้ที่โทรศัพท์มาทราบได้ว่า ที่ ๆ เขา
โทร ๆ ไปเป็นที่ใดแน่ ถ้าไม่บอกเลขหมาย จะบอกชื่อ
เจ้าของบ้านก็ได้

นุช

: ก็เป็นว่า "สวัสดีคะ ที่นี่ 813750 คะ" ไซไหมคะพินึก

นก

: จะ หรือ "สวัสดีคะ ที่นี่ยาน คุณกิกิพัฒนา ลดาวัลย์ คะ"
ก็ได้

นุช

: แล้วเราต้องพูดสวัสดีอีกครั้งก่อนวางสายไหมคะ

- นก : เป็นมารยาทที่ดีของคนไทยเราที่ต้องมีการกล่าวทักทายและ
กล่าวอำลา นุชก็ควรรักษามารยาทอันดีงามนี้ไว้ อีกอย่างหนึ่ง
ที่ผู้จะเตือน ถ้าเขาขอพูดสายกับใคร เราคงพูดจาสุภาพ
ใช้ภาษาไทยอ่อนโยน ว่า "กรุณาคอยสักครู่นะคะ" อย่าพูดจา
ห้วน ๆ หรือเงิบเสียงหายไปเลย
- นุช : ถ้าคนนั้นไม่อยู่ เราก็ควรรีบกลับมาบอกเขา และถามเขาด้วย
ว่าจะสั่งอะไรหรือไม่ ใช่ไหมคะ
- นก : จะ แล้วเวลาเขาสั่งอะไร นุชต้องจดไว้ด้วย เพื่อจะได้ไม่
จำผิด ๆ
- นุช : ถ้านุชเป็นฝ่ายโทรศัพทไป นุชต้องกล่าวสวัสดิ์ใหม่คะ
- นก : เมื่อฝ่ายหนึ่งแล้วสวัสดิ์กับเรา ๆ ควรกล่าวสวัสดิ์ตอบใหม่คะ
- นุช : ควรคะ เพราะเป็นมารยาทที่ดี
- นก : นุชก็ต้องพูดว่า "สวัสดิ์คะ ขอพูดกับคุณ ก. คะ" อย่างนี้เป็นต้น
- นุช : ถ้าเขาบอกว่า "กรุณาคอยสักครู่คะ" เราก็ต้องบอกว่า
"ขอบคุณคะ" ถูกไหมคะ
- นก : จะ ถ้าคนที่เราจะพูดด้วยไม่อยู่ และทางฝ่ายที่เราโทร ๆ ไป
ถามว่าจะสั่งอะไรหรือไม่ เราคงเอ่ยขอบคุณเขาเสมอ เมื่อ
จะวางสายก็ต้องกล่าวสวัสดิ์
- นุช : ฟีนกคะ อีกเรื่องที่นุชสงสัยและพูดไม่ค่อยจะถูก คือเวลาที่เรา
ไปติดต่อถามสถานที่ต่าง ๆ เราควรใช้คำพูดควาอย่างไรคะ
- นก : นุชหมายความว่า เวลาที่นุชไปถามสถานที่ราชการ องค์กร
สถาบันต่าง ๆ เพื่อติดต่อธุระ หรือขอความช่วยเหลือจากเขา
ใช่ไหม
- นุช : คะ

นก

: เวลาไปติดทำงานหรือขอความช่วยเหลือ นุชก็ต้องแนะนำตัวของนุชเองต่อผู้ที่นุชไปติดต่อกับ โดยบอก ชื่อ นามสกุล สถานศึกษา และความประสงค์ เช่น นุชเป็นตัวแทนของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ ไปติดต่อกขอเข้าชมพระบรมมหาราชวัง นุชก็ควรใช้คำว่า

"ดิฉัน ชื่อ พรพรรณอร อติมงคล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดิฉันมาติดขอขอระเบียบในการเข้าชมพระบรมมหาราชวัง ดิฉันจะติดได้ที่ใดคะ"

นี่ก็เพียงยกตัวอย่างนะจะ นุชจะพูดด้วยข้อความอย่างใดก็ได้แล้วแต่นุช และวัตถุประสงค์ที่นุชต้องการ แล้วก็ควรจะลงท้ายด้วยคำขอบคุณ เมื่อได้รับคำตอบแล้ว

นุช

นก

: ต้องแนะนำชื่อตัวเองก่อนเสมอหรือคะ

: ไม่เสมอไปหรอกจะ บางครั้งก็อาจไม่จำเป็น ที่พี่ยกตัวอย่างมาไม่ใช่ถือเป็นกฎเกณฑ์ แต่เพียงแนะนำว่านุชควรใช้คำพูดเช่นนั้น การที่เราแนะนำชื่อก่อนนั้น ถือเป็นมารยาทที่ดีที่ฟังจะกระทำ แต่ก็ไม่ได้บังคับว่าต้องกระทำ นุชอาจจะบอกว่านุชเป็นนักเรียนโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเท่านั้นก็ได้จะ

นุช

: เข้าใจแล้วคะ พี่นุชพูดถึงการแนะนำตัวเอง นุชเลยนึกอะไรได้เคยสงสัยมานานแล้วว่าจะถามพี่นุชก็ลืมไป เวลาที่แนะนำบุคคลให้รู้จักกัน ที่ถูกต้องเราควรแนะนำใครก่อนใครหลังคะ

นก

นุช

: แนะนำผู้น้อยให้รู้จักผู้ใหญ่จะ

: อย่างนุช จะให้ คณีย เขารู้จักคุณพ่อของเรา นุชก็แนะนำว่า "คุณพ่อกะ นี คณีย นรินทร์ เพื่อนลูกกะ คณีย นีคุณพ่อนั้นจะ" อย่างนี้ใช่ไหมคะพี่นุช

นก

: ถูกต้องจะ

บุษ

: ถ้าเพื่อนกัน ก็ต้องแนะนำผู้ชายให้รู้จักผู้หญิง เช่น

"สกุลสุคนธ์ นี้ คณีย นรินทร

คณีย นี้คุณสกุลสุคนธ์ สืบศักดิ์ เรียนอยู่โรงเรียนวัฒนา

วิทยาลัย ชั้นเดียวกับเราจะ" อย่างนี้ใช่ไหมคะ

นก

: ใช่จะ บุชก็เข้าใจถูกต้องแล้วนี่

บุช

: บุชถามเพื่อความแน่ใจคะ แหมบุชรบกวนเวลาพื้นที่มากแล้ว

บุชกราบขอบคุณมาก ที่ให้ความรู้แก่บุช บุชพอจะได้แนวการ

เขียนแล้ว เพราะได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากพี่นก บุชกลับไป

ห้องกอนนะคะ จะรีบไปเขียนรายงาน บุชกราบขอบคุณอีกครั้งคะ

นก

: ไม่เป็นไรหรอกจะ แคบุชต้องไปค้นคว้าหนังสืออ่านเพิ่มเติม

อีกนะ จึงจะได้ความรู้ที่สมบูรณ์จริง ๆ ลำพังที่คุยกับพี่ไม่เพียงพอ

สำหรับเขียนรายงานออกจะ

บุช

: คะ บุชไปนะคะ สวัสดีค่ะพี่นก เจียวพบกันตอนอาหารเย็นนะคะ

นก

: จะ

(เสียงผีเท้าคนเดินห่างไป เสียงปิดประตู)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมศูนย์ที่ 5

1. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยเขียนเฉพาะตัวอักษรในข้อย่อยแต่ละข้อลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

1. เวลาพักกับเพื่อสนิท จุดมุ่งหมายจะชวนเขาไปกินเลี้ยงที่บ้าน นักเรียนจะใช้ถ้อยคำวาทะอย่างไร

- ก. นี่เธอ อาทิตย์นี้ไปกินขนมและสนุกกันที่บ้านฉันนะ
- ข. อาทิตย์นี้ขอเชิญเธอไปร่วมรับประทานอาหารที่บ้านฉันนะจะ
- ค. ฉันมีความยินดีขอเชิญเธอไปรับประทานอาหารที่บ้านฉันในวันอาทิตย์นี้
- ง. อาทิตย์นี้ขอเชิญเธอไปร่วมสนุกสังสรรค์และรับประทานอาหารที่บ้านฉันนะจะ

2. ถ้านักเรียนเป็นเจ้าของภาพจะพูดให้แขกที่ได้รับเชิญมาซึ่งคุ้นเคยบ้างไม่คุ้นบ้าง นักเรียนจะใช้คำพูดวาทะอย่างไร

- ก. ขอเชิญคุณ ๆ ทั้งหลายรับประทานอาหารได้แล้วค่ะ
- ข. คุณคะ เชิญได้แล้วค่ะ อาหารพร้อมแล้ว
- ค. ทานผู้มีเกียรติ โปรดรับประทานอาหารได้แล้วค่ะ
- ง. ทานผู้มีเกียรติ ขอเชิญรับประทานอาหารได้แล้วค่ะ

3. ข้อใดเป็นคำพูดที่ไม่ค่อยเหมาะสม ถ้าจะใช้ควรรู้จักกับเพื่อนสนิทเท่านั้น

- ก. ของจะขึ้นราคา คนจน ๆ คงแย่เลย
- ข. ของจะขึ้นราคา คนจน ๆ คงยิ่งซัดสน
- ค. ของจะขึ้นราคา คนจน ๆ คงจะลำบากมาก
- ง. ของจะขึ้นราคา คนจน ๆ คงเดือดร้อนไปตาม ๆ กัน

4. สมมตินักเรียนเป็นโฆษกในงานโรงเรียน นักเรียนจะพูดให้เพื่อนที่ไม่สนิทออกมา ร้องเพลง นักเรียนจะใช้ถ้อยคำวาทะอย่างไร จึงจะเหมาะสม

- ก. คุณสวยดี ขอเชิญออกมาร้องเพลงหน่อยค่ะ
- ข. คุณสวยดี เพื่อน ๆ และน้อง ๆ อยากฟังเสียง ขอได้โปรดมาร้องเพลงหน่อยค่ะ

- ค. ขอเชิญคุณสวัสดิ์ มาร้องเพลงให้พวกเราฟังหน่อยค่ะ
- ง. ขอเชิญคุณสวัสดิ์ ได้โปรดกรุณามาร้องเพลงให้พวกเราฟังหน่อยค่ะ
5. สมมตินักเรียนเป็นโฆษกในงานโรงเรียน อาจารย์ใหญ่กำลังจะขึ้นมากล่าวอวยพร นักเรียนต้องการให้เกิดความเจ็บในขณะนั้น นักเรียนจะใช้ถ้อยคำว่าอย่างไร
- ก. เพื่อน ๆ ทั้งหลายหยุดคุยประเดี๋ยวก่อน อาจารย์ใหญ่ท่านกำลังจะขึ้นมา กล่าวอวยพร เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่
- ข. เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทั้งหลาย เบา ๆ หน่อยครับ อาจารย์ใหญ่ท่านกำลัง จะขึ้นมากล่าวอวยพร เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่
- ค. เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทั้งหลาย บัดนี้ ได้เวลาที่อาจารย์ใหญ่ท่านจะขึ้นมา กล่าวอวยพร ขอให้พวกเราอยู่ในความสงบ เพื่อฟังท่านด้วยครับ
- ง. เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทั้งหลาย ขอโปรดกรุณาอยู่ในความสงบ เพราะ อาจารย์ใหญ่ท่านกำลังจะขึ้นมากล่าวอวยพรครับ
6. คำพูดใดที่ไม่สมควรใช้ในภาษาสุภาพ
- ก. ขออย่าปลกฉันนะ
- ข. ขออย่าพูดโกหกฉันนะ
- ค. ขออย่าพูดไม่จริงนะ
- ง. ขออย่าพูดเท็จนะ
7. คำพูดใดที่ไม่เหมาะสมจะใช้ในภาษาสุภาพ
- ก. เขาเป็นคนพูดจาสับปลับ
- ข. เขาเป็นคนชอบพูดกลับกลอก
- ค. เขาเป็นคนที่ไม่รักษาคำพูด
- ง. เขาเป็นคนที่พูดกลับไปกลับมา

8. ส่วนวนในข้อใด กล่าวอย่างเป็นพิธีการ

- ก. พุทธชานอวยชิตะ
- ข. อายัพคเรวณักโคโหมคะ
- ค. พุทธชากวณักโคโหมคะ
- ง. ขอความกรุณาโปรดพุทธชากวณักโคโหมคะ

9. เวลาที่นักเรียนไปติดต่อธุระในสถานที่ราชการ หรือสถาบันต่าง ๆ ควรใช้คำพูดในข้อใดจึงจะเหมาะสม

- ก. ดิฉันมาติดต่อขอเอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่นั่นคะ
- ข. ดิฉันมาขอเอกสาร เกี่ยวกับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่นี่คะ
- ค. ดิฉันชื่อ พรพนเอร อติมงคล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาติดต่อเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับลักษณะวัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่นี่คะ

10. คำพูดในข้อใดถือว่าไม่สุภาพ

- ก. รถชนกัน แหกไม่มีชิ้นดี
- ข. เรอบคยานี้ให้แตกนะ
- ค. เขาชอบประพดตีตัวเหลวแตก
- ง. ผู้หญิงคนนั้นแต่งตัวเซยแตก

กิจกรรมชั้นที่ 5

2. ข้อความทั้ง 10 ข้อนี้ ข้อใดนักเรียนเห็นว่าถูกต้อง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ข้อใดนักเรียนเห็นว่าผิด ให้เขียนเครื่องหมาย ✗ โดยทำลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน (ไม่ต้องลอกข้อความ เขียนเฉพาะเลขข้อเท่านั้น)

1. เวลารับโทรศัพท์ การพูดที่ถูกต้อง ควรพูดว่า "ฮัลโล่ สวัสตีคะ ที่นี่ 813750 ค่ะ"
2. กอนวางสายโทรศัพท์ นักเรียนควรพูดกล่าวคำสวัสติก่อนเสมอ

3. เมื่อผู้โทรศัพท์มาต้องการพบกับใคร นักเรียนควรรีบไปตามให้โดยไม่ต้องพูดอะไรก่อนที่จะไปตามผู้อื่น
4. ถ้านักเรียนเป็นฝ่ายโทรศัพท์ไป เมื่อผู้รับสายไปตามผู้ที่เรากำลังจะพูดด้วย เราควรกล่าวขอบคุณเสมอ
5. เวลาที่รับโทรศัพท์ ถ้าผู้โทรศัพท์มาส่งความถึงใคร นักเรียนควรจดไว้เสมอ
6. เวลาไปติดคอธุระในสถานที่ราชการ นักเรียนต้องแนะนำชื่อตัวเองก่อนเสมอ
7. เวลาไปติดคอธุระในสถานที่ราชการ เมื่อได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีแล้ว นักเรียนควรกล่าวสรรเสริญสถานที่นั้นต่อบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือก่อนนักเรียนก่อนขอบคุณเขา
8. การแนะนำตัวเอง นักเรียนควรแนะนำ ชื่อ นามสกุล สถานศึกษา และความประสงค์
9. การแนะนำบุคคลให้รู้จักกัน ต้องแนะนำผู้ใหญ่ให้รู้จักผู้น้อย
10. การแนะนำบุคคลให้รู้จักกัน ต้องแนะนำผู้หญิงให้รู้จักผู้ชาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยคำตอบกิจกรรม ฐานที่ 5
การใช้ถ้อยคำสำหรับสุภาพชนทั่วไป

1. เลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1.	ก.
2.	ง.
3.	ก.
4.	ก.
5.	ค.
6.	ข.
7.	ก.
8.	ง.
9.	ค.
10.	ง.

2. ข้างคำตอบที่ถูกต้องและผิด

1.	×
2.	✓
3.	×
4.	✓
5.	✓
6.	×
7.	×
8.	✓
9.	×
10.	×

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่ง

ศูนย์สำรวจ

1. ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้น เรื่อง "ปล่อยแมว" ในหนังสือรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า 198 - 203
2. การไขถ้อยคำในเรื่องปล่อยแมวนี้ ไขได้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคลในเรื่องอยู่แล้ว แต่ถ้านักเรียนจะแปลงคำที่ขีดเส้นใต้เป็นภาษาสุภาพ นักเรียนจะไขอย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันแก้ไขให้เป็นคำที่สุภาพเหมาะสม
3. จากหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ คือ สยามรัฐ เกล็นิวส์ และบ้านเมือง ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อไปนี้ คือ
 - 3.1 หากำราชาศัพท์ โดยบอกความหมายของคำนั้น ๆ กวบ
 - 3.2 หากำที่ไม่สมควรใช้ และแก้ไขให้เป็นภาษาที่สุภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปล่อยแมว

สีทันดร

"จุกไว้ย ไคลากแล้ว ไคลากแล้ว ข่าวแล้วใหม่ละ"

จุกเงยหน้าขึ้นจากงานชอนແ່ນเพื่อนำไปเป็นอาหารเบ็ด มงคูกูเพ็ง เพื่อนคูกู
วัยสิบขวบไล่เลียกับคน ซึ่งกำลังไต่เคี้ยว ๆ ข้ามถนนมากที่พวกทองรองหมาหาคนโดยเร็ว

"ลากอะไรของเอ็งวะ เสียเงอะอะยังกะเจ๊กคึกกัน เกราะห้ที่ว่าซาไม่ได้ตกปลา
อยู่นะนี่"

"ยายแป้นแจะไห้ซากะเอ็งเอาอู่แค้นไปปล่อย ไทกาจางคนละสองบาท เอาหรือ
ไมเอา"

จุกลื้มตาโพลง

"สองบาทเชียวหรือวะ"

"เออ หะแรกแจะไห้ซากคนเคี้ยว ข่าวไม่ได้ ตองเอาเอ็งไปเป็นเพื่อนควย
ข่าวไม่กล้าไปคนเคี้ยว ออนวอนอยู่ต้งนานแจะจึงยอม เออะ สองบาทเชียวนะไว้ย ชานะ
เขม่นตาชวามาต้งสองวันสองคืนแล้วนั้แล้ววว่าจะตองไคลาก" เพ็งคูกูโอย่างครมอก
ครมใจ

จุกพลอยตั้น เค้นไปควย

"เคี้ยว ไทซาชอนແ່ນอีกแปบเคี้ยว เอ็งคอยกะเคี้ยวเคี้ยวนะ หรือช่วยซาควย
กี้ จะไคไว ๆ"

จุกและเพ็งช่วยกันชอนແ່ນอย่างลุลลน ไคปริมาณธาวครึ่งของที่เคยไค หังคูกู
หมคความออกทน ยกถึงใส่แหนดกลับไปให้เบ็ดที่มันกินไปตามมีตามเกิด แล้วหังคูกูไคคลิว
ไปยังบ้านยายแป้นเจ้าของแมวจุกคำซาว หน้าแค้น ตัวกำลังที่จะถูกปล่อยนั้น

"เออ เอาไปแล้วอย่าให้มันกลับมาไคอีกเชียวนะ หาไมซาจะเอาเงินสองบาท
ของซาคืน" ยายแป้นยื่นคำซาค

"ลูกคกยังกะเมื่อกล้วยตานี ข้าเลี้ยงไม่ไหวแล้ว เขาไปปล่อยที่ไหนกะเล่น
กลัมขานไคทุกที่ คราวนี้เอ็งสองคนเอาไปให้ไกลสุดกะเขี้ยวนะ เอาไปไหนกะตามใจ อย่าให้
มันกลับมาขานไคอีกแล้วกัน"

เพิ่งกับจุกปรึกษากัน เห็นว่าป่าจากเป็นเหมาะที่สุด เพราะลึกเข้าไปมีคิงไม้ชนิด
อื่นคอนข้างหนาที่ขึ้นอยู่เต็ม พามันคคเคี้ยวเลี้ยวลึกเข้าไปมาก ๆ ซึ่ครานอีแค้นจะสิ้นชื่อ
ก็คราวนี้

ก่อนที่จะเดินทางเข้าไป อีแค้นถูกผูกตาเสียมิดชิด เพิ่งจะจุกปลัดกันอุ้มแมว
กลางร่องเพลงขมนกขมไม้ไปควยความขาสุก ทอพีคคนละยี่สิบอันซึ่งแปรชาคมาจากเงิน
คนละสองบาทคูกอยู่ทชายพกของทั้งคูกอย่างอบอุณ

อีแค้นที่นาสงสารไม่รูชะตากรรมของตัวเอาเลย มันเพียงแต่ประหลาดใจเล็กน้อย
ว่าเด็กสองคนนี้จะพามันไปไหน และทำไมจะต้องผูกตามันจนมิดเช่นนั้นควย แต่มันก็ไม่เคียด
ระนเท่าไรนัก เพราะมันมักคุ้นกับเด็กทั้งคูนีพอกว และมันก็มีอุปนิสัยคอนข้างจะเชื่องอยู่
ควย ทั้งจุกและเพิ่งวิธีที่จะทำให้มันสงบลงไคควยการเกาคางมันไปเรื่อย ๆ อีแค้นก็เลย
เงยคางให้เกา หลับตาพริ้มไปจริง ๆ และแถมกรนอย่างพึงพอใจไปตลอดทางเสียอีก

เด็กทั้งสองเกิดลคเลี้ยวเคี้ยวคคเข้าไปไคลิกโซ คคเนว่าคราวนี้อีแค้นเห็นจะ
สิ้นฤทธิ์แน่ จึงหยุดเคิน แถคผูกตามันออกแล้วหยอนมันลงไปไคคิงไม้พืคแห่งหนึ่ง แล้วทงคูก
ก็ออกวิ่งสวบ ๆ หนีหายไปโดยเร็ว

ป่านี้ไม่ใช่จะลึกซับซ้อนอะไรนักหนาสำหรับเด็กทั้งสองคน ซึ่งเคยคคคตามพ้อหรือ
ที่ชายมาคคคไม้ทำพินอยู่บ่อย ๆ ชั่วแควคราวนี้มาลึกกว่าที่เคยเท่านั้น ทั้งคูกเดินกอดคอ
คูกกันกินขมพลางไปไคพักใหญ่ก็ถึงทางที่เคยเป็นทางออก

"อ้าว ไม่ใช่หนึ่หว่า จุก" เพิ่งร่องเอะอะ "ทางมันคคคนี้"

"เออจริง เราคูกกันเพลินไป ซานักอยู่แล้ววาคองเลี้ยวชายคคคกะเมื่อกันี เอาใหม่
ไว้ว บ่อนกลับไปทางที่ผ่านมาเมื่อกันีใหม่"

ทั้งคูกย้อนกลับไปทางเกา มีอย่งสาละวนกับการแกะขมไม้ใส่ปากอย่งไม่เคียดร่อน
เดินไปสักพักใหญ่ก็ยังไมเห็นทางเลี้ยวชายที่ว้า

"บะ ก็มันคคคสะแกที่เกาที่เราปล่อยอีแค้น...."

"เมี้ยว" ยังไม่ทันขาดเสียงจุก เสียงอีแค้นก็ขานรับขึ้น "ง่าว" มันร้องอีกทีหนึ่ง
 "วะ" ทั้งจุกและเพ็งร้องขึ้นพร้อมกัน เมื่อเห็นภาพตรงหน้า อีแค้นยังคงนั่งอยู่
 ข้างคางสะแกนั้นเอง และมันคงจะร้องทักเด็กทั้งสองโดยมารยาทเท่านั้น เพราะมันไม่มี
 ทำท่าว่าจะลุกขึ้นมาหาหรือวิ่งตามเด็กทั้งสองไปเลย เมื่อทั้งคู่พากันพรวดพรากหนีมันไป
 อีกทางโดยเร็ว มันพิลึกแมวก็เหมือนกัน

จุกและเพ็งค้นคันทันแมวต่อไปโดยไม่ทุกขรอนอะไรนัก เสมียงกรังยังเหลืออีกมาก
 และความสนุกก็ยังคงอยู่ ในที่สุดเวลาผ่านไปหนึ่งชั่วโมง ทั้งคู่อังคองหาทางออกไม่ได้
 ขนมหักเหลือน้อย ตะวันคลอกลงหนอย เสียงพุดคุยทำเราระกซาลง
 "ชวาตองเลี้ยวชวาทางนี้แหละ ทางเลี้ยวซ้ายมันไม่มีน้ำหว่า" เพ็งว่า
 ทั้งคู่เลี้ยวชวา.

"เมี้ยว" อีแค้นอีกแล้ว นั่งอยู่ตรงทางแยกนั้นเอง คราวนี้มีเมิดซ์เก็ยจเมื่อเห็น
 เด็กทั้งสอง

"อ่าว ย้ายมาอยู่คางตะคร้อแล้วหรืออีเปรต" จุกกล่าวมรสุวาจากับมันอย่างเหลือออก
 ไม่ว่าจะหนีไปทางไหนก็ไม่พนแมวเจ้ากรรมนี้สักที

เวลาผ่านไปอีกเกือบชั่วโมง ตะวันรอนอ่อนแสงลงมากแล้ว ทั้งจุกและเพ็งก็ยังหา
 ทางออกไม่ได้ ขนมหมคลงแล้วเงียบเสียงพุดคุย ความรู้สึกเหนื่อยและกระหายน้ำเข้ามา
 แทนที่ ทำไมหนอหนทางที่เคยคุ้นอยู่จึงกลายเป็นทางตันไปหมดเช่นนี้

เหมือนเมื่อไรมาบังตา

"หรือกรรมมันจะตามทันเรา ทื่อ" เพ็งปรารภหลังจากเหนื่อยเสียจนหอบแฮก ๆ
 ความกระหายน้ำเนื่องจากเดินมากและกินท่อพีพีเข้าไปถึงยี่สิบอัน ทำให้คอของทั้งสอง
 แห้งผากเป็นผุยผงราวกับมีกระต่ายทรายติดอยู่ข้างใน ขาทั้งสองข้างเริ่มจะหมคแรง

ทั้งคู่สบตากัน ต่างก็แลเห็นความอิดโรยและหวาดทวันของกันและกัน

"เฮย กรรมแกมที่ไหนกันวะไอเพ็ง" จุกแข่งใจพุด "ข้าไม่เชื่อหรือ กรรมเวร
 ไม่มีตัวตน เพราะเราเข้าป่าลึกฝ่าเคยตะหาก เราถึงหลง"

ทั้งคู่ลงนั่งเหยียดขา ผ่อนลมหายใจอยู่ที่นั่น เวลาซักเป็นลงอีก ทำให้ไม่อาจ
 พักได้นาน ทั้ง ๆ ที่ยังเห็นคเหน้อยแทบขาดใจ แต่ความหวาดคอเหตุการณข้างหน้าบังคับ

ให้ทองลูกขึ้นหาทางออกต่อไปอีก แคนาอัศจรรย์ ไม่ว่าจะโผล่ไปทางไหนก็พบแค่ทางตัน ทั้งสิ้น สองเกอไอแควมองตากันอย่างทอเท่ ตอนนี้ไม่มีเสียงใด ๆ ผ่านพรมฝีปากของใครอีกแล้ว ไค้แต่ขำกันสวบ ๆ ไปคามแมกไม้ใบใหญ่อย่างเงียบเขียบ แสงแดดกำลังจะลับคำอยู่รอมร่อแล้ว และความสนุกไม่หลงเหลืออยู่เลย ความหวาดกลัวอ่อน ๆ กำลังจะกลายเป็นความตื่นตระหนก หัวใจเริ่มเต้นระรัวทุกขณะที่ตะวันอ่อนแสงลง เคนพลางก็เหม่อลุนกภาพมันตาหันมึนกลับรังของมัน จุกเริ่มมีความรู้สึกปั่นป่วนในท้อง

"เฮ้อ อัจฉานก!" เพิ่งกล่าวลอย ๆ จุกไม่ตอบ

วากวนกันไปมาอีกพัก ก็กลับมาโผล่เอาที่คงสะแกเค็มเข้าอีกจนได้ อีแค้นกลับมา นั่งประจำของอยู่ที่เกาอีกแล้ว มันร้องทักเช่นเคย

"เงี้ยว"

คราวนี้จุกหมดความอดทนต่ออารมณ์กดดันของตัวเอง คว้าไม้ไค้ที่มันเข้าไปที่หนึ่ง คว้าอารมณ์พาด

"อ๊ต้ว เพราะมึงเซียวทำให้กูหลงทาง เอ้า มึงเก่งจริงนำทางกูกลับบ้านให้ได้สิวะ"

นั่งแค้นไม่ส่งเสียง ลูกขึ้นไค้ก็เดินกระดิกหนวดหน้าไป เด็กทั้งสองเดินตามแมวไปอย่างโมธูจะทำอะไรดีไปกวานั้น

แค้นเดินลัดเลาะไปเรื่อย ๆ โดยไม่เอาใจใส่กับเด็กทั้งสอง ท่าทางมันผยองมาก และเหมือนปาฏิหาริย์ ในที่สุดทั้งสองคนและหนึ่งตัวก็หลุดพ้นป่าออกมาได้ ด้วยความสามารถของแมวนั้นเอง

ต่อจากนั้น ก็ไม่เป็นปัญหาอะไรที่จะแยกย้ายกันกลับบ้านตน

ปัญหาอยู่ที่อีแค้นเท่านั้น

ถ้าปล่อยไปมันก็ต้องเดินทางกลับบ้านเค็มของมัน คือบ้านยายแป้น แล้วยายแป้นจะเรียกเงินคืน จะเอาที่ไหนไปให้แก่ ในเมื่อเงินมันเปลี่ยนสภาพเป็นอะไรทำอะไรไปจนหมดสิ้นแล้ว แว้ยายแป้นนั้นก็ปากตะไกร รู้จักกันคืออยู่ตลอดยานั้น ในที่สุดเพิ่งซึ่งเป็นจำเลยที่หนึ่ง ก็จำต้องรับเอาอีแค้น เขายานของตน ซึ่งยังผลให้แม่ของเพ็งคาโฆมงไปสองสามวัน

"ลูกจัญไร ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ นั่นแหละกรรมมันสนองเอาทันตาเห็นใหม่ละ สักมันไปทำความผิดอะไร เสือกเอามันไปปล่อยทิ้งในป่าในดง เมื่อไม่มีใครเลี้ยงก็ให้มันอยู่นี่แหละ เลี้ยงแมวตัวเดียวไม่ถึงกับตายหรือกวะ"

เมื่อเจ้าของบ้านมีน้ำใจเช่นนั้น อีแค้นก็อยู่ฉลองภัทรวเจ็วเรื่อยมาโดยไม่คิดกลับ ภูมิลำเนาเดิม ทั้ง ๆ ที่มันจะหลับตาเดินกลับไปเสียเมื่อไหร่ก็ได้ และดูกรอกแรกที่มันออกมาฉลองพระเคอพระคุณนายใหม่ของมันนั่นก็มีจำนวนถึงเก้าตัว

จนถึงขณะนี้ อีแค้นก็ยังเพิ่มผลผลิตของมันอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่มีใครกล้าไปยุ่งกับมัน เพราะทั้งจุกและเพ็งยังคงเช้คการปล่อยแมวอยู่จนบัดนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลยคำตอบ

ศูนย์สำรวจ

1. โวย	แกเป็น	ไม่ต้องใช้คำใดเลย
2. ขา	แกเป็น	ฉัน
3. เอ็ง	แกเป็น	เธอ
4. วะ	แกเป็น	ไม่ต้องใช้คำใดเลย
5. อีแค้น	แกเป็น	เจ้าแค้น
6. แก	แกเป็น	เขา
7. กะโหลก	แกเป็น	ก็สามารถ
8. หว่า	แกเป็น	ไม่ต้องใช้คำใดเลย
9. ทางมันตันนี่	แกเป็น	ทางตันนี่
10. บะ	แกเป็น	เอะ
11. อีเปรต	แกเป็น	เจ้าแค้น
12. ไอ้เพ็ง	แกเป็น	เพ็ง
13. อีตัวดี	แกเป็น	เจ้าตัวดี
14. มึง	แกเป็น	เจ้า
15. นังแค้น	แกเป็น	เจ้าแค้น
16. ปากตะไกร	แกเป็น	ปากจืด
17. กู	แกเป็น	ฉัน
18. ตาโขมง	แกเป็น	ดูว่า
19. ลูกจัญไร	แกเป็น	ลูกไม้ดี
20. เสือก	แกเป็น	ถึงโต

บันทึกการสอนกลุ่มควบคุม
วิชา หลักภาษาไทย เรื่อง ราชศัพท์.
ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

ระยะเวลา

การสอนเรื่องราชศัพท์นี้ใช้เวลาทั้งหมด 4 คาบ หรือ 4 periods โดยแบ่ง
ออกเป็น ราชศัพท์ชุดที่ 1 ใช้เวลา 2 คาบ และราชศัพท์ชุดที่ 2 ใช้เวลา 2 คาบ

บันทึกการสอนราชศัพท์ชุดที่ 1

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงความหมายของราชศัพท์
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและความเป็นมาของ
ราชศัพท์
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเปลี่ยนคำสามัญให้เป็น
นามราชศัพท์
4. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้คำสรรพนาม และคำช
รับตามลำดับชั้นของบุคคล
5. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยน กริยาสามัญให้เป็น
กริยาราชศัพท์
6. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการใช้ราชศัพท์บางคำ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อจบบทเรียนราชศัพท์ ชุดที่ 1 แล้ว นักเรียนสามารถทำสิ่งต่อไปนี้ได้

1. อธิบายความหมายของราชศัพท์ได้
2. ร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของราชศัพท์ได้

3. ตอบคำถามเกี่ยวกับความเป็นมาของราชาศัพท์ได้
4. จัดหมวดหมู่คำนามราชาศัพท์ได้
5. ยกตัวอย่างประกอบได้
6. ชับงถึงรากฐานของภาษาที่ใช้เป็นราชาศัพท์ได้
7. สรุปกฎเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญให้เป็นนามราชาศัพท์ได้
8. ชับงคำที่เป็นกริยารราชาศัพท์ได้ถูกต้อง
9. จัดหมวดหมู่กริยารราชาศัพท์ได้
10. สรุปกฎเกณฑ์การเปลี่ยนคำสามัญให้เป็นกริยารราชาศัพท์ได้
11. ใช้คำสรรพนามและคำขานรับได้ถูกต้องกับลำดับชั้นของบุคคล
12. ใช้ราชาศัพท์ได้ถูกต้องเหมาะสมกับข้อความและลำดับชั้นของบุคคล
13. เขียนสะกดคำราชาศัพท์ได้ถูกต้อง
14. นำคำราชาศัพท์และความหมายมาต่อกันให้เป็นคำคล้องจองได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ครั้งที่ 1

1. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนออกมาอ่านข้อความในหนังสือเรื่อง ตามเสด็จอเมริกา ของ ม.จ.หญิง วิภาวดี รังสิต แล้วให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกัน พิจารณาถึงการใช้ถ้อยคำที่ผู้เขียนใช้เมื่อกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าแตกต่าง จากการใช้ถ้อยคำที่ใช้กับบุคคลธรรมดาอย่างไร

2. ขั้นดำเนินการสอน

2.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมาย และความสำคัญในการศึกษา เรื่อง ราชาศัพท์

2.2 นักเรียนอ่านคำบรรยายเกี่ยวกับความเป็นมาของราชาศัพท์ จากแผ่น คำบรรยายที่ครูแจกให้ เมื่ออ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ถึงความเป็นมาของ ราชาศัพท์ ครูอธิบายเพิ่มเติม ถึงข้อสันนิษฐานในเรื่องความเป็นมาของราชาศัพท์

2.3 นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างคำราชาศัพท์ ที่นักเรียนรู้จัก ครูให้ร่วมกัน พิจารณาว่า คำเหล่านั้น เป็นคำที่มาจากภาษาไทย ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ว่า เหตุใดเราจึงต้องนำภาษาอื่น มาใช้เป็นราชาศัพท์

3. กิจกรรมขั้นสรุป

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ครั้งที่ 2

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียน ฟังเพลง หลักเกณฑ์การเปลี่ยนกริยาสามัญ ให้เป็นกริยารราชาศัพท์

2. ขั้นดำเนินการสอน

2.1 นักเรียนร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การเปลี่ยนกริยาสามัญ ให้เป็นกริยารราชาศัพท์ จากเนื้อเพลง

2.2 นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างคำกริยารราชาศัพท์ ตามลักษณะหมวดหมู่ของคำกริยารราชาศัพท์

2.3 ครูให้นักเรียนดูภาพสไลด์ 10 ภาพ ให้นักเรียนร่วมกันบอกค่านามราชาศัพท์ของภาพเหล่านั้น

2.4 ให้นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่าง คำนามราชาศัพท์ที่นักเรียนรู้จัก และให้ร่วมกันจัดค่านามเหล่านั้นให้เป็นหมวดหมู่

2.5 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปกฎเกณฑ์การเปลี่ยนค่านามสามัญ ให้เป็นนามราชาศัพท์

2.6 ให้นักเรียนดูพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระฉายาลักษณ์เจ้านายในระดับชั้นต่าง ๆ ให้นักเรียนร่วมกันบอกถึงการใช้คำสรรพนาม และคำชานับ ซึ่งใช้กับบุคคลในระดับชั้นเหล่านั้น ตลอดจนถึงสุภาพชนทั่วไปด้วย

2.7 ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงการใช้คำราชาศัพท์บางคำ

3. กิจกรรมขั้นสรุป

3.1 แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม แข่งขันกันเขียนคำราชาศัพท์

3.2 แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม แข่งขันกันตอบคำราชาศัพท์ และความหมาย
ให้เป็นคำที่คล้องจองกัน

หมายเหตุ เนื้อหาที่ไฮสอน เหมือนกับเนื้อหาราชาศัพท์ชุดที่ 1 ที่สร้างเป็นชุด
การสอนทุกประการ.

บันทึกการสอนราชาศัพท์ชุดที่ 2

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะการไชถอยคำต่อ
พระมหากษัตริย์

2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะการไชถอยคำต่อ
เจ้านายชั้นสูง

3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะการไชถอยคำต่อ
พระสงฆ์

4. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะการไชถอยคำต่อ
ผู้มีอาวุโสกว่า

5. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะการไชถอยคำต่อ
สุภาพชนทั่วไป

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อจบบทเรียนราชาศัพท์ชุดที่ 2 แล้ว นักเรียนสามารถทำสิ่งต่อไปนี้ได้

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับการไชถอยคำสำหรับพระมหากษัตริย์ได้

2. ร่วมกันแต่งข้อความจากคำที่ครูกำหนดให้ เป็นคำกราบบังคมทูลต่อพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้

3. ร่วมกันยกตัวอย่าง เหตุการณ์ ที่สอดคล้องกับลักษณะของคำพูดต่าง ๆ ได้
4. ร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูงได้
5. แสดงความคิดเห็นโดยมีเหตุผล
6. ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นหมู่
7. ฝึกลักษณะการเขียนรูควยตนเอง
8. ฝึกการพุดรายงานหน้าชั้น
9. ยกตัวอย่างถ้อยคำต่าง ๆ ประกอบคำอธิบายของครูได้
10. ชี้บ่งได้ว่าคำสะแลงคำใตสุภาพ คำใตไม่สุภาพ โดยมีเหตุผลประกอบอย่าง

ชัดเจน

11. ชี้บ่งได้ว่าสำนวนใดเป็นส่วนวิधि กิ่งวิधि และแบบแผน
12. สามารถแสดงบทบาทตามลักษณะตัวละคร และสถานการณที่กำหนดให้ได้

กิจกรรมการเรียนการสอน ราชศัพท์ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1

1. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูตั้งคำถามถามนักเรียน เป็นการทบทวนหลักการใชคำสรรพนามและคำขานรับ

2. ชี้คำเนนการสอน

2.1 ให้นักเรียนดูภาพสไลด์ ครูเป็นผู้อธิบายประกอบภาพนั้น ๆ

2.2 ครูกำหนดคำให้นักเรียน ให้นักเรียนร่วมกันแต่งข้อความในการกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ อย่างสั้น ๆ ข้อความหนึ่ง ไม่เกิน 5 บรรทัด

2.3 ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงการใชถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูง โดยให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบคำอธิบายของครู

2.4 ให้นักเรียนเขียนสรุปหลักเกณฑ์การใช้ถ้อยคำสำหรับเจ้านายชั้นสูงบน

กระดานดำ

3. กิจกรรมขั้นสรุป

ให้นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม แข่งขันกันตอบปัญหาการใช้ถ้อยคำสำหรับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ครั้งที่ 2

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูตั้งคำถามทบทวนนักเรียนถึงความหมายของราชาศัพท์ในปัจจุบัน และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญในการใช้ถ้อยคำให้สุภาพไพเราะเหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

2. ขั้นดำเนินการสอน

2.1 ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงความสำคัญในการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับพระภิกษุสงฆ์ และสามัญชนทั่วไป

2.2 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้ศึกษาเรื่องต่อไปนี้ (โดยแบ่งศึกษากลุ่มละ 1 เรื่อง) ให้เวลา 15 นาที

1. การใช้คำสำหรับพระสงฆ์
2. การใช้ถ้อยคำสำหรับผู้มีอาวุโสกว่า
3. การใช้ถ้อยคำสำหรับสุภาพชนทั่วไป

2.3 เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาตามที่ครูกำหนดให้แล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น ให้เวลารายงานกลุ่มละ 10 นาที ครูเป็นผู้อธิบายเนื้อหาเพิ่มเติม โดยครูและนักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างประกอบ

2.4 จากตัวอย่างต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนร่วมกันยกมาประกอบ ครูให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันพิจารณาว่าคำใดเป็นคำที่มีลักษณะอย่างไรใด สมควรใช้หรือไม่ เพียงใด

3. กิจกรรมขั้นสรุป

ให้นักเรียนทั้งหมดส่งตัวแทน 5 คน แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ใช้เวลา 5 นาที

หมายเหตุ เนื้อหาที่ใช้สอนเหมือนกับเนื้อหาราชาศัพท์ชุดที่ 2 ที่สร้างเป็นชุดการสอนทุกประการ